

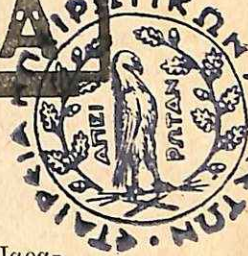
ΙΟΝΙΟΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΑΡΙΘ. 78 - 79 - 80

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1933

ΔΡΑΧ. 10

ΙΟΝΙΟΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΜΑΡΙΕΤΤΑΣ ΜΙΝΩΤΟΥ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΖΑΚΥΝΘΟ

(Λαογραφίας τόμος Β')

Τὰ τραγούδια πού δίνω σέ τοῦτο τὸ τεῦχος εἶναι ὅπως καὶ τὰ «Παραμῦθια ἀπ' τῆς Ζάκυνθο», πού δημοσίεψα πέρυσι στὸ λαογραφικὸ Δελτίο, ἓνα μονάχα μέρος ἀπὸ τὰ τραγούδια καὶ παραμῦθια τῆς ὅλης μου λαογραφικῆς συλλογῆς, πού περιλαμβάνει ἀκόμα παροιμίες, ἐξυπνότατα αἰνίγματα, δεισιδαιμονίες, ἡθιγὰ καὶ ἔθιμα, θρύλους καὶ παραδόσεις, μοιρολόγια, ξόρκια, τοπωνυμίες καὶ γενικά κάθε λαογραφικὸ εἶδος.

Τὰ τραγούδια πού δίνω τώρα δὲν τὰ πέρνω ἀπὸ συλλογές, μὰ τάχω ἀκούσει ἡ ἴδια στὰ διάφορα χωριά τῆς πατρίδας μου καὶ ἰδίως στὰ ὄρεινά (Ἄνω, Μέσες καὶ Κάτω Βολίμες), Λιθακιά, Σκουλικάδο, Τραγάκι, Μαχαιράδο, Γαϊτάνι, Κάμπο κ.λ.π. ἀπὸ γυναῖκες διαφορετικῆς ἡλικίας 14 μέχρι 90 χρονῶν. Ἀφ' ἧν ἔξω μερικά πού τραγουδιούνται ἀπαράλλαχτα ὅπως εἶναι γνωστά στὴν ἄλλη Ἑλλάδα, σὰν τὸν «Ὀρχο τοῦ πεθαμένου» (Ὀρχο τοῦ Κωνσταντῆ τὸν λέν στὴ Ζάκυνθο), καὶ συμπεριλαμβάνω κείνα ἀπὸ τὰ γνωστά, πού ἔχουν σημαντικὲς παραλλαγές.

Ὁ κλέφτικος κύκλος καὶ ὁ ἱστορικὸς λείπουν σχεδὸν ὁλότελα ἀπὸ τῆς ζακυνθινῆς λαογραφίας. Ἀπαντᾷται ἀραιά, σὰν ἀπήχηση, κανένα ποίημα μονωμένο, ἀλλὰ καὶ παραλλαγμένο σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ζακυνθινοῦ λαοῦ, στολισμένο μὲ ὁμορφιά καὶ μὲ χλιδή. Ἔτσι, ἀντὶ τῆς Κλεφτοποῦλας, ἔχομε τὴ Βασιλοπούλα Πολεμιστρά. Ἀπὸ τὸ τραγούδι τῆς Σκλαβιάς, τοῦ Ἀκριτικοῦ κύκλου, ἔχομε μιὰ σπουδαιότατη παραλλαγή, πού διαφέρει καὶ ἀπὸ τοῦ Fauriel, τοῦ Passow, τοῦ Γιανναράκι, Πολίτη, Θωμαζαίου, Ζαμπέλιου κ. τ. λ. Παραλλαγές σημαντικὲς βρῖσκω καὶ στὰ γνωστά θέματα, ὅπως τῶν «Κακῶν πεθερικῶν» (στὴ συλλογή μου: «Ὁ Γάμος τῆς Ὀρφανούλας»), τῆς «Κακῆς Μητροῦδας», τῶν «Ἀγαπημένων Ἀδελφῶν», τοῦ «Ξενιτεμένου», τῆς «Κατάρας τῆς Ἀπαρημένης», τοῦ «Γεφυριῶν τῆς Ἀράς» καὶ πολλῶν ἄλλων. Δίνω καὶ τὸ τραγούδι τῆς Εὐγενούλας, πού ὁ Τομαζέο ἔχει μεταφράσει σμμένο στὴ συλλογή του.

Περίσσια, θαυμαστὸ κόσμος πλούσιας φαντασίας ἀποτελοῦν στὴ Ζάκυνθο τὰ τραγούδια τῆς ἀγάπης. Λιανοτραγούδια τὰ πλεῖστα πρωτότυπα τραγούδια ἀγνοῦ ἔρωτα, πόθου, περιγραφικὰ ὁμορφιάς, προδομένης ἀγάπης, ἀγάπης πού στενάζει γιὰ τὸ χωρισμό, τραγούδια γάμου, τραγούδια χάρου, μοιρολόγια, περιπαιχτικά, ἐκδικητικά, εἰρωνικά, παιδιτικά. Ἐνὰς τέτοιος πλούτος—πού μολογῶ ἀπασχολοῦμαι παράπλευρα στὴ λαογραφία ἀπὸ μικρούλα, μένω ὥστόσο πάντα θαμπωμένη! Μὴ βρῖσκοντας ἔτι ποτὲ τελειωμό, διαρκῶς ἀναθεωρῶ τὴ συλλογή μου σὲ τρόπο πού νὰ μπορῶ νὰ τὴν ἐκδώσω πλείρια συμπληρωμένη καὶ ταξινομημένη.

Σκόρπια λαογραφικά ἔχω δημοσιεύει δῶ καὶ κεῖ, στὸ «Messenger d'Athènes» τοὺς θρύλους τῶν μηνῶν, καὶ σὲ διάφορα ἡμερολόγια καὶ ἐφημερίδες ὡραιότατους ζακυνθινούς θρύλους.

Λεξιλόγιο, παραπομπές, παραλλαγές καὶ κάθε λογῆς σημειώσεις ἔχω στὸ τέλος τοῦ τόμου.

ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΜΙΝΩΤΟΥ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

“ΙΟΝΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ,”

Ἔτησία Δραχ. 50

Ἐξάμηνος » 25

Ἔτησία ἐξωτερικοῦ δολλάρια 2

Διαφημίσεις: Ὀλόκληρος σελὶς ἐξωφύλλου δραχ. 500
Ἡμίσεια » » » 350

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ: ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΜΙΝΩΤΟΥ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΥΛΗΣ: ΣΠΥΡΟΣ ΜΙΝΩΤΟΣ

Ἐμβάσματα, συνεργασία καὶ ὅ,τι ἄλλο σχετικὸ μὲ τὸ περιοδικὸ στέλνονται στὴ διεύθυνση:

Καν. Μαριέτταν Μινώτου
Δερὶννύ 49 - Ἀθῆναι

Si prega di prendere nota che l'indirizzo dell'«Antologia Ionia» e della sua direttrice Signora Marietta Minotto è via Derigny 49, Atene.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

351 Τραγούδια ἀπὸ τὴν Ζάκυνθο.—

Α' μέρος τοῦ Β' τόμου τῆς Ζακ. λαογραφίας

Μαριέττας Μινώτου

Ἑπτανησιακὰ Σημειώματα

Τιμάρια ἐν Ζακύνθῳ.— Τιμάρια τοῦ Τάγμα-

τος τῶν Ἱπποτῶν τῆς Μελῆτης

Α. Χ. Ζώη

Ἡ Ζάκυνθος κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου

ἔκτου αἰῶνος

Κ. Καιροφύλα

Προσθήκη στὸ Ρεμπέλι τῶν Ποπολάρων .

Μαριέττας Μινώτου

Τὰ ἐν Κεφαλληνίᾳ κτήματα τῆς Καθολικῆς

Ἐπισκοπῆς στὰ 1262

Αἴμου Μάρου

Πνευματικὴ Ζωή.— Βιβλιοκρισίες.— Νέα Βιβλία.— Ἐφημερίδες καὶ περιοδικά.

Μόλις ἐξεδόθησαν σὲ πολυτελῆ ἔκδοση 300 ἀντιτύπων

«ΤΟ ΡΕΜΠΕΛΙΟ ΤΩΝ ΠΟΠΟΛΑΡΩΝ»

Σὲ πολυτελέστατη γαλλικὴ ἔκδοση

«LA REBEILLON DES POPOLARI»

La première révolution sociale en Crèce

τῆς Κκς ΜΑΡΙΕΤΤΑΣ ΜΙΝΩΤΟΥ

Πωλοῦνται στὰ κεντρικὰ Βιβλιοπωλεῖα, τὸ καθένα δραχ. 30

Στὸ προσεχές: Τραγούδια τοῦ πόνου . . . Μάρκου Τσιριμώκου

Ποιήματα Μ. Σιγούρου Στ. Δάφνη

Ἑπτανησιακὰ σημειώματα Σ. Μαρὰτου

Ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέροντος ἱστορικαὶ μελέται.—

Διηγήματα Ἀθηνᾶς Ταρσούλη κλπ.

ΚΟΜΗΤΕΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΥΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΩΡΕΑ ΚΑΙ ΧΑΤΗ

ΗΜΕΡΟΜ. 20.8.85
ΑΡΘ. 36816

Η ΠΟΛΕΜΙΣΤΡΑ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑ

Βασιλοπούλα κάθεται σ' ὀλόχρυσο παλάτι,
 ἔχει ριμμένα τὰ μαλλιά στήν κρουσταλένια πλάτη.
 Ἔχει τ' Ἀπρίλη τσί δροσιές, τὰ λούλουδα τοῦ Μάη,
 τὸν κύρη της παρακαλεῖ καὶ τὸ συχορωτάει.
 «Γιὰ πές μου, βασιλέα μου, καὶ τί βαρυκαρδίζεις,
 πὺν ἐσύ ἔχεις χώρες καὶ χωριά καὶ τὰ συ διορίζεις;
 Πὺν ἔχεις λιβάδια ἀμέτρητα, γρόσια πολλὰ κατέχεις,
 πές μου κ' ἐμὲ τὸν πόνο σου, μολόγησέ μου τί ἔχεις.
 — Μὰ τί ἔχω, κόρη, νὰ σοῦ πῶ, πολὺ θὰ σὲ πικρᾶνω.
 τί μὲ ὠφελοῦνε τὰ καλὰ, τὰ γρόσια τί νὰ κάνω;
 Πὺν ἕνας μεγάλος βασιλιάς κ' ἐν' ἄξιο παλληκάρι,
 πὺν ἔχει στρατὸν ἀμέτρητο, γυρεύει νὰ μοῦ πάρει
 τσί χώρες μου καὶ τὰ χωριά ἀδίκως ν' ἀποχτήσει,
 ἄλλοιὼς αὐτὸς μοῦ ἐμήνυσε πὼς θὰ μὲ πολεμήσει;
 — Γι' αὐτό, κύρη μου, θλίβεσαι καὶ μένανε πικραίνεις;
 Ἐγὼ θὰ πάω διὰ τὰ ἐσὲ καὶ ἥσυχος νὰ μένεις.
 Φριγάδα ἀρμάτωσε χρυσὴ καὶ τὰ κουπιὰ ἀσημένια,
 βάλε πανιὰ μεταξωτά, σαβοῦρι σιδερένιο,
 βάλε στήν πρύμνη τὸ Σταυρό, στήν πλώρα κεντημένα
 φλάμπουρα μὲ σαράντα νιούς, ὅμορφους σὰν καὶ μένα!
 Οὔλοι νᾶχουν τὸ μπόϊ μου καὶ τὴν περπατησιά μου
 καὶ κόψε καὶ τὰ ροῦχα τους ἀπ' τὰ χρυσὰ προικιά μου!
 Ἀντρίκια ροῦχα νὰ ντυθῶ καὶ θάλασσες νὰ σκίσω,
 νὰ πὰ νὰ βρῶ τὸ βασιλιά νὰ τονε πολεμήσω.
 Ἀντρίκια ροῦχα νὰ ντυθῶ νὰ βγῶ καμαρωμένα
 καὶ δός μου τὰ σελάχια σου, τὰ χρυσοαργυρωμένα!»
 Λίγος καιρὸς δὲν πέρασε πὺν ἡ φριγάδα φεύγει,
 χρυσὴ φριγάδα, ὀλόχρυση, ἡλιοστεφανωμένη.
 Τὸ γῦρο—γῦρο χαιρετᾷ καὶ στὴ φριγάδα μπαίνει,
 τὸν κύρη της παρακαλεῖ καὶ αὐτὰ τοῦ παραγγέρνει:
 «Ἄν κάμεις χρόνια νὰ μὲ ἰδεῖς, χρόνια γὰ νὰ μ' ἀκούσεις,
 μὴν κατεβεῖς εἰς τὸ γιολό, τοὺς ναύτες μὴ ρωτήσεις!
 Κύτταξε τ' ἄστρο τῆς νυχτὸς καὶ τ' ἄστρο ὄντις φωτίζει!
 ὄντας τὸ ἰδεῖς καὶ εἶναι θολό, ὁ χάρος θὰ νικήσει».

 Τὴν ἄγκυρα ἐσηκώσανε καὶ τὰ πανιὰ ἀναπλώσαν
 καὶ ἡ φριγάδα ἐκίνησε, τὰ φλάμπουρα ἐφουσκιῶσαν.

Κοντὰ της μὲ σαράντα νιούς, σαράντα παλληκάρια
 ὅλοι μὲ μία φορεσιά, εἰς τὰ μαργαριτάρια.
 Εἰς τὴ βαθειὰ τὴ θάλασσα μὲ ταραχὴ ἐδιαβαίναν
 σύννεφα ἀπὸ τὸν οὐρανό, μαῦρα καὶ ἀραχνιασμένα.
 Βαρὺς βορείας ἐφύσηξε καὶ ἐσήκωσε τὸ κῦμα,
 πὺν ἡ φριγάδα ἐσείστηκε καὶ τὰ κατάρτια ἐτρίξαν.
 Ἡ βασιλοπούλα ἐφώνηξε, τοὺς ναύτες «τί κοιτᾶτε;
 Παιδιὰ μαζεῦτε τὰ πανιὰ καὶ μὴ χασομερᾶτε!»
 Καὶ στὸ τιμόνι κάθεται καὶ κοιτάζει ἀπ' τὴν πλώρα.
 «Παιδιά, καρδιά, καὶ ἀγνάντεψα τοῦ βασιλιά τὴ χώρα!»
 Μὲ τὰ σαράντα δὺο κουπιὰ ἐφτάσαν στὸ λιμάνι
 καὶ ὁ βασιλιάς τοῦ παλατιοῦ κάθотαν στὸ ντιβάνι.
 Λαμπρὰ ροῦχα ἐφόρεσε καὶ φτάνει στὸ λιμάνι,
 εἶδε ἕνα νέο ὅμορφο, στὸν κόσμον δὲν ἐφάνη.
 Καὶ μὲ τὸ «καλοσῶρισες», πρὶν τοῦ μιλῆσει ἀκόμα,
 ἔσκυψε, τὸν ἐφίλησε γλυκὰ-γλυκὰ στὸ στόμα.
 Παραξέω ἐτραβήχθηκε, περὶφανα τοῦ λέγει:
 «Ἐγὼ εἶμαι βασιλόπουλο καὶ ἦλθα γιὰ τὰ σένα.
 Εἶμαι ἐκείνου πὺν ἐμήνυσες ἀδίκως ν' ἀποχτήσεις
 τσί χώρες του καὶ τὰ χωριά, ἄλλοιὼς θὰ πολεμήσεις.
 Ὁ κύρης μου καὶ ὁ βασιλιάς μ' ἔστειλε νὰ σοῦ ὀρίσω
 τὴν ἴδια γνώμη ἂν κρατεῖς, γιὰ νὰ σὲ πολεμήσω.»
 Ἐτότε ὁ νέος ἐκίνησε στὴ μάνα του πηγαίνει.
 Δὲν ξέρει πότε ἔφτασε στὴ σκάλαν ἀνεβαίνει!
 «Μάνα, ἦλθε νέος καὶ ἄραξε, μάνα μου, στὸ λιμάνι,
 »ὅπου ποτὲ στὰ μάτια μου στὸν κόσμον δὲν ἐφάνη.
 »Εἶχε τοῦ ἡλίου τὴ θωριά, τοῦ φεγγαριοῦ τὴ χάρη,
 »ποτέ μου δὲν εἶχα ἰδεῖ τέτοιας λογῆς καμάρι.
 »Μάνα, δὲν ἦταν νέου φιλί, στὸ στόμα τῶχον ἀκόμα
 »Ὡ, μ' ἔκαψε, μὲ φλόγισε, ὦ, μοῦ ἔκαψε τὸ στόμα!»
 —Σῶπα, σῶπα, παιδάκι μου, καὶ μὴ τὸ βάνει ὁ νοῦς σου
 »κόρη ν' ἀρθεῖ τόσο μακριὰ στοὺς τόπους τοὺς δικούς σου,
 »πὺν εἶναι τρομάρα θάνατος νὰ φτάσει στὸ λιμάνι!»
 —Μάνα, δὲν ἦταν νέου φιλί, μανούλα μου, ἐκεῖνο,
 »πᾶρα εἶναι κόρης ὁμορφῆς, γι' αὐτὸ φαριμάκι πίνω.
 —Σῦρε νὰ παίξετε σπαθί, νὰ ρίξετε λιθάρι
 »καὶ ἂ σὲ περάσει, εἶναι νιός, καὶ πρῶτον παλληκάρι».
 Πῆγαν καὶ παίξανε σπαθὶ καὶ ρίξανε λιθάρι
 κ' ἡ κόρη ἐπροσπέρασε κ' ἐβγῆκε μὲ καμάρι.
 «Μάνα, εἶναι νέος στὸ σπαθὶ καὶ νέος στὸ λιθάρι
 »καὶ νέα εἶναι στὸ φιλί καὶ βγαίνει μὲ καμάρι».

—Σῦρε νὰ κολυμπήσετε στὴ θάλασσα, ὄντας φέξει,
 »κι ἂν εἶναι νέος, θὰ τὸ δεχτεῖ, καὶ κόρη, δὲ θὰ στρέξει».
 Ἡ κόρη ὄντας τ' ἄκουσε δὲν κλαίει, δὲ δειλιάζει.
 «Μετὰ χαρᾶς σου, βασιλιά, στὴ θάλασσα νὰ μποῦμε
 »ταχειὰ ἃ θὲς καὶ δίνεσαι μαζὶ νὰ παραβγοῦμε.»
 Τὰ παληκάρια μυστικὰ τᾶκραξε ἀράδα—ἀράδα.
 «Ἔτοιμη θέλω τὸ πρωτὶ γιὰ νὰ βρεθεῖ ἡ φριγάδα!»
 Ὅπου ἡ φριγίδα εἶν' ἔτοιμη, ἔτοιμη νὰ κινήσει
 κ' ὁ βασιλιάς περιμένε τὸ νέο νὰ κολυμπήσει.

«Ἄ σοῦ' φταιξα συμπάθησε...
 »γιὰ ἓνα φιλὶ ποῦ σοῦ δωσα, κάλιο μὴ στὸ εἶχα δώσει,
 »ποῦ μ' ἔκαμες καὶ βρίσκομαι χωρὶς καρδιὰ καὶ γνώση.
 »Σῦρε νὰ πεῖς τοῦ κύρη σου νὰ μὴν κρατήσῃ ἀμάχη:
 »δικὰ του νὰ ναι τὰ καλὰ καὶ τὰ δικά μου νᾶχει.
 »Σῦρε νὰ πεῖς τοῦ κύρη σου νὰ μὴν κρατήσῃ ἀμάχη;
 »νύφη νὰ γένει ἡ κόρη του, γιὸ του νὰ μ' ὀνομάσει».
 Τὰ παληκάρια τραγουδᾶν, τὰ ὄργανα χτυπᾶνε
 κι ἡ κόρη μὲ τὸ βασιλιᾶ ἔρωτα ἠμολογᾶνε.
 Ὁ βασιλιάς καθότανε, στὰ πέλαγα κοιτάει,
 βλέπει τὴ θυγατέρα του μὲ τὴ φριγάδα πάει.
 Ποιὸς εἶδε ψάρι στὸ βουνὸ καὶ θάλασσα σπαρμένη;
 Ποιὸς εἶδε κόρη ὁμορφη στ' ἀντρίκια φορεμένη,
 νὰ παίζει μὲ τὴ θάλασσα, τὸ κῦμα νὰ μουλώνει,
 νὰ μαϊνάρει τὰ πανιά, ν' ἀρπάζει τὸ τιμόνι;
 Νὰ βγαίνει πρώτη στὸ σπαθὶ καὶ πρώτη στὸ λιθάρι
 καὶ κερδεμένη πάντοτε νὰ βγαίνει μὲ καμάρι;
 Καλῶς τηνε, τὴν κόρη μου, τὴ βλέπω καὶ θαυμάζω·
 πολεμιστὴ τὴν ἔστειλα, νύφη τὴν ἀγκαλιάζω.

2

ΟΙ ΚΛΕΦΤΕΣ

Δώδεκα παληκάρια ἀπὸ τὴ Λειβαδιά
 εἶχανε κ' ἓνα γέρο γιὰ τὴν ὁρμηνειά.
 —«Ἀσήκω ἀπάνω, γέρο, νὰ πᾶμε στὴ κλεψιά!»
 —Δὲν εἴμπορῶ ὁ καημένος, γιὰτ' εἶμαι γέρος πιά,
 μὰ πάρετε τὸ γιό μου τὸ μεγαλύτερο
 ποῦ ξέρεи τὰ σοκάκια κ' εἶναι κ' ὀγλήγορος.
 Μὴ πᾶτε στισσὶ ταβέρνες καὶ μεθύσετε
 καὶ στισσὶ ὁμορφες κοπέλλες καὶ ἀργήσετε».

Κ' ἐκεῖνα νὰ καημένα ἐπαρακάτσανε
 καὶ ἐπήανε στισσὶ ταβέρνες κ' ἐμεθύσανε,
 μὲ τσὶ ὁμορφες κοπέλλες, καὶ τὰ κρατήσανε.
 Γράφει ὁ ἓνας τοῦ γέρου, γράφει καὶ τσὴ γριᾶς
 «Ἀσήκω ἐπάνω, γριᾶ, ν' ἀνάψεις τὴ φωτιά.
 Φέρε μου τὰ τσαρούχια τὰ λεβεντίστικα,
 νὰ πάω νὰ ξεγλυτρώσω ἐκεῖα τὰ μούλικα!»

3

ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ

Σαράντα πέντε μάστοροι κ' ἐξήντα μαθητάδες
 γιοφύρι ἔστεργιόνανε στῇ Ἀρτας τὸ ποτάμι.
 Ὅλημερὶς ἐχτίζανε, τὸ βράδυ ἐγκρεμιζόταν.
 Μήνυμα ἀπὸ τὸ βασιλιᾶ νὰ κόψουν τοὺς μαστόρους.
 Κλαῖνε τὰ μαστορόπουλα, κλαῖνε καὶ οἱ μαστόροι.
 Μέσα σ' αὐτὰ τὰ κλάμματα, σ' αὐτὰ τὰ μοιρολόγια,
 πουλάκι ἐδιάβη κ' ἔκατσε ἀντίκρου στὸ ποτάμι.
 Δὲν κελαῖδοῦσε σὰν πουλί, μήτε σὰ χελιδόνι,
 παρ' εἶχε ἀνθρώπινη μιλιὰ κι ἀνθρώπινη κουβέντα.
 «Μωρὲ ἄτυχοι μάστοροι, ἄτυχοι μαθητάδες,
 ποῦ ἂν δὲ στοιχειῶστε ἀνθρώπο, γιοφύρι δὲ στεργιόνει.
 Μηδὲ στοιχειῶστε ὄρφανό, μὴν ξένο, μὴ διαβάτη,
 μόνο τοῦ πρωτομάστορα τὴν ὁμορφη γυναῖκα,
 ποῦ ὀρχεται ἀργὰ ἀπ' τὸ πουρνὸ καὶ παρωρᾷ τὸ γιόμα.»
 Τᾶκουσε ὁ πρωτομάστορας, ραγίζεται ἡ καρδιά του,
 πιάνει μὴνᾶει τὴν λιγεροῦς μὲ τὸ πουλί τὸ ἀηδόνι.
 «Ἀργὰ ντυθεῖ, ἀργὰ ἀλλαχτεῖ, ἀργὰ νὰ πάει τὸ γιόμα,
 ἀργὰ νὰ πάει καὶ νὰ διαβεῖ τῇ Ἀρτας τὸ γιοφύρι.»
 Καὶ τὸ πουλί παράκουσε κι ἄλλοιῶς ἐπῆγε κι εἶπε:
 «Γοργὰ ντυσον, γοργὰ ἄλλαξε, γοργὰ νὰ πᾶς τὸ γιόμα,
 γοργὰ νὰ πᾶς καὶ νὰ διαβεῖς τῇ Ἀρτας τὸ ποτάμι!»
 Νὰ τηνε ποῦ ἐπρόβαλε ἀπὸ τὴν ἄσπρη στοάτα.
 Τὴν εἶδε ὁ πρωτομάστορας καὶ τοῦ θανάτου πέφτει.
 Ἀπὸ μακρὺν τοῖς χαίρετ' αὖ ἀπὸ κοντὰ τοῖς λείει:
 «Γεῖά σας, χαρὰ σας, μάστοροι καὶ σεῖς οἱ μαθητάδες.
 Μὰ τί ἔχει ὁ πρωτομάστορας κι εἶναι βαρεῖα ὀργισμένος;
 —Τὸ δαχτυλίδι τοῦ ἔπεσε στὴν πρώτη τὴν καμάρα
 καὶ ποιὸς νὰ μπεῖ καὶ ποιὸς νὰ βγεῖ τὸ δαχτυλίδι νᾶβρει;
 —Μάστορα, μὴν πικραίνεσαι κι ἐγὼ νὰ σοῦ τὸ φέρω
 κι ἐγὼ νὰ μπῶ κι ἐγὼ νὰ γῶ τὸ δαχτυλίδι νᾶβρω.»

Μήτε καλὰ κατέβηκε, μήτε στὴ μέση πῆγε.
 «Σῦρε, καλέ, τὴν ἄλυσσο, σῦρε τὴν ἄλυσίδα.
 ὅλο τὸν κόσμον γύρισα καὶ τίποτα δὲν ἤῤα.»
 Ὁ ἕνας πετάει μὲ τὸ μυστρί κι ὁ ἄλλος μὲ τ' ἄσβεστο,
 πιάνει κι ὁ πρωτομάστορας καὶ ρίχνει μέγα λίθο.
 Ἄνθεμα τῇ μοῖρα μας, κρῖμας τὸ ριζικό μας
 τρεῖς ἄδρεφάδες εἴμαστε καὶ οἱ τρεῖς κακογραμμένες.
 Ἡ μιὰ ἔχτισε τὸ Δούναβη κ' ἡ ἄλλη τὸν Εὐφράτη
 κι' ἐγὼ ἡ πιὸ μικρότερη τῇ Ἄρτας τὸ ποτάμι.
 Ὡς τρέμει τὸ καριόφυλλο νὰ τρέμει τὸ γιοφύρι
 κι ὡς πέφτουν τὰ δεντρόφυλλα νὰ πέφτουν οἱ διαβάτες!
 —Κόρη, τὸ λόγο σου ἔλλαξε κι' ἄλλη κατάρα δῶσε!
 ἔχεις μονάκριβο ἄδρεφό, μὴ λάχει καὶ περάσει.
 Ἡ κόρη τὸ λόγο τῇ ἔλλαξε καὶ ἄλλη κατάρα δίνει:
 «Ὡς τρέμουν τ' ἄγρια βουνὰ νὰ τρέμει τὸ γιοφύρι
 καὶ ἂν πέφτουν τ' ἄγρια πουλιά, νὰ πέφτουν οἱ διαβάτες»
 ἔχω ἄδρεφό στὴν ξενιτιά, μὴ λάχει καὶ περάσει».

4

Παραλλαγή

Πουλὰκι ἐπῆε κ' ἔκατσε,
 δὲν ἐκελάϊδε σὰν πουλί,
 ὅπως εἶν' τᾶλλα τὰ πουλάκια,
 παρὰ ἐκελάϊδε κ' ἔλεγε ἀνθρώπινη μιλούλα:
 «Ἄ δὲ στεριῶστε ἄνθρωπο, γεφύρι δὲ στεριῶνει».
 Τότες τοῦ πρωτομάστορα πολὺ τοῦ ἐκακοφάνη.
 Φεύγει πάει στὴ γυναῖκα του μὲ κλάψες, μοιρολόγια.
 Ἄν ἦρθες, ἄντρα, γιὰ καλό, καλὰ ἔκαμες κ' ἦρθες,
 ἂν ἦρθες ἄντρα γιὰ κακό, κακὰ ἔκαμες καὶ ἦρθες.
 Δὲν ἦρθα γιὰ καλό σου, παρ' ἦρθα γιὰ κακό σου.
 Ἄλλαξε καὶ φόρεσε τὰ ροῦχα τὰ χρυσά σου!

Τρεῖς ἄδρεφάδες εἴμαστε κι οἱ τρεῖς θεμελιωμένες.
 Ἡ μιὰ στὸ Ρουσιὰ κ' ἡ ἄλλη στὸ μοναστήρι
 κι ἡ πούλιο ἡ μικρότερη στῆς Ἄρτας τὸ γιοφύρι.
 Ὁ ἕνας ἀρπάχνει τὸν πηλὸ κι ὁ ἄλλος τὸν ἄσβεστη
 κι ὁ πρωτομάστορας ἀρπάχνει τὸ σφυρί του.
 «Ὅπως τρέμει ἡ καρδούλα μου, νὰ τρέμει τὸ γιοφύρι».

ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

5

ΑΠΟ ΚΟΥΜΠΑΡΑ ΝΥΦΗ

Μιὰ λιγερὴ ἐτραγούδησε σὲ μαρμαρογιοφύρι
 καὶ τὸ γιοφύρι ἐράϊσε κι ὁ ποταμὸς ἐστάθη
 καὶ τὸ στοιχειὸ τοῦ ποταμοῦ ἐστάθη κι ἀφουγκράσθη.
 Ὅσα καράβια καὶ ἂν περνοῦ, παπόρα καὶ ἂν διαβαίνου,
 ὅλοι σίδερο ἐρρίξανε, τὴν κόρη ἀφουγκραστῆκαν.
 «Κόρη, ματατραγούδησε, κόρη, γιὰ ματαπέστο!».
 «Μὰ ἐγὼ κι ἂν ἐτραγούδησα, σὲ μοιρολόι τόπα.
 Εἶχα ἄντρα βαρειάρρωστο, βαρεῖα γιὰ νὰ πεθάνει,
 μοῦ ζήτησε λαγοῦ τυρὶ καὶ ἀπὸ ἐλάφι γάλα,
 ὥστο ν' ἀνέβω στὸ βουνό, ν' ἀρμέξω τὸ ἐλάφι,
 ἀρρώστησε, ξαρρώστησε κι ἄλλη γυναῖκα πέρανει.
 Κ' ἐμὲ κουμπάρα μὲ καλεῖ, τὰ στέφανα ν' ἀλλάξω».
 Ἡ μάνα τῇ ποῦ τ' ἄκουσε, γυρίζει καὶ τῇ λέει:
 «Μωρή, ἔχεις πόδια νὰ σταθεῖς, μάτια νὰ τὸν τηράξεις
 καὶ χέρια βεργολύγερα, τὰ στέφανα ν' ἀλλάξεις;
 —Μάνα, ἔχω πόδια νὰ σταθῶ, μάτια νὰ τὸν τηράξω
 καὶ χέρια βεργολύγιστα τὰ στέφανα ν' ἀλλάξω».
 Τρεῖς μέρες ἐνιβότουνα, τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες.
 Βάνει τὸν ἥλιο πρόσωπο καὶ τὸ φεγγάρι ἀκάλλη
 καὶ τοῦ κοράκου τὰ φτερὰ πλεγμένα στὸ κεφάλι.
 Κινάει καὶ πάει στὴν ἐκκλησιὰ τὰ στέφανα ν' ἀλλάξει.
 Παπᾶς τὴν εἶδε κι' ἔσφαλε, διάκος καὶ καλανάρχης
 καὶ τὰ μικρὰ διακόπουλα τὸ κύριε ἴλησο ἐπάσαν
 καὶ τοῦ καημένου τοῦ γαμπροῦ λιγοθυμὰ τοῦ ἦρθε.
 «Ψάλλε, παπᾶ, ὅπως ἔψαλλες, διάκο καὶ καλανάρχη,
 καὶ σεῖς, μικρὰ διακόπουλα, τὸ κύριε ἴλησο λέτε,
 καὶ σύ, καημένε μου γαμπρέ, στάσου νὰ σ' εὐλοήσω!
 —Παπᾶ μου, ἂν εἶσαι χριστιανὸς κι' ἂν εἶσαι βαπτισμένος,
 ματάλλαξε τὰ στέφανα, βάλε τα τῇ κουμπάρῃ!»

· · · · ·
 Ἡ μάνα τση τὴν ξάνοιξε κι ἀπὸ μακρὺ τῇ λέγει ;
 «Καλῶς τηνε, τὴν κόρη μου τὴν μυριοδοξασμένη,
 ποὺ ἐπῆγε γιὰ κουμπареσιὰ κι ἦρθε στεφανωμένη!»

6

Η ΑΠΑΤΗΜΕΝΗ

Παραλλαγή

Ἡ κόρη κλαίει καὶ θρηνεῖ μὲ τὴν τιμὴ παρμένη,
 ὁ ἄρχοντας ποὺ τὴν ἔπαρε ἄλλη γυναῖκα πέρνει.
 «Ἐγὼ κλειδι σου ἀγόρσασα καὶ κλειδωνιὰ σου ἐπῆρα,
 κλείδωσε τὴν καρδούλα σου, ἄλλη γυναῖκα ἐπῆρα,
 καὶ γιὰ κουμπάρα σὲ καλῶ ν᾿ῤῥθεις νὰ στεφανώσεις».
 Πέρνει πάει στὴ μάνα τση στὰ δάκρυα φορτωμένη,
 στὰ δάκρυα μὲ τὴν ὁμορφιὰ καὶ τὴν τιμὴ παρμένη.
 «Ὁ ἄρχοντας ποὺ μ' ἀγάπαε ἄλλη γυναῖκα πέρνει
 καὶ γιὰ κουμπάρα μὲ καλεῖ νὰ πάω νὰ στεφανώσω.
 — Μωρή, ἔχεις πόδια νὰ σταθεῖς καὶ μάτια νὰ τηράξεις;
 ἔχεις καὶ χεροπάλαμα στεφάνια νὰ τσου ἀλλάξεις ;
 — Ἐγὼ ἔχω πόδια νὰ σταθῶ καὶ μάτια νὰ τηράξω
 ἔχω καὶ χεροπάλαμα στεφάνια νὰ τσου' ἀλλάξω.—
 Πάει στὴν καμερούλα τση, φορεῖ τὰ ρεκαμάδα
 κι ἔλαμπε 'κειὸ τὸ πρόσωπο σὰ φωτεινὴ λαμπάδα.
 Παπάδες τὴ σαστίζανε καὶ διάκοι τὴ θαμάζαν
 καὶ τὰ μικροδιακόπουλα τὸ Κύριε Ἐλέησο κράζαν.
 Ἀφῆκαν τὸ στεφάνωμα πάει ὁ γαμπρὸς καὶ λέει :
 «Ἐσύ 'σαι ἡ γυναῖκα μου ἐσύ καὶ ἡ κυρά μου,
 πᾶμε εἰς τὸ παλάτι μου, μὲς στὰ τζοβαρικά μου.
 · · · · ·
 Ὁ ἄρχοντας κι ἡ ἀρχόντισσα στὴ σκάλα κατεβαίνει
 κάθε σκαλοῦνι καὶ φιλὶ καὶ κάθε δύο τῇ λέει.

7

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΚΥΝΗΓΑΡΗ

Ἐπῆρα τὰ σκυλάκια μου τὸ λαγανὸ καὶ τ' ἄσπρο
 κι ἐπῆα πάνου στὸ βουνὸ ν' ἀλαφοκυνηγῆσω,
 νὰ πιάσω ἀγρίμια καὶ λαγούς τὸ βράδυ νὰ δειπνήσω.
 Κι ἀντὶς τὸ ἐτρογύρισα τὸ ξακουσμένο ὄρη,
 ἐβγάλαν τὰ σκυλάκια μου μιὰ πλουμισμένη κόρη.

Κι ἡ κόρη ἦτουνά κι ἐπλενε σὲ μαρμαρένια σγοῦρνα
 κι ὁ κυνηγὸς τῇ πέταξε μαντῆλι νὰ τοῦ πλύνει
 κι ἡ κόρη ἦτουνά φρόνιμη καὶ πίσω τοῦ τὸ δίνει.
 «Ὅρσε τὸ μαντηλάκι σου, γιὰ δὲ θὰ σοῦ τὸ πλύνω·
 δὲν ἔχω νυχτοπέργουλα, δὲν ἔχω ποῦ νὰ μείνω.
 — Δὲν ἔχεις νυχτοπέργουλα, δὲν ἔχεις ποῦ νὰ μείνεις ;
 πᾶμε στὴν καμαρούλα μου, στὴν ἐδική μου κλίνη,
 νὰ δεῖς στρουμέντα κι ὄργανα ποὺ παίζουν τ' ἄρματά μου.
 Κι ἂ δὲ σ' ἀρέσει ἡ κλίνη μου, πᾶμε στὴν καμαρά μου,
 νὰ ἰδεῖς στρουμέντα κι ὄργανα ποὺ παίζουν τ' ἄρματά μου».

8

Παραλλαγή

Ἐπῆρα τὸ σκυλάκι μου τὸ γαλανὸ καὶ τ' ἄσπρο
 κι ἐπῆγα πάνου στὸ βουνὸ ποὺ εἶναι λαγοὶ νὰ πιάσω.
 Κοιτάω ξερβά, κοιτάω δεξιὰ, βλέπω ν' ἀκυπαρίσι,
 βλέπω μιὰ κόρη ποὺ ἐπλενε σὲ μαρμαρένια βρούση.
 Τῇ δίνω τὸ μαντῆλι μου.—Κόρη νὰ μοῦ τὸ πλύνεις.
 — Μὰ τί μοῦ δίνεις, κυνηγέ, μαντῆλι νὰ σοῦ πλύνω,
 ποὺ ἔχω νύχτα ἀπέριορη, δὲν ξέρω ποῦ νὰ μείνω.
 — Ἐλα στὴν κάμαρά μου
 ποὺ ἔχω στρουμέντα κι ὄργανα καὶ παίζουν τ' ἄρματά μου.
 Κι ἂ δὲ σ' ἀρέσει ἡ κλίνη μου, ἔλα στὴν ἀγκαλιά μου!

9

Παραλλαγή

Ἐπῆρα τὰ σκυλάκια μου τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο
 καὶ πῆγα ἀπάνω στὰ βουνά, λαγούς κι ἀγρίμια ν᾿ἄβρω.
 Ἀπόντις τὰ τρογύρισα τὰ ποντισμένα ὄρη,
 εὐρέαν τὰ σκυλάκια μου μιὰ πλουμισμένη κόρη.
 Ἐλεα πὼς ἦταν ζωντανή, μ' αὐτὴ 'ταν πεθαμένη
 κι ἔκατσα καὶ τὴν ἔκλαψα μὲ τὴν καρδιά καημένη.
 Ἐπῆγα καὶ τὴν ἔθαψα σὲ μιὰ μηλιά ἀποκάτω
 καὶ παραγγέλνω τῇς μηλιάς, «Μηλιά μου, φύλαέ την
 καὶ κόβε ἀπὸ τ' ἄνθη σου καὶ μοσκοβολάέ τη!»

10

ΜΙΑ ΒΑΡΚΟΥΛΑ Θ' ΑΡΜΑΤΩΣΩ

Μιά βαρκούλα θ' ἀρματώσω μὲ σαράντα δυὸ κουπιὰ,
μὲ σαράντα πέντε παληκάρια νὰ σὲ κλέψω, Μαριγώ.
Θὰ σὲ πάρω νὰ σὲ πάω στὸ ψηλότερο βουνὸ
καὶ κεῖ πάνω θὰ σοῦ φτειαίω τὸ λοντά σου, Μαριγώ.
Θὰ σοῦ πάρω καὶ μιὰ δούλα νὰν τὴ λένε Μαριγώ,
νὰ σοῦ πλένει τὰ ποδάρια καὶ τὸν ἄσπρο σου λαιμό.

11

Παραλλαγή

Μιά βαρκούλα θ' ἀρματώσω μὲ σαράντα δυὸ κουπιὰ,
μὲ σαράντα παληκάρια, νὰ σὲ κλέψω μιὰ βραδυά.
Νὰ σοῦ φτιάσω κ' ἓνα σπίτι μαρμαροπελεκητό,
νὰ σὲ πάρω, κόρη, μέσα νὰ κοιμόμαστε τὰ δυό.
Νὰ σοῦ πάρω καὶ μιὰ δούλα νὰ τὴ λένε Μαριγώ
κ' ἔτσι πηαίνει ὁ ἀφέντης ὅξω νὰ κοιμόμαστε τὰ δυό.
Πάρε με, κυρά μου, δούλο, ἴσια μὲ τὸ μπόι σου,
φύτεπέ με στὴν αὐλή σου καὶ στὸ περιβόλι σου.

12

ΑΡΑΠΙΝΑ

Ἀνέβαινα κατέβαινα στοῦ Ἀη Γιωργιοῦ τὴ σκάλα
καὶ ἀπάντησα φραγκόπουλο καὶ ἐβάσταζε ἀραπίνα.
Ἡ ἀραπίνα ἦτανε κομπιὰ καὶ δαχτυλίδια
στὸ μαχλαμᾶ μου τᾶβαλα, τῆς μάνας μου τὰ πῆγα.
«Ἄνοιξε, μάνα καὶ ἀδρεφή, κ' ἐγὼ παιδί δικό σου,
βάλε θερμὸ καὶ λοῦσε με, μοσκοσαπούνισέ με!
Βάλε μου καὶ τὴ σάμια μου τὴν ναυτοπλουμισμένη,
ὅπου μοῦ τὴν πλουμίσανε τριὰ πάρθενά κορίτσια,
τὴ μιὰ τὴ λὲν Ἀρμέρισα, τὴν ἄλλη Εὐδοκούλα
καὶ τὴν πούλιο μικρότερη τὴ λὲν Κατερινούλα.
Ἀρμέρισά μου, σφάξε με, Βδοκούλα, κρέμασέ με
καὶ σύ, μικρὸ Κατερινιό, ἔλα ξεκρέμασέ με!
Καὶ μάζεψε τὸ αἷμα μου μὲ τὸ ξερὸ σφουγγάρι
καὶ πέτα το στὴ θάλασσα νὰ μαζευτεῖ τὸ ψάρι.
Τὸ ψάρι ἔχει κόκκαλα καὶ ἡ πέρδικα πλουμάδια
καὶ ἡ κόρη θέλει φίλημα ἀπάνω στὰ δυὸ μάτια.

13

ΚΑΒΑΛΑΡΗΣ

Ὅσο εἶναι ὁ μάκρος τοῦ γιαλοῦ, τὰ βάθη τοῦ πελάου,
τόσο πανὶ ἐφαδιότουνα ἡ κόρη στὴν αὐλή τση.
Κι ὁ γιὸς τοῦ Ρήγα πέρασε στ' ἄλογο καβαλλάρης,
τὸ ἄλογο στομάτησε, τὴν κόρη χαιρετάει.
«Ἀκόμη, κόρη, διάζεσαι καὶ ἀκόμη, κόρη, φαίνεις;
—Καὶ τί σὲ νοιάζει, κοντογιέ, ἃ διάζουμαι καὶ ἃ φαίνω.
Στὴν ἄκρη τῆς σαίττας μου σ' ἔχω ζωγραφισμένο
καὶ τὴν αὐγὴ στὸ σπίτι μας ἐκεῖ σὲ περιμένω.
Ἡ μάνα μου δὲν εἶναι δῶ καὶ ὁ κύρης μου εἶναι κάτου
καὶ τὰ δυὸ μου ἀδρεφία στὸ σκολεῖο, ποῦ νὰ τὰ κόψει ὁ
|χάρος.

14

ΓΙΑ ΕΝΑ ΖΕΥΓΑΡΙ ΡΟΔΑ

Μιὰ κόρη ρόδα ἐμάζεψε καὶ ἀνθούς ἐκορφολόγα
καὶ ὁ γιὸς τοῦ Ρήγα ἐπέρασε περδικοκυνηγώντας.
Δυὸ ρόδα τῆς ἐζήτησε καὶ τέσσερα τοῦ δίνει
καὶ ἡ μάνα τση τὴν ἔβλεπε ἀπὸ τὸ παρεθύρι.
«Σώπα νὰ ρθοῦν τὰ δρεφία σου καὶ ἃ δὲ σὲ μαρτυρήσω.»
Τὸ βράδυ ἦρθαν τὰ ὀρεφία τση καὶ εὐθὺς τὴ μαρτυροῦν.
Ὁ ἓνας τὴν πιάνει ἀπ' τὰ μαλλιά καὶ ὁ ἄλλος ἀπ' τὸ χεράκι,
καὶ ὀληνυχτὶς τὴ δέροναν μ' ἓνα χρυσὸ βεργάκι.
Κοντὰ στὰ ξημερώματα ἡ κόρη ἐψυχομάχα.
Ἡ μάνα τση τὴ ρώτησε τί ροῦχα νὰ τὴ βάλει.
«Θέλεις τὰ μεταξωτά, μὴ θὲς τὰ ρικαμάδα,
μὴ θὲς τὰ χρυσοπράσινα ποῦ σῶχω στὴν κασέλα;
—Δὲ θέλω τὰ μεταξωτά, μήτε τὰ ρικαμάδα,
μήτε τὰ χρυσοπράσινα ποῦ μοῦχεις στὴ κασέλα.
Θέλω τὰ ρουχαλάκια μου τὰ καταματομένα
γιὰ νὰ τὸ μάθει ἡ γειτονιά, γιὰ νὰ τὸ μάθει ἡ χώρα
πὼς μ' ἀδικοσκοτώσατε γιὰ ἓνα ζευγάρι ρόδα.

Η ΟΒΡΙΟΠΟΥΛΑ

Ἔνα Σαβάτο βράδυ, μιὰ Κυριακὴ πρωΐ,
βγῆκα νὰ σεργιανίσω στὴν πόρτα τῇ Ὀβριακῇ.
Βλέπω μιὰν Ὀβριοπούλα ποὺ ἔχτενιζότουνα
μὲ ἀσημένια χτένα ἐξεπλεκότουνα.
Τσῇ λέω «Ὀβριοπούλα, νὰ γένεις χριστιανή,
ἄντρα ρωμὸ νὰ πάρεις καὶ νὰ βαπτιστεῖς.
Νὰ λούζεσαι σαβάτο, ν' ἀλλάζεις Κυριακὴ
καὶ νὰ μεταλαβαίνεις κάθε Χριστοῦ, Λαμπρὴ.
«Μάνα, ὁ ρωμιὸς μοῦ λέει νά τονε παντρευτῶ,
ἄντρα ρωμιὸ νὰ πάρω καὶ νὰ βαπτιστῶ.
—Καλιό σου, θεγατέρα, σὲ τούρκικο σπαθί,
παρὰ ρωμιὸ νὰ πάρεις καὶ νὰ βαπτιστεῖς».

ΤΗΣ ΖΕΡΒΟΠΟΥΛΑΣ

Κάτου στὸ κάμπο τὸν πλατὺ ποὺ εἶν' ὁμορφα λουλούδια,
ἐμαζωχτήκαν οἱ ξανθὲς καὶ χτίζουν μοναστήρια.
Τὰ χελιδόνια κουβαλοῦν, τὰ περιστέρια χτίζουν.
Ταιράκια ἀποχτήσανε καὶ πιάσαν νὰ χορέψουν.
Ἐμπρὸς χορεύουν οἱ ξανθὲς καὶ πίσω οἱ μαυρομάτες
καὶ μὲς στὴ μέση τοῦ χοροῦ χορεύει ἡ Ζερβοπούλα.
«Χριστέ, καὶ νὰ πιανόμουνα κοντὰ στὴ Ζερβοπούλα!»
—Τῆς Ζερβοπούλας τάσε τση καὶ θὰ πιαστεῖς κοντὰ τση».
Τῆς τάζω χίλια πρόβατα καὶ πεντακόσια γίδια.
Τῆς τάζω βόδια τοῦ ζυγοῦ καὶ ἄλογα τῆς καβάλλας.

Παραλλαγή

Ἀπάνου στὸ κραμπόφυλλο ἑφτὰ χοροὶ ἐχορεύαν·
ἐμπρὸς χορεύουν οἱ ξανθὲς καὶ πίσω οἱ μαυρομάτες
καὶ μὲς τὴ μέση τοῦ χοροῦ χορεύει ἡ Ζερβοπούλα.
Τσοπάνης τὴν ξαγνάντευε ἀπὸ ψηλὴ ραχοῦλα.
—«Χριστέ, καὶ νὰ πιανόμουνα τῆς Ζερβοπούλας χέρι».
—Μὰ τί τσῇ τάξεις νὰ πιαστεῖς καὶ νὰ τὴν κάμεις ταῖρι;

ΑΓΑΠΩ ΕΝΑ ΧΗΛΙΔΟΝΙ

Τώρα πᾶνε πέντε χρόνοι,
ποὺ ἀγαπῶ ἓνα χηλιδόνι
κι ἡ μαμά του τὸ μαλώνει.
Τὸ μαλώνει καὶ τὸ βρίζει,
τὴν καρδούλα του ραΐζει.
Ἄν πεθάνω, ξεψυχήσω,
τρεῖς παραγγελιὲς θ' ἀφήσω.
Περᾶστε με ἀπ' τὸ στενάκι
νὰ μὲ κλάψουνε λιγάκι!
Περᾶστε με ἀπ' τὴ στρατώνα
νὰ μοῦ στήσουνε κολόννα!
Περᾶστε με ἀπὸ τὸ Παρίσι,
κρύα μαρμαρένια βρούση,
νᾶρχονται οἱ ξανθὲς νὰ πλένουν,
μαυρομμάτες νὰ λευκαίνουν.
Νᾶρθει κ' ἡ δική μου ἀγάπη,
ποῦπαθα πολλὰ γιὰ δάντη.
Ἡ ἀγάπη εἶναι βελόνι
κι ἀγγελώνει στὸ πλεμόνι.
Ἡ ἀγάπη εἶναι καρφίτσα
κι ἀγγελώνει στὴν καρδιάσα.

Δεκοχτὼ χρονῶ κοράσι ἐσηκώθη τὸ ταχὺ
ἐσηκώθη τὸ καμμένο καὶ περπάτει μοναχὴ.
Συγκλαράκι εἰς τὰ χέρια ἐκρατοῦσε ἀργυρὸ,
μὲ χαρὲς καὶ μὲ τραγούδια πᾶσι στὴ βρούση γιὰ νερό.
Κυνηγὸς θέλει περάσει, κυνηγὸς θέλει τὴ δεῖ.
«Πῶς, κοράσι μου, ἐπλανέθης καὶ ἐπερπάτεις μοναχὴ;
—Ἐπλανέθην ἡ καμμένη βλέποντας τὸ φῶτερὸ
τ' ἄστρο τῆς αὐγῆς ποὺ βγαίνει καὶ τὸ λὲν αὐγερινό.

20

Σὲ κακὴ σκάλα ἀνέβαινα ἐψὲς τὸ βράδυ-βράδυ,
 ἔχασα τὸ μαντῆλι μου μὲς στὸ βαθειὸ σκοτάδι.
 Ἔχασα τὸ μαντῆλι μου τὸ χρυσοκεντημένο,
 ποὺ μ' ὅλα τ' ἄστρα τ' οὐρανοῦ ἦτανε πλουμισμένο.
 Ὅπου μοῦ τὸ κεντήσανε ἔντεκα παντρεμμένες
 καὶ δέκα τρεῖς ἀνύπαντρες, δέκα ἀρραβωνιασμένες.
 Στ' ἄσπρο ἦτουν οἱ ἀνύπαντρες, στὸ κίτρινο οἱ παντρεμμένες,
 στὸ κόκκινο γαρούφαλο οἱ ἀρραβωνιασμένες.

21

Κάτω στὸ ρόδο, στὸ ροδονῆσι,
 βγήκε ἓνας νέος νὰ κυνηγήσει,
 Δὲν κυνηγοῦσε λαγούς κ' ἐλάφια,
 μὰ κυνηγοῦσε τὰ μαῦρα μάτια,
 Μαῦρα μου μάτια, κόκκινα χεῖλη,
 ἔβγα, κυρά μου, στὸ παρεθύρι,
 γὰ ἰδεῖς τὸν ἥλιο καὶ τὸ φεγγάρι,
 νὰ ἰδεῖς τὸ νέο ποὺ θὰ σὲ πάρει!

22

Σ' ἓνα ψηλότατο δεντρὶ ἠθέλησα ν' ἀπλώσω,
 μὰ εἶναι τὸ χέρι μου κοντὸ καὶ δὲν ἤξερω ἂν σώσω.
 Πάλι ἂν θελήσει τὸ δεντρὶ καὶ ἀπὸ δική του χάρη,
 ἂν ρίξει τὰ κλωνάρια του καὶ ἀπάνου του μὲ πάρει,
 στὴ ρίζα του καὶ ἂν ἀνεβῶ καὶ ἀπάνου στὴν κορφή του,
 ὁ κληρονόμος θὰ γενῶ ψυχὴ μου στὸ κορμὶ του.

23

Στὴ φυλακὴ ἐκαθόμουν κα' ἔπαιζα τὰ χαρτιά
 καὶ ἤρθανε καὶ μοῦπανε πὼς δὲν μπορεῖ ἡ Μαρία.
 Ὅσάν τρελλὸς σηκώνουμαι: — Μαρία μου—φωνάζω.
 Μαρία μου, γλυκόνομα! — κλαίω καὶ ἀναστεναίω.
 Μαρία μου, γλυκόνομα, καὶ χτύπο τῇ καρδιᾶς μου,
 τῇ νιότης μου παρηγοριὰ καὶ τῇ ἀναπνογᾶς μου.
 Μαρία δῶ, Μαρία κεῖ, Μαρία στὸ πηγάδι
 βγάνεις νερὸ καὶ νίβεις καὶ στάει τὸ κοκκινάδι.

24

Ἐσὺ εἶσαι τὸ κυδῶνι κ' ἐγὼ εἶμαι ἡ κυδωνιά,
 νὰ κόψω ἓνα κυδῶνι, νὰ γένουμε γενιά.
 Καλῶς τὰ πᾶς, ρωτᾶρη μου, καὶ ἀφρᾶτο μου κυδῶνι
 κάτσε νὰ κουβεντιάσουμε, γιὰ τὸ μετανιώνει.
 Κάτσε νὰ κουβεντιάσουμε καὶ νὰ συλλογιστοῦμε
 τὸν πόνο ποὺ ἔχω στὴν καρδιά νὰ τόνε μοιραστοῦμε!

25

Τί ὠραιότατο φεγγάρι, τί ὠραιότατη βραδεῖά!
 Κεῖνο ποὺ ἀπεθυμοῦσα, νὰ σ' εὔρω μιὰ νυχτιά.
 Καὶ νὰ γένω κληρονόμος σ' οὐλο θου σου τὸ κορμί,
 ὥς ποὺ νὰ πεῖ τ' ἀχεῖλι: — Σώνει σου, μὴ μὲ φιλεῖς!

26

Γιὰ ἓνα πουλάκι πάσχω, πάσχω καὶ ἀπεθυμῶ,
 καὶ ἂν λάχει καὶ τὸ πιάσω, μ' αὐτὸ θὲ νὰ χαρῶ.
 Θὲ νὰ τοῦ βάλω τῇ καρδιᾶς μου τὸν ἔρωτα κλειδί
 καὶ αὐτὸ θὰ τὴν ἀνοίγει καὶ αὐτὸ θὰ μοῦ τὴν κλεῖ,
 καὶ αὐτὸ θὰ μοῦ γιατρέψει τὴν δόλια μου ψυχὴ.

27

Βασιλικὸ ἔχω στὴ καρδιά, ἀνθεῖ κ' εὐωδίζει,
 ἄλλου ἀνθεῖ, ἄλλου εὐωδεῖ καὶ μὲ περιορίζει.
 Ἀπὸ καιρὸ ἐπάσκισα νὰ τονε ξεριζώσω,
 νὰ τόνε βγάλω ἀφ' τὴ καρδιά καὶ ἄλλου νὰ τόνε δώσω.
 Τάχα θωρῶ κ' οἱ ρίζες του πὼς εἶναι ριζωμένες
 καὶ μὲς στὰ φύλλα τῇ καρδιᾶς ὑπάρχουν μπερδεμένες.

28

Ποτίζω τὴν τριανταφυλλιά μὲ δάκρυα πέντε χρόνους,
 ποτὲ δὲ μᾶξωσε νὰ ἰδῶ τριαντάφυλλα μὲ κλώνους.
 Ποτίζω τὴν τριανταφυλλιά, συχνά τινε κλαδεύω
 τ' ἀγκάθια μ' ἀγγελώνουνε κ' ἐγὼ τὴν κανακεύω.

29

Ἐγὼ ἔχω μέσα στὴν καρδιά πόρτες καὶ παρεθύρια
καὶ μαγερεῖο στὰ σωθηγὰ πού ἀνάφτει δίχως ξύλα.
Κάrbouna ἔχω στὴν καρδιά κ' ἓνα δεντρὶ στὴ μέση,
ἀπὸ τὴ φλόγα τὴν πολλὴ μαραίνεται νὰ πέσει.
Ἔχει τὰ φύλλα βλαβερὰ, καρπὸ φαρμακωμένο
κι ἀπὸ τὴ ρίζα ὡς τὸ κορμὶ φιδιὰ εἶναι φορτωμένο.

30

Τ' ἄστρα τὰ χιλιόμετρα μὲ βάλαν νὰ μετρήσω,
νὰ πέσω σὲ λογαριασμὸ νὰ μὴ τ' ἀλησμονήσω.
Κ' ἔκατσα καὶ τὰ μέτρησα κι ἔλειπε ἓνα ζευγάρι,
θά κάτσω νὰ συλλογιστῶ ποιὰ νέα τὰ ἔχει πάρει.
Καὶ τὰ 'χε ἡ κουνιάδα σου γιὰ νὰ τὰ βάλει μάτια.

31

Ἐκοίταξα στὸν οὐρανὸ κ' εἶδα ἓν' ἀστὲρι μαῦρο
ἢ ἀγάπη θέλει βότανα καὶ ποῦ νὰ πάω νὰ τᾶβρω ;
Στὸν Ἰορδάνη ποταμό, στὴ βάφτιση τοῦ Γιάννη,
ἐκεῖ πανε πῶς βρίσκεται τῇ ἀγάπης τὸ βοτάνι.
Ἐκεῖ θὰ πάω νὰ κοιμηθῶ, ἐκεῖ θὰ πάω νὰ μείνω
νὰ κόψω τρία μυριστικά, μυρτιά, λυγιά καὶ κρῖνο.
Μυρτιά γιὰ νὰ μυρίζουνται, λυγιά γιὰ νὰ λυγιέται
καὶ κρῖνο γιὰ νὰ ὁσφραίνονται, ἅμα σὲ συλλογιέμαι !

32

Νερατζιὰ ξανθὴ σγουρή,
νερατζούλα μου ἀνθισμένη,
μ' ὅλα τ' ἄνθη στολισμένη,
νὰ μοῦ δανείσεις τ' ἄνθη σου,
τὰ πικρονερατζάνθια σου.
—Πῶς νὰ σοῦ δώσω τ' ἄνθη μου.
τὰ πικρονερατζάνθια μου,
Ἄ μοῦ λείπουν τὰ λεμόνια,
θὰ μοῦ κόψουν τὸ κεφάλι!

ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ

- 33 Νὰ ἤμουννα βασιλικὸς καὶ σὺ νὰ μὲ μυρίζεις,
νὰ στέκω πάντα δροσερὸς καὶ σὺ νὰ μὲ ποτίζεις.
Κ' ἔτσι μαζώξεις τὸν καρπὸ στ' ἀγκίβιο νὰ τὸν ρίξεις
καὶ μὲ τὴ νέα καλοκαιριὰ στὴ γάστρα νὰ τὸ σπείρεις.
- 34 —Ἄνοιχ' τὸ στοματάκι σου καὶ πές μου τὴν ἀλήθεια,
μὲ τὴν καρδιά σου μ' ἀγαπᾷς, ἢ μὲ τὰ παραμύθια ;
—Μὲ τὴν καρδιά μου σ' ἀγαπῶ καὶ μ' οὔλα μου τὰ μέλη
καὶ τὴν καρδιά μου ἐρώτησα καὶ μοῦπε ἑσένα θέλει.
- 35 Τὰ χεῖλή σου εἶναι κόκκινα, κόκκινα σὰν κεράσι,
καὶ κεῖνος πού στὰ φίλησε ποτὲ δὲ θὰ γεράσει.
- 36 Ἐσὺ ἀπ' αὐτοῦ κι' ἐγὼ ἀπὸ δῶ κι ὁ τοῖχος εἰς τὴ μέση,
βάλε κερὶ στὴν Παναγιά νὰ γκρεμιστεῖ νὰ πέσει.
- 37 Σὰ ρόδα, σὰ τριαντάφυλλα, πού κόβεις καὶ μυρίζεις,
ἔτσι σ' ἀγάπησα κ' ἐγώ, μὰ ἐσὺ δὲν τὸ γνωρίζεις !
- 38 Ἡ ἀγάπη λυώνει κόκκαλα, μαραίνει πρασινάδα,
κ' ἡ κορασίδα ἢ ὁμορφη χάνει τὴν κοκκινάδα.
- 39 Ἡ θάλασσα ταρεύεται, μαλώνει μὲ τὸ βράχο,
ἔτσι καὶ μᾶς ἡ ἀγάπη μας ποτὲ δὲ θάχει πάθος.
- 40 Ψηλὰ παρεθυράκια μου, νὰ πέφταν τὰ καρφιά σας,
νᾶπεφτε κι' ὁ ἀφέντης σας, νᾶπερνα τὴν κυρά σας.
- 41 Ἡ θάλασσα εἶναι πράσινη κ' ἡ βάρκα πίσω μένει,
ἀπὸ τοῖ χίλιες, νὰ βρεθεῖ μιὰ γάπη ἐμπιστεμένη !
- 42 Ἐλα, μάτια μου, ἔλα, φῶς μου, στὸ λιβάδι μοναχί,
νὰ καθήσουμε στὰ χόρτα, νὰ μιλήσουμε μαζί.
Εἰς τὰ χόρτα, στὰ λουλούδια, τὸ ποτήρι νὰ βαστάς
καὶ στὰ ὕστερα τραγούδια, ἔλα, ἀγάπη μου, κοντά!
- 43 Θυμᾶσαι πού ἐπηγαίναμε σ' ἐρημωμένα μέρη
καὶ μοῦλεγες, ἀγάπη μου, πὼς θὰ μὲ κάμεις ταῖρι ;
Θυμᾶσαι πού ἐπηγαίναμε σ' ἓνα μικρὸ σοκάκι
καὶ κάπου—κάπου μοῦδινες ἓνα γλυκὸ φιλάκι ;
Καὶ μοῦλεγες ὁλόθερμα καὶ μέσ' ἀπ' τὴν ψυχὴ σου,
πὼς θάμαι γὼ ἡ γυναῖκα σου κ' ἡ στεφανωτικὴ σου;

- 44 Τσῇ θάλασσας τὰ κύματα ἐγὼ δὲν τὰ φοβᾶμαι,
γι' αὐτὸ μὲ τὴν ἀγάπη μου πάντα μαζί θὲ νᾶμαι.
- 45 Ἐβγῆρες κ' ἥλιος ἔλαμψε, ἐγύρισε κ' ἡ σφαῖρα,
γιὰ σένα, περισσότερα μου, ἢ νύχτα ἐγίνη μέρα.
- 46 Σκάλα ἔχω καὶ πατῶ, σκάλα καὶ ἀνεβαίνω,
τὸ ἀγάπης τ' ἄρματα βαστῶ κι ὅθε κι ἂν πάω, κερδαίνω.
- 47 Μέσα στὴ στάχτη καίουμαι καὶ στὴ φωτιά κρυαίνω,
στὴν ἀγκαλιὰ τὸ ἀγάπης μου ἀνάσταση λαβαίνω.
- 48 Ὁ δυστυχὴς ἐμάζωνα ἄνθια καὶ τὰ μαδοῦσα,
ἂν μ' ἀγαπᾷς, ἂν μὲ μισᾷς, μὲ δάκρυα τὰ ρωτοῦσα.
- 49 Καινούργια ἀγάπη βάλαμος, παλιά μου νερατζάνθι,
ἔτσι, σ' ἀφήσει, ὁ βάλαμος, βρωμάει τὸ νερατζάνθι!
- 50 Τὰ ματάκια σου, κυρά μου, δυὸ ντουμπλόνια ἀξίζουμε,
τὸ Ρωμιόνε καὶ τὸν Τοῦρκο τότε βασανίζουμε.
- 51 Ἄν εἶναι γιὰ τὸν ἔρωτα καὶ μ' ἔχετε δῶ μέσα,
ἂν εἶναι κι ἄλλη σκοτεινὴ, βάρτε με πῆλο μέσα!
- 52 Νᾶμουνα πετροκότυφας νᾶχα διπλὴ τὴ γλῶσσα,
νὰ σοῦ φωνάξω: Ἀγάπη μου, σῶσε καὶ μὲ σκοτώσαν!
- 53 Νᾶξερα τσῇ καρδούλας σου τὰ τρυφερά τση φύλλα,
μὴν εἶμαι ἔγὼ τὸ τρυφερό, νὰ πάρω τὴν ἐλπίδα.
- 54 Ὅταν ἀστράφτει καὶ βροντᾷ καὶ ρίχνει ὁ Θεὸς τὰ χιόνια,
πάρε τὰ ρουχαλάκια σου κ' ἔλα κοντά μου αἰώνια.
- 55 Ἐρωτα δίβουλε, κακέ, ἔρωτα καρδιοπλάνε,
ποῦ τὴν καρδιά μου λάβωσες, τὸ ἔλεός σου κάνε.
- 56 Τὸ ἓνα μου χέρι στὴ φωτιά καὶ τ' ἄλλο στὸ μαχαῖρι,
ἢ θὰ καῶ, ἢ θὰ σφαῶ, ἢ θὰ σὲ κάμω ταῖρι.
- 57 Ἀγάλια - γάλια πῆγαινα, σὰν τὸ κομμένο φίδι,
μήπως μ' ἀκούσει ἢ μάνα σου ἀπὸ τὸ παρεθῆρι.
- 58 Ἡ νυχτερίδα κρύβεται πίσω εἰς τὴν σκουντροῦδα,
πῶς δὲν προβαίνει νὰ σὲ ἰδῶ, χρυσῇ μου μαντζουράνα;
- 59 Σ' ὀρκίζω, σ' ἐξορκίζουμαι, στὴν πρώτη σου τὴ νιότη,
στὸ σκεφτικὸ χαμόγελο, στὴν ἀγάπη σου τὴν πρώτη.
- 60 Πές μου νὰ ζεῖς, μηλούλα μου, πές μου νὰ ζεῖς, μηλιά μου,
τὰ μῆλα ποῦ ἔχεις πάνου σου νὰ τὰ εἶχε ἡ ἀγκαλιὰ μου!
- 61 Ἡ καρδιά μου κι ἂν ἀνοίξει, δὲν ἀνοίγει μὲ κλειδιά,
ὅξω ἀνοίγει μὲ στρουμέντα καὶ τὸ ἀγάπης τὰ φιλιὰ!

- 62 Ἦθελα νὰ μὲ βάνανε βεργάτη στὶ σταφίδες,
στὶ παντρεμένες ἴπτροπο, γαιτρὸ στὶ κορασίδες.
- 63 Μυρτούλα μου ἀνθισμένη, μὲ φύλλα πράσινα,
θέλω νὰ σ' ἀνταμώσω, μὲ χίλια βάσανα!
- 64 Βασιλοπούλα ἂν ἦσουνα δὲ θὰ εἶχες τέτοια χάρη,
νὰ μοῦ μετρήσεις τὸ φιλιὲ μὲ τὸ μαργαριτάρι.
- 65 Σὲ εἶδα κι ἀνατρόμαξα, κι οὔλοι μου οἱ ἄρμοι χωρίσαν
καὶ λύθηκα καὶ σβήστηκα σὰν τὴ λυωμένη πίσσα.
- 66 Τσῇ νύχτας ὁ τραγουδισμὸς ξυπνάει τὴν κορασίδα,
τὴν κάνει κι ἀγκουρμάζεται ἀφ' τὴ χαρματιδα.
- 67 Τσῇ Μπαρμπαραῖς τὰ κύματα ἢ Πάτρα τὰ γνωρίζει,
καὶ τὰ Ζακυνθινοπούλα ἢ ἀγάπη τὰ βουρλίζει!
- 68 Ὁ ἥλιος γέρνει στὰ βουνά, ἢ πέρδικα στὰ δάση,
ἔγειρε κ' ἡ ἀγάπη μου τὸν ὕπνο νὰ χορτάσει.
- 69 Νὰ ἦταν ἡ θάλασσα κορὰσι καὶ τὸ φεγγάρι κοῦπα,
νὰ κέρναγα τὶς ἀνθρώπους μου καὶ τὴν ἀγάπη ποῦχα.
- 70 Ἐγώ, πουλί μου, σ' ἀγαπῶ, μὰ δὲ σοῦ δίνω θάρρος,
γιατ' εἶναι ἡ γειτονιὰ κακὴ, ποῦ νὰ τὴν πάρει ὁ χάρος!
- 71 Δὲν ἀγαπᾶω ὁμορφες, δὲν ἀγαπᾶω νυντράδες,
παρ' ἀγαπῶ μελαχροινές, ποῦ ἔχουν νοστιμάδες.
- 72 Νύχτα μου, σὲ παρακαλῶ, μὴ ξημερώσεις μέρα,
γιατὶ ἔχω στὴν ἀγκάλη μου τὸ δροσερὸν ἄερα!
- 73 Μὴ μὲ ποτίσεις μὲ νερό, δάκρυα ἀφ' τὰ ματάκια σου·
ποτίσέ με γάλα, γάλα ἀφ' τὰ βυζάνια σου!
- 74 Γιατ' ἦρθες καὶ μὲ ξύπνησες, ποῦ ἐγὼ γλυκὰ ἐκοιμώμουν,
καὶ μοῦβαλες κελαϊδισμοὺς εἰς τὸ προσκέφαλό μου;
- 75 Τριαντάφυλλο εἶσαι τὴν αὐγὴ, ῥόδο τὸ μεσημέρι,
ἐμένα τὴν ἀγάπη μου κανέναν δὲν τὴν ξέρει!
- 76 Ἦθελα νὰ βοισκόμουνα σὲ μιὰ σπηλιὰ σκοτάδι,
δροσιὰ ἀπὸ τὸ χεῖλάκι σου νὰ πίνω κάθε βράδυ!
- 77 Κυπαρισσάκι μου ψηλό, σείσου καὶ βάλε ἀγέρα,
νὰ κελαϊδήσουν τὰ πουλιά, νὰ ξημερώσει ἡ μέρα!
- 78 Ἀσπρο γαρούφαλο κρατῶ καὶ πᾶσχω νὰ τὸ βάψω,
κι ἂ μοῦ πιτύχει στὴ βαφή, πολλὲς καρδιὲς θὰ κάψω.
Θὰ κάψω νιές, θὰ κάψω γοιές, θὰ κάψω παληκάρια,
θὰ κάψω τὴν ἀγάπη μου μέσα στὰ φυλλοκάρδια!

- 79 Οὔτε μὲ μάγια σ' ἀγαπῶ, οὔτε μὲ τὸ στανιό μου,
μὲ τὴν καρδιά μου σ' ἀγαπῶ καὶ μὲ τὸ ριζικό μου.
- 80 Σήκω τὰ ροῦσα σου μαλλιά νὰ ἰδῶ τὸ προσωπό σου
καὶ νὰ φιλήσω τὴν ἐλιά πού 'χεις στὸ μάγουλό σου.
- 81 Ἀνάμεσα στὴ θάλασσα εἶν' ἓνα κυπαρίσσι,
ποὺ φτάνουνε οἱ κλώνοι του σ' ἀνατολὴ καὶ δύση.
- 82 Τὸ τίκι-τάκ τῆς μηχανῆς καὶ τὸ καφὲ γοβάκι,
μοῦ τὴ ραΐσαν τὴν καρδιά ὥσαν τὸ τρυγονάκι!
- 83 Εὐπνήσε, πετροπέδικα, καὶ τίναχ' τὰ φτερά σου,
διῶξε τὸν κακογείτονα ποὺ κάθεται κοντά σου.
- 84 Σὲ τούτηνε τὴ γειτονιά, στὰ χαμηλὰ σπιτάκια,
κάθονται τρεῖς ὁμορφονιὲς μὲ τὰ πουκαμισάκια.
Τὴ μιὰ τὴ λένε Μπαμπακιά, τὴν ἄλλη λένε Δύση,
τὴν τρίτη τὴ μικρότερη τὴ λένε Κυπαρίσσι
- 85 Τώρα τὸ Μάη, τὴν ἀνοιξή, τσιμπάει τὸ φύλλο φύλλο,
τσιμπάει ὁ νιὸς τὴν κορασὶά κι ὁ ἄρρωστος τὸ μῆλο.
- 86 Σ' ἀφήνω τὴν καληνυχτιά, χρυσό μου πορτοκάλλι,
πάω κ' ἐγὼ νὰ κοιμηθῶ καὶ θὰ γυρίσω πάλι.
Σ' ἀφήνω τὴν καληνυχτιά, ὠραῖο μου τζαντσαμίني,
πάω κ' ἐγὼ νὰ κοιμηθῶ στὴν ἔρημή μου κλίνη.
- 87 Τρέμει τὸ φυλλοκάλαμο ποὺ τὸ φυσάει ἄερας,
τρέμει κ' ἐμὲ ἡ καρδούλα μου γιὰ χήρας θυγατέρα.
- 88 Βάλτε φωτιά νὰ κάψετε τὴν χήρας τὸ μπαλκόνι,
ποὺ ἔχει κορίτσι ὁμορφο καὶ δὲν τὸ συμμαζώνει.
- 89 Ἐξηνταβέργινο κλουβὶ ἐφτιάσαν οἱ γονιοί μου
καὶ μέσα μὲ κλειδώσανε, νὰ σ' ἀρνηθῶ πουλί μου.
- 90 Λεϊμονάκι μυρουϊδάτο Κι ἂ λιγώσεις, παληκάρι,
κι ἀπὸ περιβόλι ἀφραῖτο, στάσου ν᾿βγαι τὸ φεγγάρι,
μὴν παραμυρίζεις τόσο, νὰ σὲ ἰδῶ, νὰ σὲ γνωρίσω
καὶ μὲ κάμεις καὶ λιγώσω! καὶ νὰ σὲ ξαναρωτήσω.
- 91 Ἀντὶς ἀκούσεις πέταλο, ἄλογο ἢ μουλάρι,
πρόβαλε, Φώφω τοῦ Κοντοῦ, νὰ ἰδεῖς τὸν καβαλάρη.
- 92 Ἔχεις καπέτα τὰ μαλλιά καὶ χαμηλὰ δεμένα,
ἐβούρλισες τὴ γειτονιά καὶ πολεμᾷς καὶ μένα!
- 93 Γιὰ σένανε, χρυσέ μου ἀητέ, ἀπόκτησα ἓνα πόνο
κι' ὅσους γιατροὺς ἐρώτησα, μοῦ εἶπανε δὲ γλυτώνω.
Τηγάρεις εἶναι μαχαιριὲς ὀγλήγορα νὰ γιάνω,
εἶναι ἐρωτοχτύπημα, πρόκειται νὰ πεθάνω!

- 94 Μπάμπη μου, τὴν καπέτα σου στὸ χρυσικό τὴν ἔχω,
νὰ μοῦ τὴν κάμει κόνισμα, νὰ προσκυνάω ἅμα πέφτω!
- 95 Σίντας σὲ βλέπω κ' ἔρχεσαι ἀπὸ τὰ πέρα μίλια,
πῶχεις τὴν τρίτσα σου στραβὰ κ' ἔχεις τὰ λόγια λίγα!
- 96 Πέρνα, ψηλέ, πέρνα, λιγνέ, πέρνα, χρυσό μου ταῖρι,
ποὺ σ' ἔχουνε οἱ γειτόνισσες μὲς στὴν καρδιά μαχαῖρι.
- 97 Κυπαρισσάκι μου ψηλό, πῶχεις σταυρὸ στὴ μέση,
ὅποιος μοῦ πεῖ νὰ σ' ἀρνηθῶ, ἢ γλῶσσα του νὰ πέσει!
- 98 Ἀνθὴ ῥόδα θὰ μαζέψω, μπουγαρίνια καὶ μοσκιές,
νὰ τὰ βάλω σὲ μαντήλι, νὰ τὰ πάω στὶ φυλακές.
- 99 Οὔλοι μοῦ λένε, «πάρ' τηνε», κ' ἓνας μοῦ λέει «ἄσ' τη»,
μὰ πῶς νὰ τὴν ἀπαρνηθῶ, ποὺ εἶναι κοντούλα κι ἄσπρη;
- 100 Ἀσπρα ἀπ' τὰ χιόνια τὰ βουνὰ καὶ χάμου τὰ πατοῦνε,
τὰ κόκκινα γαρούφαλλα οἱ κοπελιὲς κρατοῦνε.
- 101 Ἀγία μου Παρασκευή, ἀνάβω τὰ κεριά σου
καὶ φύλαε τὴν ἀγάπη μου, ποὺ εἶναι στὴ γειτονιά σου!
- 102 Βασιλικὸ ἐφύτεψα ἀπάνου στὸν ἀσβέστη,
γιὰ νὰ περάσει ἡ ἀγάπη μου, νὰ πεῖ «Χριστὸς Ἀνέστη».
Χριστὸς ἀνέστη, ἀγάπη μου, κ' ἔλα νὰ φιληθοῦμε,
τοῦ χρόνου σὰν τὰ σήμερα ταιριάκια νὰ γενοῦμε!
- 103 Ἀπόψε τὰ μεσάνυχτα νεκρά-νεκρά σημαίνουν,
μοῦ κλέψαν τὸ βασιλικὸ τ' ἀδικοσκοτωμένα.
Νᾶθε μοῦ κλέψουν τὸ γαστρί, νὰ εἶθε μοῦ τὸ ραΐσουν,
μὰ τὸ σγουρὸ βασιλικὸ νὰ εἶθε μοῦ τὸν φήσουν.
- 104 Ἀπόψε τὰ μεσάνυχτα, σηκώθηκα νὰ γράψω
καὶ κοντυλιὰ δὲν ἔσυρα νὰ μὴν ἀναστενάξω!
- 105 Καληώρα νᾶχουνε οἱ ἐλιές, ποὺ κάνουνε τὸ λάδι
καὶ φέγγουν τῆς ἀγάπης μου, ποὺ περπατεῖ τὸ βράδυ.
- 106 Καληώρα νᾶχει μιὰ ψυχὴ καὶ τῶνομα δὲ λέω,
γιατὶ ἂν εἰπῶ καὶ τῶνομα, θὰ κάθουμαι νὰ κλαῖω.
- 107 Βασιλικὸ ἐφύτεψα στοῦ γύφτου τὸ καμίνι,
τὴν γυφτοπούλας τὸν καημὸ ποῖος θὰ τὸν ὑπομείνει;
- 108 Ματάκια μου, στασίνες μου, προδότες τοῦ κορμιοῦ μου,
ἔσεῖς μοῦ τὸν ἐβάλατε αὐτὸ τὸ νέο στὸ νοῦ μου!
Ἔσεῖς μοῦ τὸν ἐβάλατε, ἔσεῖς νὰ μοῦ τὸν βγάρτε,
σ' ἓνα κλουβάκι ὀλόχρυσο, νὰ μοῦ τόνε φυλάτε!

- 109 Ἀπὸ μικρὸς στὰ βάσανα κι ἀπὸ μικρὸς στὰ πάθη
κι ἀπὸ μικρὸς μπερδεύτηκα στὴν ἰδική σου ἀγάπη.
- 110 Πέρικτά μου πλουμισμένη, πὺν στὰ δάση περπατεῖς,
βρόχια καὶ βεργιά θὰ στήσω. ἂν περάσεις, νὰ πιασεῖς.
Ἐκεῖ μέσα θὰ σὲ βάλω σὲ δλόχρυσο κλουβί,
νὰ σοῦ ἀνοίγω κάθε μέρα τὴν πορτοῦλα τοῦ κλουβιοῦ,
γὰ νὰ βγαίνεις νὰ μαζεύεις τ' ἄνθη τοῦ περιβολιοῦ!
- 111 Τὰ σῦκα θέλουνε δροσιὰ καὶ τὰ κεράσια κάψα,
τοῦ Μαριεττίνας τὰ φιλιὰ μὲς τῇ καρδιᾷ μὲ κάψαν!
- 112 Ἄσπρος γεννιέται ὁ κόρακας καὶ μαῦρος κατανταίνει,
κι ὅποιος τὸ πεῖ νὰ σ' ἀρνηθῶ, μαῦρος κ' ἐκεῖνός νὰ γένει!
- 113 Ἡ ἀγάπη δὲν εἶναι δεινὸν καὶ ἄνθος γὰ νὰ πέσει,
παρ' εἶναι βάτος μὲ κλαδιὰ κι ἄλλιά τονε πὺν ντέσει!
- 114 Μὴν περνᾷς καὶ μὴ συχνοδιαβαίνεις,
γιατί, τὰ σίδερα νὰ φᾶς, ἐμένα δὲ μὲ πέρνεις!
- 115 Δὲ σ' εἶδα ἐφῆς καὶ σήμερα, μ' ἄ δὲ σῶ κι ἀπόψε,
ἂν ὄχι κι αὔριο τὸ πρωῒ, τὸ σάβανό μου κόψε!
- 116 Τὸ φεγγαράκι πάει ὀμπρὸς κ' ἡ Πούλια πάει ὀπίσω,
κ' ἐγὼ τὸ κακορίζικο δὲ βρίσκω ν' ἀγαπήσω!
- 117 Αὐτὸ τὸ ροδομάγουλο σίντας γελάει, βουλώνει
χαρὰ στὸ νιὸ πὺν τὸ φιλεῖ καὶ νοῖμι δὲν πληρώνει.
- 118 Σίντας περάσεις ἀπὸ δῶ, βῆξε καὶ ξεροβῆξε,
ἔπαρε λιανοχάλικο, στὰ παρεθύρια ρῖξε.
- 119 Χίλια γλυκοφιλήματα σοῦ στέρνω τὴν ἡμέρα,
μὲ τοὺς ἀνθρώπους δὲν μπορῶ, ἀλλὰ μὲ τὸν ἀέρα!
- 120 Ὁ ἥλιος βγαίνει στὸ βουνό, κοντάθε μου περνάει,
στέρνω τὰ προσκυνήματα τ' ἀγάπης μου τὰ πάει.
Κ' ἐκεῖνη εὐθὺς τ' ἀγκάλιασε γλυκὰ γὰ τὸ φιλήσει.
«Καλῶς το, τὸ ταιράκι μου, πὺν μ' εἶχε λησμονήσει!»
- 121 Πέρασε, ξαναπέρασε, μοῦκαμες μονοπάτι,
κι ἀπάνου στὴ μονοπατιὰ ἐπιάστηκε ἡ ἀγάπη!
- 122 Μιὰ κόρη ἐπαινέθηκε σ' ἀνατολὴ καὶ δύση,
πὺς δὲν εὐρέθη κυνηγὸς γὰ νὰ τὴν κυνηγήσει.
Κι ὁ κυνηγὸς πὺν τᾶκουσε, στὴ μέση στένει δίχτυα
καὶ πάει ἡ κόρη γὰ νερὸ καὶ πιάνεται στὰ δίχτυα!
- 123 Θυμᾶσαι, πὺν μὲ φίλησες στοῦ Τσίμπου τὸ πηγάδι
κ' ἐβάλαμε καὶ μαρτυριὲς τᾶστρα καὶ τὸ φεγγάρι;

- 124 Αὐτὰ τὰ μαῦρα μάτια πὺν μὲ κοιτάζουνε,
χαμήλωσ' τα λιγάκι, γιατί μὲ σφάζουνε!
- 125 Ὅσα φτεράκια, πούπουλα, ἔχει τὸ γαρδελάκι,
τόσα φιλιὰ σοῦ ἔδωσα μέσα στὸ ἀχειλάκι!
- 126 Σὲ μιὰ σπηλιά στὴν ἔρημο, μαζί μὲ σὲ κλεισμένη,
τότεθ θὰ ἤθελε γραφτῶ ἡ πλέον εὐτυχισμένη.
- 127 Οὔλα σου τὰ λησμονήσες, τίποτε δὲ θυμᾶσαι,
τὸ χέρι σου προσκέφαλο τὸ βάνεις καὶ κοιμᾶσαι!
- 128 Δὸς μου, κόρη, τὸ χέρι σου, τὸ γιατρικὸ νὰ πιάσω,
δὸς μου το, κόρη, τὸ φιλί, μὴ τὴ ζωὴ μου χάσω.
- 129 Ἄλλη φορὰ, γλυκειὰ κυρά, ἐρχόμουνε πετώντας,
τώρα μοῦ κόψαν τὰ φτερά κ' ἐρχομαι περπατώντας.
- 130 Ἐρωτα, πὺν μὲ πλήγωσες, δὸς μου καὶ τὸ βοτάνι,
γιατί γιατρὸς δὲ βρίσκεται στὸν κόσμον νὰ μὲ γειάνει!
- 131 Ἀναστενάζω, κ' ὁ καπνὸς μοῦ μαύρισε τὰ ροῦχα,
δὲ βρίσκω ἄλλη καλύτερη ἀφ' τὴν ἀγάπη πούχα.
- 132 Τῇ παντρεμένης τὸ φιλί, τ' ἀνύπαντρης τὰ κάλλη,
τοῦ χίρας ἡ προβάτησιὰ μέσ' τὴν καρδιὰ μὲ σφάζει
- 133 Τῇ νυχτερίδας τὸ φτερό μοῦ δώσανε νὰ φάω,
μήπως καὶ τὴν ἀπαρνηθῶ τὴ νέα π' ἀγαπάω!
- 134 Ἀπόψε νὰ μὴ κοιμηθεῖς, παρὰ νὰ καρτερέσεις,
τὸν ὕπνον σου νὰ στερηθεῖς, ὅσο κι ἂν εἰμπορέσεις.
- 135 Ὅσ' ἄστρα ἔχει ὁ οὐρανός, τόσο σπαθιά, κυρά μου,
ἂν ἴσως καὶ δὲ σ' ἀγαπῶ νάμπουνε στὴν καρδιὰ μου!
- 136 Δὲν τῶριπια, γλυκειὰ κυρά, τέτοιες δουλειὲς νὰ κάνεις,
ἡ ἀγάπη μας ἀτέλειωτη κι ἄλλη νὰ καταπιάνεις!
- 137 Πονεῖς ἐσύ, πονῶ κ' ἐγώ, μαζί ἔχουμε τὸν πόνο,
ἐγὼ τὸν ἔχω στὴν καρδιὰ καὶ σὺ στὰ χεῖλη μόνο!
- 138 Ἀπόψε τὸ εἶδα τ' ὄνειρο, τὸ τρισευτυχισμένο,
πὺς ἐγλυκοφιλιόμαστε, πούλι μου ἀγαπημένο!
- 139 Μὲ τὴ φλόγα τῇ καρδιᾷ μου δὲ ν' ἀνάψουν τὰ βουνά,
δὲ νὰ μαραθοῦν τὰ χορτὰ γὰ ἐσέ, γλυκειὰ κυρά.
- 140 Τὶ νὰ τῇ κάνω τῇ καρδιᾷ, πὺν εἶναι σαῖττεμένη,
πὺν μοῦ τὴν ἐσαῖττεψε μιὰ μικροπαντρεμένη;
- 141 Εὐπνα, ξύπνα, μὴν κοιμᾶσαι, νὰ γιατρέψεις μιὰ πληγὴ,
πούχω μέσα στὴ καρδιὰ μου καὶ μοῦ φθείρει τὴ ζωή.

- 142 Δὲν σ' ἀπαρνοῦμαι ἄν ποτέ, ποτὲ εἰς τὸν αἰῶνα,
ἐχτὸς καὶ μοῦ τὸ πεῖς ἐσὺ μὲ τὸ δικό σου στόμα.
- 143 Σὰν τὸ ἔρημο γεράκι, ὅπου πάει περικοπά,
καὶ τὸ ταῖρι του γυρεύει, κι ὅθε πηαίνει, τὸ ζητᾷ,
προβατῶ καὶ σὲ γυρεύω, σὰν τῇ μάννα τὸ παιδί
ποὺ τὸ βάνει στὶ ἀγκάλες καὶ στήν ἀγκαλιὰ τὸ κλεῖ.
- 144 Ἄν μ' ἀγαπᾷς, κι ἂν μὲ πονεῖς, κι ἂ θῆς νὰ μὴ μὲ χάσεις,
ἄνοιχ' τὰ φύλλα τῇ καρδιᾷς κ' ἐκεῖ νὰ μὲ φυλάξεις!
- 145 Πόσες σταφίδες καίγονται στοῦ Λυκουδιοῦ τ' ἁλώνια,
πόσα βυζιά χαϊδεύονται κάτω ἀπ' τὰ σεντόνια!
- 146 Μ' αὐτὰ τὰ ροδομάγουλα, τὰ ροδοφιλημένα,
μὲ ἔκαμες κι' ἀρνήθηκα τῇ μάνα ποὺ μὲ γέννα!
- 147 Ὅταν σὲ βλέπω, ἄγγελε, κρυφὴ πληγὴ μοῦ ἀνοίγει,
ὁ νοῦς μου γίνεται πουλὶ καὶ φτερουγάει νὰ φύγει.
- 148 Εὐπνα, ποὺ κάνεις τὰ πικρὰ γλυκὰ καὶ τ' ἄγρια ἡμερωμένα,
ξύπνα, λειβάδι μὲ νερό, ξύπνα, μηλιὰ μὲ τ' ἄνθη,
ξύπνησ' ἀγγελικὸ κορμὶ καὶ μυρισμένη δάφνη,
πῶχω δυὸ λόγια νὰ σοῦ πῶ κι ἀποκοιμήσου πάλι!
- 189 Καὶ πῶς μπορεῖ τούτ' ἡ καρδιά, ἄλλους καρποὺς νὰ βγάλει,
ποὺ μέσα τῇ ἐρριζώσανε τὰ νόστιμά σου κάλλη;
Καὶ σ' ἔκλεισε στὰ φύλλα τῇ, καὶ πλέον δὲ θ' ἀνοίξει
καὶ τὸ κλειδὶ τὸ ἔσπασε, ἄλλης νὰ μὴ σ' ἀνοίξει;
- 150 Ψηλή, λιγνὴ μου κύπερη, δάφνη μου μυρισμένη,
ἡ νειότη μου στὰ χέρια σου εἶναι παραδομένη!
- 151 Σ' ἀφήνω τὴν καληνυχτιὰ, γλυκύτατή μου ἀστέρα,
καὶ φεγγαράκι τῇ νυχτὸς καὶ ἦλιε τῇ ἡμέρας.
- 152 Εὐτὸ τὸ στόμα ποὺ μιλεῖ, τ' ἀχεῖλι ποὺ γελάει,
πόσες φορὲς τὸ φίλησα καὶ δὲν τὸ μαρτυράει!
- 153 Δὲν τὸρπιζα, βρυσούλα μου, νᾶχεις νερὸ γιὰ μένα,
ἀφοῦ ἔβγαλες κ' ἐπότισες ὅλα τὰ διψασμένα!
- 154 Εἶσαι κοντή, κοντούτσικη καὶ χαμηλὰ ζωσμένη
καὶ μὲ τῇ πονηράδα σου ὅλους τοὺς νέους μαραίνεις!
- 155 Εὐτὸ τὸ στόμα ποὺ μιλεῖ καὶ λέει τὰ κάποια λόγια,
μοῦ φαίνεται πῶς κελαῖδοῦν πουλιὰ στὰ περιβόλια!
- 156 Μὲ χαρὲς καὶ μὲ παιγνίδια πάει ἡ κόρη στὸ γιαλὸ
καὶ βασταίνει εἰς τὸ χέρι σιγλαράκι μὲ νερό.

- 157 Ὅταν σὲ βλέπω, ἄγγελε, βλέπω ξάστερο οὐρανό,
ὅταν μακραίνεις ἀπὸ μένα, βλέπω σπήλαιο σκοτεινό!
- 158 Ἄν δύνεται τοῦ ποταμοῦ ἡ ὁρμὴ νὰ σταματήσῃ,
τοῦ ἡλίου ἡ φωτοβολὴ νὰ πάψῃ καὶ νὰ σβύσῃ,
τότε καὶ μόνο πίστεψε, ποὺ θὰ σβυστεῖ ἡ ζωὴ μου,
θὰ πάψῃ ἡ ἀγάπη μου κι' οἱ ἀναστεναγμοὶ μου!
- 159 Πουλάκια νᾶναι ἀντίκρου μου, γλυκὰ νὰ τραγουδοῦνε,
ὅταν ἐσένα δὲ θεωρῶ, νομίζω πῶς θρηνοῦνε!
- 160 Τῇ μάνα σου, τῇ μάγισσα, ρακὶ θὰ τὴν ποτίσω,
νὰ τῇ σκοτίσῃ τὸ ρακί, νᾶρθῶ νὰ σὲ φιλήσω!
- 161 Ἐμένα κι' ἂ μὲ φίλησες, ὅταν πλυθῶ θὰ φύγῃ,
μὰ σένα στήν καρδούλα σου πληγούλα θὰ σοῦ μείνῃ!
- 162 Νὰ κόψω μῆλο κόκκινο, νὰ πιῶ νερὸ δροσάτο,
νὰ πέσω ν' ἀποκοιμηθῶ σὲ μιὰ μηλιὰ ἀποκάτω.
Νὰ πέσουν τ' ἄνθια πάνω μου, τὰ μῆλα στήν ποδιά μου,
τὰ κόκκινα γαρούφαλα τριγύρω στὰ μαλλιὰ μου!
- 163 Ἄγιε μου Γιώργη ἀπ' τὰ γκρεμνὰ
κι ἡ Παναγιὰ ἀπ' τὴν πόλη,
νὰ μοῦ δανείσεις τὰ κλειδιά,
νὰ μπῶ στὸ περιβόλι!
- 164 Λουλούδι ὠραῖο, ἔλα σιμά μου,
ἔλα ν' ἀνθίσῃς στήν ἀγκαλιὰ μου,
λουλούδια δλόδροσα, δροσιὰ τ' Ἀπρίλη,
ἔλα νὰ σμίξουμε τὰ δυὸ μας χεῖλη.
- 165 Ἐνθυμήσου ἀπὸ πότε ἄρχισα νὰ σ' ἀγαπῶ
τὸ ἐξέχασες, ψυχὴ μου, θέλεις νὰ σ' ἐξαναπῶ;
Φεγγαράκι ἦταν τότε, καλοκαιρινὴ βραδυὰ,
ποὺ μοῦ πλήγωνε ὁ ἔρως τὴν ἀθώα μου καρδιά!
- 166 Ἐπεσα ν' ἀποκοιμηθῶ σ' ἀραχνιασμένῳ στρώμα·
μοῦ φαίνεται πῶς σὲ φιλῶ γλυκὰ-γλυκὰ στὸ στόμα.
- 167 Ἀνάθεμά σε, ὕπνε, ποὺ μ' ἀποκοίμας,
πέρασες τὸ πουλί μου καὶ δὲ μὲ ξύπνησες!
- 168 Προσκεφαλάδες μου χουσες καὶ φοῦντες μου ἀσημένιες,
πότε θὰ σμίξουμε τὰ δυὸ, νᾶβγουμε ἀπ' τὶς ἔγνοιες;
- 169 Τὴν ὥρα ποὺ σὲ ἀκαρτερῶ, γιὰ νὰ σὲ ἰδῶ, ψυχὴ μου,
τότε μόνο μοῦ φαίνεται, πῶς ἔχω τὴ ζωὴ μου,
καὶ τὸν ἐπίλοιπο καιρὸ, ὅπου σὲ ὑστεροῦμαι,
σῶμα νεκρὸ χωρὶς πνοή καὶ ἄγνωρη λογιόμαι!

- 170 Σ' ἀφήνω τὴν καληνυχτιά, ἄρμπα χρυσῇ μου ρόζα
καὶ μόσκο ἀπὸ τὸ μπούσουλα, κι ἀγάπη μου σπιρτόζα!
- 171 Δυὸ μάτια ἔχεις τῇ πέρδικας καὶ δυὸ ποὺ μὲ μαραίνεις,
μὰ πές μου, ποὺ μὲ τυραννεῖς, σὰν τί καταλαβαίνεις;
- 172 Τριαντάφυλλο, πεντάφυλλο, πέντε χρονῶν ἀγάπη,
πέντε γραφίδες σοῦ 'στεῖλα ψυχὴ μου στὸ κρεβάτι.
Πέντε φορὲς ψυχομαχῶ, ψυχὴ μου, τὴν ἡμέρα
μιὰ ἀπὸ βραδύς, δυὸ τὴν αὐγὴ καὶ δυὸ ὅταν γύρει ἡ μέρα!
- 173 Εἶσαι ψηλός, εἶσαι λιγνός, πλεγμένος μὲ τὸ σύρμα,
σοῦ στέκει ἡ προβατησιά, σοῦ στέκει καὶ τὸ γῦρμα!
- 174 Ἔχω μιὰ μέρα νὰ σὲ ἰδῶ, μοῦ φάνηκε βδομάδα
καὶ τὸ ψωμί στὸ στόμα μου δὲν ἔχει νοστιμάδα!
- 175 Τῇ φυλακῆς τὰ σίδερά νὰ ξεκουρβουλωθοῦνε,
ποὺ μοῦχουν τὴν ἀγάπη μου καὶ μοῦ τὴν τυραννοῦνε!
- 176 Ὁ οὐρανὸς εἶναι πλατὺς κι εἶναι τ' ἀστέρια ἁρῖα,
ἔτσι κ' ἐγὼ σὲ ἀγάπησα μὲ ἀνοιχτὴ καρδιά!
- 177 Εἶδα καὶ εἶδα ὁμορφιά, εἶδα ὁμορφιά κι ἀκάλλη,
σὰν τὴ δική σου ὁμορφιά, στὸν κόσμον δὲν εἶδ' ἄλλη!
- 178 Χελιδονάκι θὰ γενῶ, μέσα στὴν κάμερά σου,
νὰ κάμω τὴ φωλούλα μου μὲς στὰ προσκέφαλά σου!
- 179 Ἦθελα νὰ γενόμουναι κλειδὶ τῇ κάμεράς σου,
προσκέφαλο τῇ κλίνης σου καὶ ταῖρι τὸ ἀγκαλιᾶς σου.
- 180 Ὡχου, ὦχου! Ἐβαρέθηκα τὴν πέτρα πελεκώντας
καὶ τὴ συκιὰ κλαδεύοντας καὶ σὲ γλυκοφιλώντας!
- 181 Ὁ χρυσοκάντουνος σταυρὸς κρέμεται ἀφ' τὸ λαιμό σου,
ὅλοι φιλοῦνε τὸ σταυρὸ κ' ἐγὼ τὸ μάγουλό σου!
- 182 Ὅταν σὲ βλέπω κ' ἔρχεσαι, τὰ μάτια χαμηλώνω,
τὸ κάνω γιὰ τὴ γειτονιά, μὰ ἐγὼ σὲ καμαρώνω!
- 183 Τριανταφυλλάκι μου χρυσὸ καὶ γιούλιο μου ἀσημένιο,
σοφιὰ μονάχη τ' οὐρανοῦ, τῇ ἐκκλησιᾶς **ματζέτο**.
Τριανταφυλάκι μου χρυσὸ καὶ γιούλιο μου ἀσημένιο,
πότε θὰ σμίξουμε τὰ δυὸ σὲ ταῖρι εὐτυχισμένο;
- 184 Τὰ μάτια σου μὲ σφάζουνε κ' ἐγὼ τὰ καμαρώνω,
κι ἂν δὲν τὰ 'δῶ τρελαίνουμαι, κι ἅμα τὰ 'δῶ, λιγώνω.
- 185 Κάνω νὰ φύγω ἀπὸ σὲ καὶ νὰ παραμερίσω,
μὰ εἶναι ἡ ἀγάπη σου γλυκεῖα κι ὅλο μὲ φέρνει ὀπίσω!

- 186 Ἡ θάλασσα καὶ τὰ βουνὰ χαίρονται τὸν ἄερα,
χαίρου καὶ σὺ τὴ νιότη σου, χρυσή μου περιστέρα!
- 187 Νεράτzi κατακόκκινο, σὴ νερατζιά κρουμένο,
ποῦ εἶσαι καὶ δὲ φαίνεσαι, πουλί μου ἀγαπημένο;
- 188 Ἄν στὴν καρδιά μου μέσα εἶν' ἡ λέξη σ' ἀγαπῶ,
ὅμως στὴ δική μου εἶναι τὸ κορμί σου τὸ χρυσό!
Θρέφεσαι καθημερινῶς, στὰ φύλλα τῇ ριζώνεις,
ποτίζεσαι τὸ αἷμα τῇ, ἀνθεῖς καὶ μεγαλώνεις!
- 189 Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω, Τοῦρκα εἶσαι ἢ Ρωμὶί,
ἀπ' τὴν ξενιτιά κρατιέσαι, κι ἔχεις τόσην ὁμορφιά;
- 190 Ἔλα νὰ τὰ μοιραστοῦμε τὰ δικὰ μας βάσανα,
κι ἂν δὲν ἦσουν σὺ αἰτία, δὲ θὰ τὰ πάθαινα!
- 191 Καὶ πῶς μπορεῖ τούτ' ἡ καρδιά ἄλλους καρποὺς ν' ἀνθίσει,
ἀφοῦ μέσα στὰ φύλλα τῇ ἐσέναν' ἔχει κλείσει
καὶ τὰ κλειδιά σ' τὰ ἔστειλε, ἄλλη νὰ μὴ σ' ἀνοίξει!
- 192 Μελαχροινό μου πρόσωπο, πράσινης δάφνης φύλλο,
καὶ διαμαντένιο μου κλειδί, π' ἀνοίγεις μὲ τὸν ἥλιο!
Μιὰ χάρη μόνο σοῦ ζητῶ, κάμ' ἐμὲ μου τη, νὰ ζήσεις,
τῇ κάμεράς σου τὰ γυαλιά, ἀπόψε μὴν τὰ κλείσεις!
—Τῇ κάμεράς μου τὰ γυαλιά ἐγὼ ἀνοιχτὰ τ' ἀφήνω,
καὶ τὴν ψυχὴ καὶ τὴν καρδιά σὲ σὲ τὴν παραδίνω!
- 193 Μελαχροινό μου πρόσωπο, πλασμένο μὲ μαγνήτη,
ὅπου πλανᾶς τὴν κάθε νιά, σὰν τὸν ψαρά στὸ δίχτυ!
- 194 Σ' ἓνα ψηλότατο βουνὸ θὰ πάω νὰ κατοικήσω,
νὰ στήσω ἐκεῖ τηλέγραφον, νὰ σοῦ τηλεγραφήσω!
- 195 Χαριτωμέν' ἐμὲ ἀγγελε, γιατί νὰ σὲ θυμοῦμαι,
γιατὶ τὴ νύχτα ν' ἀγρυπνῶ, γιὰ σὲ νὰ μὴν κοιμοῦμαι;
- 196 Ἀέρα βάνουν οἱ στεριᾶς κι ὅλα τὰ δένδρα σειοῦνται,
κοῖμα τὰ ροδομάγουλα, ποὺ δὲ γλυκοφιλοῦνται!
- 197 Ὅ, τι αἰσθάνομαι τὸ ξέρω, δὲν ἠξέρω νὰ τὸ πῶ,
ξέρω μόνο νὰ ὑποφέρω καὶ σιωπώντας ν' ἀγαπῶ!
- 198 Ἀγάπα με θεοτικὰ κι ὄχι μαργιολεμένα,
σὰν τὰ σχοινιά τοῦ καραβιοῦ ποῦναι σφιχτοδεμένα!
- 199 Ἦθελα νᾶμουν ἀγγελος νὰ περπατῶ μαζί σου,
ὅταν μοῦ πῆς νὰ μ' ἀρνηθεῖς, νὰ πάρω τὴν ψυχὴ σου,
- 200 Ἐσὺ ἀπ' αὐτοῦ κ' ἐγὼ ἀπὸ 'δῶ νὰ στήσουμε μιὰ τέντα!
νᾶρχουνται τὰ μελαχροινὰ νὰ πιάνουνε κουβέντα!

204

Ο ΚΥΝΗΓΟΣ ΚΙ Η ΚΑΛΟΓΡΙΑ

Κυνηγός, πού κυνηγοῦσε εἰς τὰ δάση μιὰ φορά,
 ἔτυχε νὰ συναντήσῃ μιάν ἔρημη ἐκκλησιά.
 Προχωρεῖ καὶ μπαίνει μέσα με λυπητερὴ καρδιά,
 βλέπει ἐκεῖ πού προσκυνοῦσε, μιὰ μικρὴ καλογριά.
 «Καλογραία μου, τῇ λέω, τὸνομά σου ἐπιθυμῶ». —
 Τὸνομά μου δὲ σ' τὸ λέω γιατί θα με λυπηθεῖς.
 —Καλογραία μου, τῇ λέω, τὴν αἰτία νὰ με πεῖς.
 Καλογραία μου, τῇ λέω, τὸ φαί σου ἐπιθυμῶ.
 —Τὸ φαί μου εἶναι τὸ χόρτο, τὸ κρεββάτι μου εἶν' αὐτό!
 Γιὰ προσκέφαλο μιὰ πέτρα, ἔτσι μοῦ ἦτανε γραφτό!
 —Ἐλα, ἀπάτησε τὸν ὄρκο καὶ παντρεύσου μιὰ φορά,
 πάρ' ἐμὲ τὸν κυνηγάρη, πού σ' ἀγάπησα πιστά!
 —Μὰ τὸν ὄρκο ν' ἀπατήσω; Τὸ θεὸ νὰ λησμονήσω;
 Ὅθε δεῖς δυὸ κυπαρίσσια καὶ στὴ μέση δυὸ μερτιές,
 ἐκεῖ μέσα εἶμαι θαμμένη κ' ἔλα, φῶς μου, νὰ με κλαῖς!
 Ὅταν δεῖς δυὸ κυπαρίσσια καὶ στὴ μέση μιὰ μερτιά,
 ἐκεῖ μέσα εἶναι θαμμένη μιὰ μικρὴ καλογριά!»

205

Παραλλαγή ἀπ' τὸν 9^ο στίχο:

«Ἡ τροφή μου εἶναι χορτάρι καὶ ἡ κλίνη μου ὁ κισσός,
 καὶ προσκέφαλο λιθάρι, ἔτσι μοῦτανε γραφτό!»
 Σκύπτει καὶ τὴν ἀγκαλιάζει, τὸν ἀγκάλιασε κι αὐτή,
 καὶ τοῦ λέει, «Σὰν πεθάνω, θάψε μού το τὸ κορμί!»
 Τότες τὸ μαχαῖρι βάνει στὸ λευκὸ τῇ τὸ λαιμό,
 σκάφτει λάκκο καὶ τὴ θάφτει καὶ γλυκὰ τὴν φιλεῖ,
 κόφτει ρόδα, κόφτει κρῖνα καὶ τὸν τάφο τῇ κοσμεῖ.
 Ποῦ στὸ χρόνισμα ὁ νέος πάλι πέρασε ἀπὸ 'κεῖ,
 κόφτει ρόδα, τὰ μυρρίζει — καὶ τοῦ λέει: «Ἐῖσαι σύ;»
 —Ἐγὼ εἶμαι, ρόδο, ἐγὼ εἶμαι, κρῖνο, τοῦ βουνοῦ εἶμαι ψυχὴ
 καὶ γι' αὐτὸ σὲ περιμένω. νὰ πεθάνουμε μαζί.»
 Ὅθες δεῖς δυὸ κυπαρίσσια καὶ στὴ μέση δυὸ μερτιές,
 ἐκεῖ μέσα εἶναι θαμμένες δυὸ ἀγγελικὲς ψυχές.

206

Παντρεύουν τὴν ἀγάπη μου,
 τὸ κάνουν γιὰ τὸ ἰνάτι μου·
 καὶ τῇ δίνει τῶν ἐχτρῶν μου,
 γιὰ τὸ πείσμα τὸ δικό μου.
 Καὶ με καλοῦνε στὴ χαρά,
 βάστα, καημένη μου καρδιά!
 Κάνω στεφάνι ἀπὸ φλωρί,
 νὰ ζήσει ἡ νύφη μοναχὴ!
 Καὶ λαμπάδες ἀπ' ἀσῆμι,
 δὲν ὑπάρχει ἐμπιστοσύνη.
 Κάνω τὰ στέφανα ἀπ' ἀνθό,
 νὰ ζήσει ἡ νύφη κι ὁ γαμπρός!
 Ἄγιέ μου Παντελέημονα,
 ποῦ εἶν' τὸ πουλί, τὸ ἡμέρενα;
 Τώρα τὸ ἡμερεύει ἄλλη,
 πού στεφάνι νὰ μὴ βάλει!

207

Μωρὴ κακὴ γειτόνισα, τί ἔχεις κι ὅλο μαλλώνεις;
 Ἔρχονται τὰ πιτσούνια σου, κάθονται στὴν αὐλή μου.
 Ρίχνω σταράκι, μοῦ τὸ τρών, νεράκι, μοῦ τὸ πίνουν,
 σκαλίνουν με τὰ νύχια τσου τὸ χῶμα τῇ αὐλῆς μου!
 Ποῦ ἐγὼ τὸ χῶμα τῷ θεῷ νὰ κάμω μοναστήρι,
 νὰ βάλω μέσα καλογριές κι ἀπόξω καλογέρους,
 κ' ἐγὼ νὰ γίνω 'γούμενος νὰ τοὺς ξεμολογῶ
 κι ὅλα τοὺς τὰ φταξίματα νὰ τοὺς τὰ συμπαθῶ!

208

Πουλὰκι εἶχα στὸ κλουβὶ καὶ τόχα ἡμερωμένο,
 μοῦ σκανταλίστη τὸ κλουβὶ καὶ μοῦφυγε τ' ἀηδόνη.
 Πέρνω τὰ ὄρη σκούζοντας καὶ τὰ βουνὰ ρωτώντας.
 «Βουνά μου καὶ λαγκαδία μου, χαμηλολαγκαδά μου,
 σὰν τὸ δικό μου τὸ πουλί δὲν ἤτουννα κανένα!
 Τὰ πούπουλά του ἦταν χρυσὰ καὶ τὰ φτερά του μαῦρα,
 εἶχε καὶ στὴ μυτούλα του τῇ κορασίᾳ τὴ λαύρα.

209

Τριαντάφυλλο πεντάφυλλο, πέντε χρονῶνε ἀγάπη,
πέντε γραφίδες σοῦ ἴσταιλα, ψυχὴ μου, στὸ κρεββάτι.
Πέντε φορὲς ψυχομαχῶ, ψυχὴ μου, τὴν ἡμέρα·
μιὰ ἀπὸ βραδύς, δυὸ τὴν αὐγὴ καὶ δυὸ ὄντις γύρει ἡ μέρα.
Μήτε σκιαχεῖς τὴ μάνα σου, μηδὲ κανέναν ἄλλο,
ἔλα μελαχροινούλα μου τὸ βράδυ δίχως ἄλλο!
Μήτε σκιαχεῖς τὴ μάνα σου, μήδε τὸν ἀδερφό σου,
ἔλα, μελαχροινούλα μου, στὸν ἀγαπητικό σου!

210

Βλέμμα, τὰ λόγια, στεναγμοί, θεϊκὰ γιὰ σὲ λατρεία,
νὰ μαλαχεῖ δὲν ἔφτασε ἡ ἀσπλαχνη καρδιά.
Σ' ἀνοιξα, σοῦ φανέρωσα τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου
καὶ σύ ἴσαι ὁ μόνος βασιλιάς τῆς ἀμοιρης ζωῆς μου.
Βλέπεις, ἀπὸ τὸ βλέμμα σου λαβαίνω ζωὴ μόνο
κι ἀλτσημονιέται γιὰ τὰ ἔσῃ τοῦ κόσμου τούτου ὁ πόνος.
Πόνοι τοῦ αἰώνιου λείψανου ποὺ ἀφήσατε τὸ δάκρυ,
καὶ μόνη σου παρηγοριὰ τ' Ἀκρωτηριοῦ ἡ ἄκρη.
Ποὺ ζητᾷς τ' ὅπιο τῆς ψυχῆς καὶ τῶβρηκες κεῖ πέρα,
στὸ μοσκοβολημένο καὶ καθάριο ἄερα.
Ποὺ ἐσὺ προχώρειες μοναχὴ σ' ἐρημωμένα δάση,
ἴσως τὸ νέο π' ἀγάπαγες καρτέρειες νὰ περάσει.
Σ' ἀφήνω γειά, πλέο δὲν μπορῶ, ἔλια πυκνοκλωνοῦσα,
ποὺ πάντα ἔλυνες κ' ἔδενες, καθὼς καὶ γὼ ἀνθοῦσα.

211

Ἐσφαλα ποὺ σ' ἀγάπησα, τρέλλα ἔκαμα μεγάλη,
δὲν ἤξερα, χρυσέ μου ἀητέ, ὅπως σ' ὀρίζει ἄλλη.
Ἐσφαλα ποὺ σ' ἀγάπησα, μὲ δίχως νᾶχω ἐλπίδα,
τὴ γνώμη σου ἐκατάλαβα, τὴν τύχη μου τὴν εἶδα.

212

Δὲν θέλω νεκρολούλουδα καὶ δάκρυα σὰν πεθάνω,
μόνο μιὰ χάρη σοῦ ζητῶ! στὸν τάφο μου ἀπάνου:
νὰ γράφεις φῶς μου: ἀκοίμητη ἐδῶ ἀπεκοιμήθη
ἡ νέα, ποὺ μ' ἀγάπησε καὶ δὲν ἀντεγαπήθη.»

213

Ποῦναι οἱ ὄρκοι, ποῦναι ἡ πίστη
ποῦναι ὅσα ἐσὺ μ' ὠρκίσθης;
Ποῦν' τὰ στέφανα τοῦ γάμου,
ποῦν' τὰ ῥόδα κ' οἱ γαζίες;
Ἄν θές, φῶς μου, νὰ ζήσω,
τὰ λουλούδια δός μου πίσω.
Τὰ λουλούδια μαραμένα,
τὰ φιλιὰ φαρμακωμένα.

214

Δὲ σ' ἀγαπάω, ἀχάριστε; ἐσὺ τὸ λὲς ἀκόμα!
Δὲ βλέπεις πῶς ἐγίνηκα, πρὶν κατεβῶ στὸ χῶμα;
Δὲ βλέπεις πῶς ἐστρόφεψαν τῶν ὀφθαλμῶν μου οἱ βρούσες
καὶ δὲν ἔχω ἄλλα δάκρυα στὰ στήθη σου νὰ χύνω;

215

Ὡ γῆς θεμέλια τ' οὐρανοῦ, σήμερα λυπηθῆτε
τὴν ἰδική μου ἀπελπισιά, νὰ τὴν εὐσπλαχνισθῆτε.
Εἶχα κ' ἐγὼ ἕναν ἄγγελον, σ' αὐτοῦνον εἶχα ὀρπίδα,
καὶ τώρα μοῦ ἐσβήστηκε, σὰν τοῦ ἡλίου τὴν ἀχτίδα.
Ὡ ἔρωτα, λυπήσου με κι ἄλλαξε τὸ σκοπό σου,
νὰ πέσω ἐδῶ γονατιστός νὰ κλάψω ἐδῶ ὀμπρός σου!

216

Ἀπόψε εἶδα στὸν ὕπνο μου, εἶδα καὶ στ' ὄνειρό μου,
πὼς εἶχα μάτια γαλανά εἰς τὸ προσκέφαλό μου.
Ἐξύπνησα μὲ τὴ χαρὰ κι ἀγκάλιασα τὰ ροῦχα·
ψεμματινὸ ἦταν τ' ὄνειρο κι ὁ λογισμὸς ὀποῦχα.

217

Ἀπόψε εἶδα στὸν ὕπνο μου, ὄνειροφαντασία,
εἶδα πὼς εὐρισκόμουννα σὲ νύχτας σιγαλία.
Τὰ ἄστρα βγάνουν δυὸ φωνές: «νὰ ζήσετε τὰ δυὸ σας
κι ὁ θάνατος ποῦναι πικρός, νᾶν' ἀποχωρισμός σας!».

218

Πέντε χρόνια τὴν παιδεύω, τὴ σκληρότατη κυρά,
καὶ δὲν εἶπε ἡ ψυχὴ τσὴ νὰ μοῦ δώσει λευτεριά.
Λευτεριά κι ἂ δὲ μοῦ δώσει, θὰ σφαῶ μπροστά τσὴ,
νᾶβγει βούκινο στὸν κόσμο, πὼς ἡ ἀγάπη κάνει φόνο.

219

Δὸς μου, σκληρέ, τὸν ὕπνο μου, τὴν πρώτη μου ἡσυχία:
γιατί θέλεις νὰ βρίσκουμαι σὲ τέτοι' ἀπελπισία;
Δὸς μου καὶ τὴν ἀγάπη σου, γιὰ νὰ εὐτυχῶ σιμά σου,
ὥς ὅτου νὰ μὲ θάψουνε τὰ χέρια τὰ δικά σου.
Κι ὥς ὅτου εἶναι τρυφερὸ τοῦ τάφου μου τὸ χῶμα,
τότε νὰ μὲ ἀπαρνηθεῖς μ' ἓνα φιλὶ στὸ στόμα!

220

Δὲν τῶχω πὼς παντρεύεσαι κι ἀπαρταῖς ἐμένα,
τῶχω πὼς στὸ στεφάνωμα καλεῖς κουμπάρα ἐμένα.
Πέρνω τὰ στέφανα χρυσᾶ καὶ τὰ κεριὰ ἀσημένια
καὶ τὴ λαμπάδα τοῦ γαμπροῦ χρυσῇ, μαλαματένια.
Μὲ τί κορμάκι νὰ σταθῶ, τὰ στέφανα νὰ βάλω;
Μὲ τί μεσούλα νὰ σταθῶ, τὰ στέφανα ν' ἀλλάξω;

221

Πρόβαλε κι ἀποφάσισε, νὰ ζήσω ἢ νὰ πεθάνω!
Γιὰ σὲ τότε στερεύομαι τὸν κόσμο τὸν ἀπάνω.
Πρόβαλε σὺ ποὺ μ' ἔκαμες ἀγάπη νὰ γνωρίσω,
καὶ τώρα ποὺ σ' ἀγάπησα δὲν ἤμπορῶ νὰ ζήσω!
Πρόβαλε, ἀφέντρα καὶ κυρὰ καὶ στόριση τοῦ κόσμου,
πρόβαλε κ' ἔλα κατὰ μέ, νὰ μ' ἀναστήσεις, φῶς μου!

222

Βλάχα πλένει στὸ ποτάμι κι ἄλλη βλάχα τὴ ρωτάει,
—Βλάχα, τί εἶσαι πικραμένη καὶ ψηλὰ ἀνασκουμπωμένη;
—Τύχη ποῦχα ἢ κακομοῖρα καὶ τὸν ἄντρα ὅπου ἐπῆρα!
Τὰ τσαρούχια του στὴ φράχτη καὶ τὰ πόδια του στὴ στάχτη,
τῶνα βόιδι ἔχει ζεμένο, τ' ἄλλο στὸ παχνὶ δεμένο.
Τὸ γαιδοῦρι μὲ τὸ σπόρο τρέχει μέσαθες στὸ φόρο!

ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ

- 223 Στὴν Πάτρα, μὲς στὸν καφενέ, μοῦ τῶπανε γιὰ σένα,
μοῦπανε πὼς παντρεύεσαι κι ἀλησιμονᾶς ἐμένα.
Ἄν παντρευθεῖς, παντρεύομαι, ἂ μείνεις πίσω, μένω,
κι ἂν πᾶς καὶ σὺ καλόγρια, κ' ἐγὼ στὰ ράσα μπαίνω.
- 224 Ἐπίστεψες τοῦ τρυγονιοῦ εἰς τὴν ἐμπιστοσύνη;
ἔχασε τὸ ταιράκι του καὶ πιὰ νερὸ δὲν πίνει.
Καὶ τὸ νεράκι γιὰ νὰ πιεῖ καὶ κειὸ εἶναι βουρκωμένο,
ποῦ ἔχασε τὸ ταιράκι του, τὸ πῖλιο ἀγαπημένο.
- 225 Πόσες φορὲς ἐβράχηκα σὲ τοῦτο τὸ καντοῦνι!
ἐπέρασε πονκάμισο, γελέκο καὶ τζιποῦνι.
Ἐπέρασε τὸ στόμα μου, ἀφ' τὸν πολὺ χειμῶνα,
καὶ σὺ, ἀγάπη μου γλυκειά, δὲν μὲ λυπᾶσαι ἀκόμα!
- 226 Δὲ μὲ λυπᾶσαι, ποῦβαλα τὰ στήθη μου σημάδι,
τὸ χέρι μου εἰς τὸ σπαθί, ἄλλος νὰ μὴ σὲ πάρει!
- 227 Ἀγάπησα ἓναν ἄσπλαγχο ποὺ θέλει τὸ κακό μου,
ὀλημερνὶς κι ὀλονυχτὶς ζητάει τὸ θάνατό μου.
- 228 Βουνά, λαγκάδια ἀπήντησα κι ὅλα ρωτῶ γιὰ σένα
καὶ μοῦπανε νὰ σ' ἀρνηθῶ γιατί γελᾶς μὲ μένα.
- 229 Ἀνάμεσα στὴ θάλασσα εἶν' ἓνα πηγαδάκι,
ποὺ πίνουν ναῦτες τὸ νερὸ κι ἀρνιοῦνται τὴν ἀγάπη.
- 230 Ἄλλο δὲ μὲ φαρμακώνει, ποὺ περνᾶς καὶ δὲν κοιτᾶς,
τὸ κεφάλι βάνεις κάτου καὶ κοντεύεις νὰ μὲ φᾶς.
- 231 Ὡσὰν τὴ πάπια προβατεῖς καὶ σὰν τὴ χήνα τρέχεις,
καὶ μένα τὴν καρδούλα μου τὴν ἔχεις μαρτυρέει.
- 232 Δὲν θέλω τὴν ἀγάπη σου ἐγὼ νὰ τήνε κλέψω,
θέλω νὰ πεῖς πὼς μ' ἀγαπᾶς κ' ὕστερα νὰ πιστέψω!
- 233 Μὴ μοῦ τὸ πεῖς πὼς μ' ἀγαπᾶς, μὴ μοῦ τὸ πεῖς ἀκόμα,
γιατί θαρρῶ πὼς μοῦ τὸ λὲς μονάχα μὲ τὸ στόμα.
- 234 Στὸν οὐρανὸ κι ἂν ἀνεβεῖς, στὰ σύννεφα κι ἂν φτάσεις,
στοῦ ἡλίου τὴ μάνα κι ἂν κρυφτεῖς, τόρα δική μου
[ἐγγράφεις!]

- 235 Πεθαμένη τί με κλαῖς καὶ ζωντανή με διώχνεις;
πάρε με στὰ χεράκια σου, τοῦ χάρου νὰ με δώσεις!
- 236 Σὰν ἀποθάνω καὶ με κλαῖς, χάρη δὲ σ' τὸ γνωρίζω·
τώρα πὺν ζῶ, θέλω νὰ ἰδῶ τί ἀπεθυμάω κ' ἐλπίζω.
- 237 Ἄν τραγουδάω καὶ χαίρομαι, με δύο καρδιές γυρίζω·
πότε με κάνεις καὶ γελῶ καὶ πότε λαχταρίζω.
- 238 Ὡς πότε θὰ μαραίνονται οἱ σκλάβοι στὴν ἀντέννα,
καὶ τὰ πουλιά στὴν ἔρημο κ' ἐγώ, κυρά, γιὰ σένα;
- 239 Ὁ οὐρανὸς ἅμα γελάσει, τὸ φεγγάρι ἅμα σειστεῖ,
τότε θὲ νὰ καταλάβεις, τί σοῦ ἀξίζει ἓνα φίλι!
- 240 Ἦθελα νὰ σ' ἀντάμωνα, νὰ σοῦλεγα καμπόσα,
κι ἂ δὲ σοῦ γύριζα τὸ νοῦ, νὰ μοῦκοβες τὴ γλῶσσα.
- 241 Δὲ με βλέπεις πὼς πεθαίνω; Τὸ λοιπόν, τί ἀκορτερεῖς;
Εἰς τὴν κάσσα νὰ με βάλουν κ' ὕστερα νὰ με πονεῖς;
- 242 Ἐγώ, ἂν πεθάνω, μάτια μου, θάψε με στὴν αὐλή σου,
νὰ με πατοῦν τὰ πόδια σου, νὰ με πονᾷ ἡ ψυχὴ σου!
- 243 Ἐγώ, ἂν πεθάνω, καὶ με κλαῖς, κόσμος δὲ λιγοστεύει·
λυπᾶμαι τὸ κορμάκι σου, ἄλλος νὰ τὸ παιδεύει.
- 244 Βλέπε καὶ σὺ τὰ πάθη μου, τοῖ πίκρες, τοὺς καημούς μου·
καὶ τὰ πικρά μου δάκρυα, τοὺς ἀνάστεναγμούς μου!
- 245 Ἄν ἴσως καὶ μ' ἀρνήθηκες, πές μου το, νὰ ξεγνοιάσω,
ν' ἀφήσω τὸν κελαιδισμό καὶ τ' ὄχου μου νὰ πιάσω.
- 246 Μάτια, πὺν με κοιτάζατε με τὴν ταπεινωσύνῃ,
περικαλῶ σας κάμετε σὲ μένα ἐλεημοσύνη!
- 247 Σὲ λατρεύω με λατρεία, ὅπου τὴν περιφρονεῖς·
μάννα μ' ἔκανε καὶ μένα, ἄχ!, γιὰτὶ με τυραννεῖς;
- 248 Θυμήσου πὼς πεθαίνουμε καὶ σ' ἄλλον κόσμον πᾶμε·
τώρα πὺν ζεῖς καὶ χαίρεσαι, τὸ ἔλεός σου κάμε!
- 249 Ἄν μ' ἀρνηθεῖς, πουλάκι μου, καὶ κάμεις ἄλλο ταῖρι,
σκλάβο νὰ μοῦ σὲ φέρουνε στῇ Μπαρμπαραῖς τὰ μέρη!
- 250 Μ' ἀρνήθηκες, πὺν ν' ἀρνηθεῖς τῇ μάννα σου τὸ γάλα
καὶ νὰ σὲ φέρει ἡ τύχη σου σὲ βάσανα μεγάλα!
- 251 Σύννεφα μαῦρα τ' οὐρανοῦ, μὴ φύγετε, σταθεῖτε,
γιὰ νὰ σᾶς πῶ τὸν πόνο μου, μήπως με λυπηθεῖτε!
- 252 Ἐτήραξα στὸν οὐρανό, κ' ἓνας τροχὸς γυρίζει·
τώρα τὸ γνόρισσα κ' ἐγὼ ἡ ἀγάπη πὼς βουρλίζει.

- 253 Σ' εἶδα, πὺν νᾶθε μὴ σὲ ὀδῶ· μοῦ φύτεψες ἀγκάθι,
μοῦ ἔβαλες στὴν καρδούλα μου ῥόδο τσ' ἀγάπης κι ἄνθη.
- 254 Σὰν ἤθελες νὰ μ' ἀρνηθεῖς, γιὰτὶ νὰ μ' ἀγαπήσεις,
πρῶτα ν' ἀνάψεις τὴ φωτιά κ' ὕστερα νὰ τὴ σβήσεις;
- 255 Ἄν δὲν ἦσουν αἱ αἰτίαι, ἐγὼ δὲν θὰ τὰ πάθαινα·
ἔλα νὰ τὰ μοιραστοῦμε, τὰ πολλὰ μας βάσανα!
- 256 Ἄ δὲ σὲ κάνω νὰ γενεῖς ὥσάν τὸ μανουσάκι,
νὰ περπατεῖς, νὰ μ' ἀκλουθᾷς με τὸ πουκαμισάκι!
- 257 Ἄ δὲ σὲ κάνω νὰ γενεῖς ὥσάν τὸ διαφοκέρι,
νὰ περπατεῖς, νὰ μ' ἀκλουθεῖς, χειμῶνα, καλοκαῖρι.
- 258 Δὲ θυμᾶσαι, ἀνάθεμά σε, λόγια πὺν ἐμιλήσαμε;
νὰ σὲ πάρω, νὰ με πάρεις, ἔτσι ἐσυμφωνήσαμε!
- 259 Ἀφοῦ δὲν ἦσουν ἱκανὸς ἀγάπη νὰ τελειώσεις,
γιατ' ἤρθες καὶ με μπερδεψες, ὁ Θεὸς νὰ σ' τὸ πληρώσει;
- 260 Μ' ἀρνήθηκες, πὺν ν' ἀρνηθεῖς τὴν πίστη πὺν πιστεύεις,
καὶ με τὸ δίσκο τσ' ἐκκλησιᾶς νᾶβγεις νὰ διακονεῖς!
- 261 Ἄ δὲ σὲ κάμω νὰ γενεῖς ὥσάν κλωνὰ μετᾶξι,
κι ὅ,τι κι ἂν ἔχει ἡ μάννα σου, στὸν Ἄγιο νὰ τὸ τάξει!
- 262 Ὡϊμένα, νὰ μὴ βρίσκεται χελώνας μαῦρο αἶμα,
νὰ φαρμακώσω ἕνανε, πὺν λέει κακὸ γιὰ μένα!
- 263 Ἡ κιτάρη του νὰ σπάσει, τὰ καντίνια νὰ κοποῦν,
καὶ τὰ χέρια πὺν τὴν παίζουν, μαρμαρένια νὰ γενοῦν!
- 264 Μὲ τὰ μάτια μου σὲ εἶδα, πὼς ἐστὶ ἄλλον ἀγαπᾷς,
τώρα ἐλπίδα πῶ μὴν ἔχεις ἀπὸ μένα, κορασιά!
- 265 Ἐτσι σὲ καλοθυμηθῶ, ἂν εἶμαι ὀρθή, καθίζω,
τὴν ὥρα πὺν σ' ἀγάπησα, τὴν ἀναθεματίζω.
- 266 Γιὰτὶ, φεγγάρι, πρόβαλες με μάτια δακρυσμένα;
Μήπως γυρεύεις σύντροφο; ἔλα κοντὰ σὲ μένα!
- 267 Τάχα μὴν ἤμουν κ' ἐγὼ πουλάκι στὸν ἀνθὸ μου,
μαντζουρανούλα φουντωτὴ καὶ μύριζε ὁ ἀνθὸς μου;
- 268 Κοίταξε κιτρινότητα ποῦλαβε τὸ κορμί μου,
γιὰ μιὰν ἀγάπη ψεύτικη νὰ χάσω τὴ ζωὴ μου!
- 269 Στείλε μου τὴν ἀπόφαση καὶ τὴν πληροφορία,
νὰ πάω στ' ἄγρια τὰ βουνὰ νὰ βόσκω τὰ θερία!
- 270 Μήγαρις εἶναι σίδερο καὶ μένανε ἡ καρδιά μου,
νὰ κουβεντιάσεις μ' ἄλλους στὰ μάτια τὰ δικά μου;

- 271 Μὰ γώ, ἄν τὴν νύχτα προβατῶ, δὲν ἤμουν μαθημένος·
καμιὰν αὐγούλα θὰ μὲ δεῖς στὴν πόρτα σου σφαμένο.
- 272 Δὲν θέλω πλέο ν' ἀγαπῶ μήτε νὰ μ' ἀγαποῦνε·
θέλω νὰ κάτσω φρόνιμα νὰ μὲ παρακαλοῦνε.
- 273 Σὲ θώρουν γιὰ εὐτυχία μου κ' ἔγινες θάνατός μου·
σὲ τί ποτὲ σοῦ ἔφταιξα καὶ μ' ἀπαρνῆθεις φῶς μου;
- 274 Τάχα δὲν ἤμουννα δεντροὶ κ' ἐγὼ μὲ τὸν καρπό μου,
τώρα κ' ἐγὼ μαράθηκα καὶ δὲν μυρίζω πιό μου.
- 275 Τὸ στῆθος μου κατάντησε ὅλο πληγὲς γιομάτο·
νὰ σ' ἀρνηθῶ, χρυσέ μου ἀητέ, εἶναι τῶν ἀδυνάτω.
- 276 Ψαρᾶς θὰ γίνω στὴ στεριά μὲ δίχτυα δολωμένα,
γιὰ νὰ ψαρέψω μιὰ καρδιά πού νὰ πονεῖ γιὰ μένα.
- 277 Θὰ πάρω πίσω τὰ βουνά, τὸν ἥλιο θ' ἀκλουθήσω,
νὰ εὔρω βοτάνι νὰ τὸ πιῶ, γιὰ νὰ σὲ λησμονήσω.
- 278 Ὅντας περνοῦν τὰ σύγνεφα, τὸν ἥλιο σκοτεινιάζουν
καὶ τὰ ἐρωτοχτυπήματα κ' ἐκεῖα τοῦ ἡλίου μοιάζουν!
- 279 Ἐὰν ἐσύ δὲν ἤσουννα, ποτὲ δὲ θ' ἀγαποῦσα,
ἔρωτα δὲ θὰ γνώριζα καὶ εὐτυχὴς θὰ ἐξοῦσα.
- 280 Τσῆ πιχροδάφνης τὸ ζουμὶ καὶ τοῦ τζοχοῦ τὰ φύλλα
θὲ νὰ τὰ πίνω κάθε αὐγὴ, νὰ μοῦ περνᾷ ἡ καίλα.
- 281 Ἐσύ 'σουννα πού μοῦλεγεσ καὶ ἔκανες τὸν ὄρκο,
κ' ἔβανες τὸ χεράκι σου ὀμπρὸς στὴ Θεοτόκο;
- 282 Σὲ τούτηνε τὴ γειτονιά χάρος νὰ κατοικήσει
νὰ κάψει ὅλες τὶς ὁμορφες καὶ τὸ 'ἄσκημες ν' ἀφήσει!
- 283 Βασιλικὸς μυρίζει ἐδῶ κ' ἡ ἀγάπη μου διαβαίνει·
ἀφεῖστε με νὰ τὸν ἰδῶ, γιὰ τὴ ψυχὴ μου βγαίνει.
- 284 Ἀλησμονήτρα πού εἶσαι σύ, ἀλησμονᾶς καὶ μένα,
λησμόνησες καὶ τὰ φιλιὰ πού σοῦχω 'γὼ δοσμένα.
- 285 Δὲν τῶρπιζα τ' ἄγρια βουνὰ ποτάμια νὰ γενοῦνε
καὶ τὴ δική μου ἀπερπυσιὰ τὰ μάτια μου νὰ ἰδοῦνε.
- 286 Καὶ τί τὸ θέλεις νᾶρχομαι καὶ νὰ περιδιαβαίνω,
καὶ λόγο ἀπὸ τὰ χεῖλη σου νὰ μὴν μπορῶ νὰ πέρνω;
- 287 Ἀπόψε τὰ μεσάνυχτα, ἀνοίξανε δυὸ κοῖνοι,
παντρεύεται ἡ ἀγάπη μου καὶ μένα ποῦ μ' ἀφήνει;
- 288 Στοῦ μαύρου πεύκου τὴ βαφή θὰ βάψω τὰ μαλλιά μου,
γιὰ τὴ μ' ἀμπαντοννάρησε ἡ ἀγαπητηλιά μου.

- 289 Ἦθελα νὰ σὲ ρώταγα γιὰ τὰ παλιά μας πάθη,
ἂ βρίσκεται ἡ ἀγάπη μας ἢ παντελῶς ἐχάθη.
- 290 Σοῦ μιλῶ, δὲ μοῦ μιλεῖς, κλαίω, δὲ μὲ λυπᾶσαι,
τόσο βαθειὰ εἶναι ἡ κλίνη σου καὶ δὲ μοῦ ἀπελογᾶσαι;
- 291 Ἀπὸ τ' ἀπόψε ὥς τὴν αὐγὴ ἀρνοῦμαι τὰ φιλιὰ σου,
ἀρνοῦμαι τὴν ἀγάπη σου καὶ τὴ γλυκότητά σου.
- 292 Βουνά, μὴν πρασινίσετε, πουλιά μου, μὴ λαλεῖτε·
ἔχασα τὴν ἀγάπη μου καὶ νὰ μὲ λυπηθεῖτε!

ΞΕΝΗΤΕΙΑΣ

293

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΣΚΛΑΒΙΑΣ

Ἐρχόμαστε ἀπὸ Ἀνατολή, σὲ μιὰ χρυσῇ φοιγάδα,
εἶχαμε σκλάβους ὁμορφους, στὰ σίδερα δεμένους.
Πέντε πασάδες εἶχαμε, ὁμορφα τραγουδοῦσαν,
κι ὁ σκλάβος ἀναστέναξε καὶ στάθηκ' ἡ φοιγάδα.
Ὁ καπετάνιος τᾶκουσε καὶ φώναξε ἀπ' τὴν πρύμνη·
«Ποιὸς ἦταν πού ἀναστέναξε καὶ στάθηκ' ἡ φοιγάδα;
Ἄν εἶναι ἀπὸ τοὶ ναῦτες μου, ἀξία νὰν τοὺς ἐδώσω,
κι ἂν εἶναι ἀπὸ τοὶ σκλάβους μου, νὰ τὸν ξελευτερώσω!»
— Ἐγὼ 'μαι πού ἀναστέναξα καὶ στάθηκε ἡ φοιγάδα.
— Σκλάβε, πεινᾶς, σκλάβε, διψᾶς, σκλάβε, δὲν ἔχεις ροῦχα;
— Οὔτε πεινῶ, οὔτε διψῶ, οὔτε ροῦχα μοῦ λείπουν,
τὸν τόπο μου ἐθυμήθηκα, τὴ δόλια μου γυναῖκα,
πού ἤμουν τρεῖς ἡμερῶ γαμπρός, δώδεκα χρόνια
[σκλάβος!
— Σκλάβε μου, γιὰ τραγούδησε νὰ σὲ ξελευτερώσω!
— Πολλὲς φορὲς τραγούδησα καὶ λευτεριά δὲν εἶδα,
μ' ἂν εἶναι γιὰ τὴ λευτεριά, νὰ ματατραγουδήσω.
Φέρτε μου τὸ λαγοῦτο μου, τὸ δόλιο ταμπουρά μου,
νὰ τ' ἀρχινήσω θλιβερά, νὰ παίξω πικραμένα,
νὰ τ' ἀρχινήσω καὶ νὰ εἰπῶ, γιὰ τσῆ σκλαβιάς τὰ πάθη.

Δώδεκα χρόνους ἔκαμα τῇ Μπαρμπαραῖας τὸν ἄμμο
 κι ἐνιά καρδιές ἐφύτρεψα τῇ φυλακῆς τὴν πόρτα.
 Ἄπο τσ' ἐνιά καρπό ἐφαγα, κ' ἐλευθεριὰ δὲν εἶδα.
 Ἄν ἔχεις μάνα καὶ παιδί, Πασᾶ, λευτέρωσέ με!
 — Σκλάβε μου, σῦρε στὸ καλό, χαλάλι ἢ λευτεριά σου!»

Χίλια φλωριά τοῦ χάρισε κ' ἐν' ἄλογο τοῦ δίνει,
 πὺν ὡς νὰ πεῖ «ἔχετε 'γεία», πῆρε σαράντα μίλια,
 κι ὡς πὺν νὰ εἰποῦνε «στὸ καλό», φτάνει ὀγδοηνταπέντε.
 Στὸ δρόμο ὁποῦ ἐπάγαινε, στὸ δρόμο πὺν παγαίνει,
 ἀπάντησε ἓνα γέροντα κι εἶχε ἀργατεῖα στ' ἀμπέλι.
 — Πές μου νὰ ζήσεις, γέροντα, ποῖαν οὐ εἶναι τ' ἀμπέλι;
 — Εἶναι τσ' ἐρμιᾶς, τῇ σκοτεινιᾶς, τοῦ γιωῦ μου τοῦ
 [Γιαννάκη.

Σήμερο τὴ γυναῖκα του μ' ἄλλον τὴν εὐλογοῦνε·
 σήμερο τ' ἀμπελάκι του ἄλλος τὸ ξαγοράζει!
 — Πές μου, νὰ ζήσεις, γέροντα, προφθάνω στὰ στεφάνια;
 — Ἄν ἔχεις ἄλογο γοργό, στὴν ἐκκλησιὰ τοῖ φτάνεις,
 κι ἂν ἔχεις ἄλογο ὀκνό, στὸ σπίτι θὰ τσὶ φτάσεις».
 Βαρεῖ γοργὰ τὸ ἄλογο, στὸ σπίτι τοῦ προφθάνει.
 «Κάμετε μπάντα οἱ ἄρχοντες καὶ μπάντα οἱ ἀφεντάδες,
 στὴν μπάντα τὸ συμπεθεριό, νὰ μὲ κεράσει ἡ νύφη!»
 Τόνη κερνάει μιὰ καὶ δυό, στὰ μάτια τὸν τηράει.
 «Συμπεθεριά, στὸ σπίτι σας, γονιὰ μου, στὸ δικό σας,
 καὶ σύ, ἄντρα μου προσωρινέ, σῦρε εἰς τὴ δουλειά,
 ἐτοῦτος εἶν' ὁ Γιάννης μου, τὸ πρῶτο μου στεφάνι!»

294

ΝΑΥΤΗΣ

Τρεῖς καλογέροι κρητικοὶ καὶ τρεῖς ἀφ' τ' Ἁγιο Ὅρος,
 καράβι ἐσκαριώνανε σ' ἓνα βαθὺ λιμένα.
 Ἄλλὰ δὲν ἦταν μικρό, ἦταν τόσο μεγάλο,
 χίλιων τρακόσιω δυὸ κουπιῶν κ' ἐξήντα κανονιῶνε!
 Κάνουν στὴν πρύμη τὸ σταυρό, στὴν πρῶρα τὸ βαγγέλιο,
 τὴν Παναγιὰ τὴ Δέσποινα στὸ μεσινὸ κατάρτι.
 Βάνουν καὶ τρία μουτσόπουλα, πὺν τοὺς καιροὺς γνωρίζουν,
 Τὸ 'να γνωρίζει τὸ πρωῒ, τ' ἄλλο τὸ μεσημέρι,
 τὸ τρίτο τὸ μικρότερο, ὦρα τοῦ μεσονύχτου.

«Μ' ἀνέβα μοῦτσε στ' ἄρμενα καὶ στὰ ψηλὰ κατάρτια,
 γιὰ νὰ διαλέξεις τὸν καιρό, νὰ δεῖς γιὰ τὸν ἀγέρα!»
 Μπηξογελώντας 'νέβαινε, θλίβοντας κατεβαίνει.
 «Τ' ἔχεις, μοῦτσε, καὶ θλίβεσαι καὶ βαρυναστενάξεις;
 — Μὰ ἐκεῖνο πὺν εἶδαν τὰ μάτια μου, ὁ θεὸς νὰ μὴ τὸ δώσει!
 Βλέπω καράβια πνίγονται, βαρκούλες καὶ βουλιᾶνε,
 καὶ στὸν ἄφρὸ τῆς θάλασσας οἱ ναῦτες κολυμπᾶνε.
 Βλέπω καὶ τὸ δικούλι μας βαρεῖα νὰ κιντυνεύει.»
 Μ' ἀκόμα ὁ λόγος ἦτανε καὶ ἡ μιλιὰ κρατιώνταν,
 πὺν μιὰ τοῦ δίνει ὁ βορριάς καὶ σπάζει τὸ καράβι
 κι ἄλλη τοὺς δίνει ὁ νοτιάς καὶ σπάζει τὸ κατάρτι!
 Γεμίζει ἡ θάλασσα πανιά, τὸ κῦμα παλληκάρια,
 καὶ τὸ μικρὸ ναυτόπουλο σαράντα μίλια πάει!
 Ψιλὴ φωνούλα ἔβγαξε, ψιλὴ φωνούλα βγάζει.
 «Σῦρε, φωνή, στὴ μάνα μου, σῦρε στὴν ἀδρεφή μου
 καὶ σύ, ψιλὴ φωνούλα μου, στὴν ἀγαπητικὴ μου!
 Κι ἂν κάμει σερνικὸ παιδί, ναύτη νὰ μὴ τὸ βάλει,
 καράβι νᾶν' τὸ σπίτι τση καὶ θάλασσα ἢ αὐλὴ τση
 καὶ τὰ σκοινιά τοῦ καραβιοῦ νᾶν' ἢ σιγυρισὴ τση!

295

ΞΕΝΗΤΕΙΑ

Ὅλο τὸν κόσμον ἐγύρισα, ἀνατολὴ καὶ δύση,
 γιὰ νᾶβρω βρύση κρύου νερό, νὰ πιῶ νὰ μὲ δροσίσει.
 Εἶδα τὴ βρύση κ' ἦτανε στὰ μάρμαρα κλεισμένη
 καὶ μὲ τσ' ἀγάπης τὰ κλειδιά ἦτανε κλειδωμένη.
 Ἄπο μακρὰ τὴν ξάνοιξα, πέφτω τὴν προσκυνᾶω
 καὶ μὲ τὰ λόγια τὰ γλυκὰ λίγο νερὸ ζητάω.
 «Ἐένη μου, ἐτοῦτο τὸ νερὸ ἀνθρώποι δὲν τὸ πίνουν·
 εἶναι τῶν ἀνεράιδων τὰ ροῦχα τοὺς πὺν πλύνουν.
 Ἄφοῦ καὶ σὺ τὸ ζήτησες, σκύψε καὶ πιὲ λιγάκι!»
 Νᾶθελε ὁ κακορίζικος σκύψω νὰ πιῶ φαρομάκι!
 Νᾶξερα ὁ κακορίζικος τί ὦρα θὰ ξεψυχήσω.
 νὰ κράξω δέντρα καὶ κλαδιά, νὰ τ' ἀποχαιρετήσω!
 «ἔχετε γεία, πουλάκια μου, πουλάκια ἀγαπημένα,
 καὶ δέντρα μου πολὺκαρπα καὶ πυκνοφυτεμένα!
 Κάμε τὸ μνήμα μου βαθειὸ καὶ μέσα βάλετέ με
 καὶ πάρτε κι ἄσπρα μάρμαρα καὶ ἀποσκεπάσετέ με!

Καὶ γράψετε, στὰ μάρμαρα βρίσκουμαι πεθαμένος,
 γιὰ μιὰν ἀγάπη μπιστικιὰ στὸν Ἄδη εἶμαι βαρμένος.
 Κι ἀπόντις μὲ ἀποθάψετε, εἰς τὴν κυρά μου ἀμέτε
 καὶ θλιβερὴ τὴν εἵδηση τοῦ θύνατού μου πέστε!
 Πέστε της πὼς ἐπέθανα ἐδῶ στὴν ξενητεία
 καὶ ξένοι μ' ἀποθάψανε μὲ θλιβερὴ καρδιά».
 Καὶ κεῖνα, σὰν καλὰ πουλιά, καλὰ καὶ μπιστεμένα,
 ἓνα φτεράκι δώσανε καὶ φτάσαν τὰ καημένα.
 Πῆγαν καὶ τὴν εὐρήκανε σὲ φαντασιὰ μεγάλη·
 ἐστέκαν κ' ἐθωρούσανε τὰ νόστιμά της κάλλη.
 «Κυρά μου, καὶ λυπήσου το, τὸ νέο τὸ δουλευτή σου,
 ποὺ ἐχάθηκε στὴν ξενητεία, γι' ἀγάπη ἐδική σου!»
 Κρῖμα στὸ νέο ποὺ χάθηκε, κρῖμα στὸ νέο ποὺ ἔχθηκε,
 γιὰ μιὰν ἀγάπη ψεύτικη μέσα στὸν Ἄδη ἐπάρθηκε!

296

Ο ΜΙΣΕΜΟΣ

Θὰ μισέψω, κόρη, τώρα: κατὰ πάντα νὰ σταθεῖς,
 κατὰ πάντα νὰ ἐνθυμεῖσαι, ὅπου λάχει καὶ βρεθεῖς.
 Κατὰ πάντα νὰ ἐνθυμεῖσαι τὶς γλυκειές μας τὶς ματιές,
 ποὺ ἦταν μέσα στὶς καρδιές μας δυὸ ἀνημέρωτες φωτιές.
 Κατὰ πάντα νὰ ἐνθυμεῖσαι τὴ γαλήνητη βραδεία,
 ποὺ δὲν ὑπαρχε στὸν κόσμον μιὰ παραμικρὴ μιλιὰ
 Μόν' ὁ ντέλφινας ποὺ ἐφύσα κι ὅπου ἔμπαζε γλυκὰ
 καὶ τὰ δένδρα ὅπου ἐσειόνταν, φύλλα μὲ τὰ ὀπωρικὰ.
 Τὴν εἰκόνα μου σοῦ ἀφήνω, νὰ τήνε θωρεῖς σιμά,
 μήπως καὶ αὐτὸ σὲ φέρει κ' ἔρθεις σὲ λησμονησιὰ.
 Ἔ, πηγαίνω, τί προσμένω; Ἡ ὥρα κάνει τὶς ἐνιά,
 καὶ ἡ βάρκα περιμένει εἰς τὴν ἀκροπελαγιά!
 Ὅταν δεῖς καὶ τὴν βαρκούλα καὶ ἀπλώσει τὰ πανιά,
 καὶ τὸ κόκκινο μαντήλι, τότες σ' ἀποχαιρετᾷ!

297

Ο ΓΥΡΙΣΜΟΣ

Ὁ Μαῦρος ὁ Κοντόκρατος κ' ἡ κόρη συντυχαίνει
 κι ἡ κόρη ἦτουν κ' ἔπλενε σὲ μαρμαρένια βρούση.
 «Βγάλε νερό, νὰ πιῶ ἐγὼ καὶ τ' ἄλογό μου!»
 Σαράντα σίγκλους ἔβγαλε, στὰ μάτια δὲν τὴν εἶδε,

κι ὅ,τι σαράντα-τέσσερους, ἡ κόρη ἀναστενάζει:
 —Τί ἔχεις, κόρη, καὶ θλίβεσαι; τ' ἔχεις κι ἀναστενάξεις;
 —Ἐχω ἀντρά στὴ ξενητεία, τώρα δώδεκα χρόνους.
 Ἄλλοι μοῦ λένε πέθανε κι ἄλλοι μοῦ λένε ἐχάθηκε.
 —Μ' ἀλήθεια, κόρη, πέθανε, ἀλήθεια, κόρη, ἐχάθηκε.
 Κερί, λιβάνι τοῦ βάλαι κ' ἦρθα νὰ μοῦ τὰ δώσεις,
 κ' ἓνα φιλὶ ποὺ τοῦδωσα, ἦρθα νὰ τὸ πλερώσεις!
 —Κερί, λιβάνι ἂν τοῦβαλες ἐγὼ θὰ σοῦ τὰ δώσω
 κ' ἓνα φιλάκι ἂν τοῦδωσες, ἐγὼ θὰ στὸ πλερώσω.
 —Κόρη, ἐγὼ εἶμ' ὁ ἀντρας σου καὶ τὸ δικό σου ταῖρι.
 Πές μου σουσοῦμια τοῦ κορμιοῦ, μηνήπως καὶ τὰ ξέρεις.
 —Ἐχεις ἐλιὰ στὸ μάγουλο κι' ἐλιὰ στὴν ἀμασκάλη,
 κι ἀνάμεσα στὰ δυὸ βυζιά, ἔχεις τοῦ ἡλιοῦ τὰ κάλλη.

298

Η ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΑ

Στὸ βουνὸ ἐτριγύριζα τὴν παπαδοπούλα.
 Στὸ βουνὸ κι ἂν τριγυρίζω, δέντρα καὶ κλαδιὰ ραῖζω.
 Ὅμορφος νιὸς ἐπέρασε, τὴν κόρη ἐχαιρέτησε.
 Καὶ τὴν κόρη χαιρετᾷ καὶ στὰ μάτια τὴν κοιτάει.
 «Κόρη, γιὰ δὲν πατρεύεσαι, τὰ νειάτα σου στερεύεσαι;
 —Μωρὲ φάγε τὴ γλώσσα σου καὶ τὸ λόγο ποὺ μοῦ λές!
 Ποὺ ἐγὼ εἶμαι παντρεμένη, κόρη ἀρραβωνιασμένη.
 Ποὺ ἔχω ἀντρά στὴν ξενητεία, βάστα καημένη μου καρδιά!
 Ποὺ ἔχω ἀντρά εἰς τὰ ξένα, ξένα καὶ ξενητεμένα.
 —Μοῦ εἶπανε πὼς ἔρχεται, παπαδοπούλα μου!
 —Ἀχ, νὰ τὸν ἰδῶ στὴ σάλα, μαῦρα μάτια καὶ μεγάλα!

299

Εὐτοῦ, ποὺ πᾶς, ἀγάπη μου, κ' εὐτοῦ, ποὺ θὲ ν' ἀράξεις,
 πολλὲς κοπέλλες θὲ νὰ ἰδεῖς καὶ μένα θὰ ξεχάσεις.
 Κι ἂν μὲ ξεχάσεις, μάτια μου, καὶ κάμεις ἄλλο ταῖρι,
 σκλάβο νὰ σὲ πουλήσουνε στῆς Μπαρμπαραῖας τὰ μέρη.
 Καὶ νὰ σοῦβάλουν σίδερο καὶ στὸ λαιμὸ καδένα,
 ν' ἀναστενάξεις καὶ νὰ λές, τὰ φόρκισες γιὰ μένα!

300

ΑΔΙΚΟΣΚΟΤΩΜΕΝΟΣ

Ὁ ξένος ἀποφάσισε νὰ πάει νὰ στεφανώσῃ,
κι ἡ μάνα του τοῦ ἔλεγε ἄρματα νὰ τοῦ δώσει.
«Μὰ τί τὰ θέλω, μάνα μου, τ' ἄρματα νὰ μοῦ δώσεις,
ποῦ ἐγὼ ἐχτροὺς δὲν ἔχω ;»

Κι ἀπόντις ἐστεφάνωσε, κατέβηκε στὸν Ἄμμο.
Μιὰ κουμπουριά τοῦ ἔδωσε ὁ Λέτζερης ὁ Γιάννος.

—Μὴ μὲ παρεξηγήσετε, φίλοι, τὸ σκοτωμό μου,
γιατ' ἤμουν ἀναρμάτωτος κι ἤμουν καὶ μοναχός μου.
Σηκῶστε τὸ γελέκι μου, νὰ ἰδεῖς τὴν κουμπουριά μου,
ὅπου μοῦ τὴν ἐδώσανε τὰ πρωτοξάδερφά μου.
Ὡ, Παναγιά, καὶ κάμε το ἡ ρόδα νὰ γυρίσει,
ἐκεῖος ποὺ μᾶς ἐπύκρανε νὰ μᾶς παρηγορήσῃ!

301

Δὲν ἔχω τόπο νὰ σταθῶ, τόπο νὰ κατοικήσω,
ἔτσι, γλυκεῖά μου Ζάκυνθο, θὰ σ' ἀποχαιρετήσω.
Σ' ὅ,τι τόπο νὰ βρεθῶ, καὶ σ' ὅ,τι τόπο μείνω,
θὰ εἶναι ἀπαρηγόρητα τὰ δάκρυα ποὺ θὰ χύνω.
Ἔχετε γειά, ποὺ μνέσκετε, ἔχουμε γειά, ποὺ πᾶμε,
ὅθε βρίσκεται ἡ ἀγάπη μας θὲ νὰ τὴ χαιρετᾶμε.

302

Σοῦ στέρνω χαιρετίσματα μὲ τὸ πουλὶ τ' ἀηδόνη
καὶ μὲ τὸν πετροκόττυφα καὶ μὲ τὸ χηλιδόνι.
Σοῦ στέρνω χαιρετίσματα μ' ἓνα μπουνκέ λεβάντα,
νὰ κόβεις, νὰ μυρίζεσαι, νὰ μὲ θυμᾶσαι πάντα.
Σοῦ στέρνω χαιρετίσματα μὲ μῆλο δαγκωμένο
καὶ μέσα στὴ δαγκωματιά σοῦ'χω φιλή κρυμμένο.

303

Ἐνα βαπόρι ἔρχεται, στὸ πόρτο γιὰ ν' ἀράξῃ,
θὰ στείλω τῇ ἀγάπῃς μου τὰ ροῦχα τῇ ν' ἀλλάξῃ.
Τὰ ροῦχα τῇ μὲ τὰ φτερά καὶ μὲ τὰ χηλιδόνια
κ' ἓνα μαντήλι ὀλόχρυσο, νεράτζια καὶ λεμόνια.
Καὶ λῦσε το καὶ δέσε το καὶ δὲς τί ἔχει μέσα
καὶ πὲς «καλὴ ὥρα νᾶχουνε τὰ χέρια ποὺ τὸ δέσαν!»

304

Μελαχροινό μου πρόσωπο, νὰ μὴν ἀλησμονήσεις,
στὸ θάνατό μου νὰ σὲ ἰδῶ, τὰ μάτια μου νὰ κλείσεις.
Στὴν τελευταία μου στιγμή νὰ φανισθεῖς ἔμπρός μου,
νὰ μὴ μοῦ κᾶν' ἐντύπωση τὸ ψυχομαχητό μου.

305

Στὴ βάρκα ποὺ ἐπάτησες καὶ μπῆκες στὸ βαπόρο,
τάχα δὲν ἀναστέναξες, ψηλό, λιγνό μου φιόρο;
Τάχα δὲν ἀναστέναξες, δὲν ἔκλαψες λιγάκι,
π' ἀφήνεις τὴν ἀγάπη σου, σὰν ἔρημο πουλάκι;

ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ

- 306 Μέσα στὰ φύλλα τῇ καρδιάς, στὴ φλέβα τὴ μεγάλη,
ἔκατσα καὶ ζωγράφισα τὰ νόστιμά σου κάλλη.
- 307 Πολὺ μακρὰ εἶν' τὰ μάτια μου, δὲ φθάνουν νὰ σὲ
[ἰδοῦνε,
τὰ γράμματά μου στὸ χαρτί γλυκὰ σὲ χαιρετοῦνε.
- 308 Κατακαημένη Ζάκυνθο, τὰ τέκνα σου χωρίζεις,
τοῖ ξένους κάνεις γιὰ δικούς καὶ μᾶς ἀποχωρίζεις.
- 309 Λάβε τὸ γραμματάκι μου αὐτὸ καὶ νὰ μοῦ γράφεις,
πάντοτε μιὰ παρηγοριά, νὰ ξέρω πὼς ὑπάρχεις!
- 310 Γράμμα στὰ χέρια, ὅπου βαστᾷς, νὰ σκύψεις νὰ φιλήσεις,
κι ἂ σὲ ρωτήσουνε γιὰ μέ, νὰ ξέρεις ν' ἀπαντήσεις.
- 311 Σὰν τὰ πουλάκια στὴ φωλιά, ποὺ ἀκαρτεροῦν τὴ μάνα,
ἔτσι κ' ἐγὼ τὸ ἀκαρτερῶ τὸ ἰδικό σου γράμμα!
- 312 Νὰ ἤξερες, μανούλα μου, σὲ ποῖο νησί θ' ἀράξω,
νὰ μοῦστερνες τὰ ροῦχα μου, τὴν Κυριακὴ ν' ἀλλάξω.
- 312 Φεύγω, μανούλα μου γλυκεῖά, καὶ πάω μακρὰ στὰ ξένα·
ζῆσε μὲ τ' ἄλλα σου παιδιὰ καὶ ξέγραψέ με μένα!
- 313 Ἐλπίζω στὰ οὐράνια πάλι ν' ἀνταμωθοῦμε
κ' ἐκεῖ τὰ περασμένα μας πολλὰς φορὲς θὰ ποῦμε.

- 314 Ὁ ξένος εἰς τὴν ξενητείᾳ σὰν τὸ πουλί γυρίζει,
σὰν τὸ βασιλικὸ ποῦ ἀνθεῖ καὶ πλεόν δὲν μυρίζει.
- 315 Νᾶταν τὸ βολεβήμενο, νᾶρχόταν ἡ κυρά μου,
ν' ἀφήσει τ' ἀδελφάκια τση, νᾶρθαι στὴν ἀγκαλιά μου!
- 316 Νᾶτανε μπορεσάμενο νὰ δένονταν τὸ δάκρυ,
νὰ τῶδενα, νὰ στῶστερνα, σ' τοῦ μαντηλιοῦ τὴν ἄκρη!
- 317 Φεύγω καὶ φεύγει ἡ ὑγεία μου καὶ θὰ τὸ μετανιώσεις,
θὰ κάτσεις στὸ προσκέφαλο μὲ δάκρυα νὰ τὸ λυώσεις.
- 318 Πουλάκι, ποῦ μὲ ἔθρεψες μὲ τὸν κελαϊδισμό σου
καὶ τώρα μ' ἀπαράτησες στὸν ἀποχωρισμὸ σου!
- 319 Νὰ χαμηλῶναν τὰ βουνά, νὰ γίνουν ὅλα ἴσα,
νᾶβλεπα τὴν ἀγάπη μου, τί κάνει στὴ Σαρίχα.
- 320 Ἀπὸ τὸ πέλαο ἔρχομαι κ' ἔλα νὰ σὲ φιλήσω,
ποῦ ναι τὸ στόμα μου ἄρμυρὸ καὶ τὸ φιλὶ περίσιο!
- 321 Φεύγω καὶ σ' ἀφίνω σὲ μεγάλη ταραχή,
κι ὅταν ἔρθω καὶ δὲ μ' εὔρεις, νᾶξερα τί θὲ νὰ πεῖς!
- 322 Ὅσες φορὲς τὰ μίσειπες, ἐγὼ χρεῖα δὲ τῶχα,
μὰ ὁ στερνός σου μισεμὸς μοῦ ἔφαγε τὰ σκότια.
- 323 Κατακαημένη Ζάκυνθο, μαυρίζουν τὰ βουνά σου,
φεύγουν τὰ παλληκάρια σου, χάνεται ἡ ὁμορφιά σου.
- 324 Σῦρε, πουλί μου, στὸ καλὸ μὲ τὸν καλὸν ἀέρα,
κι ἂν εὔρεις τὴν ἀγάπη μου, πές τση τὴν καλημέρα!
Κι ἂ σὲ ρωτήσῃ γιὰ τὰ ἐμέ, καὶ ἂν σοῦ πεῖ τί κάνω,
πές τση, γιὰ τὴν ἀγάπη τση κοντεύω νὰ πεθάνω.
- 325 Σῦρε, πουλί μου, εἰς τὸ καλὸ καὶ θύμου νὰ γυρίσεις
καὶ τὴν ἀγάπη πᾶχουμε νὰ μὴ τὴ λησμονήσεις!
- 326 Εἶχα ἐν' ἀστέρι ὁλόχρυσο στὰ στήθη μου γραμμένο
καὶ τὴν ἀγάπη ἀλησμονῶ κι ἀπὸ τὰ σὲ μακραίνω.
- 327 Βαρειὸς ποῦ εἶναι ὁ θάνατος, βαρειὸ ποῦ εἶναι τὸ χῶμα
κι ὁ ζωντανὸς ὁ χωρισμός, βαρύτερος ἀκόμα!
- 328 Στὴν Πάτρα μὲ λαβώσανε καὶ στοὺς Κορφοὺς θὰ γειάνω
καὶ στὴν καημένη Ζάκυνθο ἦρθα γιὰ νὰ πεθάνω.
- 329 Σημάδι καὶ θυμητικὸ, σοῦ ἀφίνω τὸ φιλί μου,
τάχα θὰ τὸ εὐχαριστηθεῖς καὶ τοῦτο, ποθητὴ μου;
- 330 Φεύγω, ψυχὴ μου, ἐγὼ ἀπὸ δῶ, μακραίνω ἀπὸ σιμά σου,
καὶ τὴν ἀγάπη ἀπαρᾶτῶ γιὰ τὰ φερσίματά σου.

- 331 Στὰ ξένα εὐρέθηκα ἐγὼ, στὰ ξένα θὰ πεθάνω,
στὴν ξενητιά μὲ θάψανε καὶ ξένοι μ' ἀκλουθήσανε.
- 332 Γύρισε πίσω, κρῖνε μου, ὦ πολυπόθητή μου,
ὅπου γιὰ σέ, ἀγάπη μου, θλίβεται ἡ ψυχὴ μου.
- 333 Σ' ἀγαπῶ καὶ πᾶσχω, σ' ἐνθυμοῦμαι καὶ πονῶ,
μ' ἔμαθες νὰ σ' ἀγαπάω, μάθε με νὰ σὲ μισῶ.
Μάθε με νὰ ὑποφέρω τὸ δικό σου χωρισμό!
- 334 Τί μ' ὠφελεῖ ἡ ἀνοιξη, τὰ ρόδα κι ἂν ἀνθίζουν,
τὰ μάτια μου τὰ μάτια σου ἀφοῦ δὲν ἀντικρίζουν;
- 335 Σήμερα κι αὔριο εἶμαι ὅδῳ, ἴσαμε τὸ Σαββάτο,
τὴν Κυριακὴ σ' ἀφήνω γειά, μῆλο μου ζαχαρᾶτο!
- 336 Στὸν Πύργο ἔχω τὰ ροῦχα μου, στὴν Πάτρα τ' ἄρματα μου,
καὶ στὴν καημένη Ζάκυνθο, τὴν ἀγαπητικιά μου.
- 337 Τὴ ροῦγα-ροῦγα ἐπάαινα κ' εὔρηκα μιὰ ταβλούλα,
στὴν τσέπη μου τὴν ἔβαλα κ' ἐγένηκε βαρκούλα.
Εἰς τὸ καλὸ, βαρκούλα μου, κι ἀγέρας στὰ πανιά σου,
ἡ Παναγιά στὴν πρύμη σου κ' ἐγὼ στὴν ἀγκαλιά σου!
- 338 Φεύγω, φεύγω καὶ σ' ἀφίνω τὴ σκληρά μου συντροφιά,
νὰ τὴ βλέπεις, νὰ δακρύζεις, νὰ σοῦ ραΐζει τὴν καρδιά!
- 339 Ξενητεμένο μου πουλί, ἔλαβα τὴ γραφή σου,
στὸ στῆθος μου τὴν ἔβαλα κι εἶπα: «καρδιά, δροσίσου!»
- 340 Σῦρε, ψυχὴ μου, στὸ καλὸ καὶ στὴν ἀνεμοζάλη
καὶ τὸ κορμί σου νὰ εἶν' καλά, κι ἀγάπη βρῖσκεις κι ἄλλη.
- 351 Νᾶχα βαρκούλα γλήγορη καὶ τὸν καιρὸ στὸ χέρι,
νᾶρχόμουνα νὰ σ' ἤβλεπα, γλυκύτατό μου ταῖρι!
- 342 Καὶ πῶς νὰ σ' ἀποχωριστῶ καὶ πῶς νὰ σοῦ μακρύνω;
μιὰ ὥρα δίχως σένανε δὲν ἤμπορῶ νὰ μείνω.
- 343 Στὸ διάοτσο τέτοια ζωὴ, στὸ διάοτσο τέτοια νιότη,
ποῦ μόλις τὸν ἀγάπησα, φεύγει καὶ πᾶει στρατιώτης!
- 344 Βαρειὸς ἀναστεναγμὸς ἀπὸ καρδιὰ καὶ λόγχη,
πρᾶμα π' ἀπεθυμάει κανεὶς καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τόχει!
- 345 Τὸ κυπαρίσσι τὸ ψηλὸ θρέφεται μὲ τὸ χῶμα,
ἔχε, ψυχὴ μου, ὑπομονὴ καὶ δὲ σὲ πέρνω ἀκόμα!

ΓΑΜΟΥ

346

Ὁ Γιάννης ὁ Ζακυθινὸς κι ὁ Γιάννης ὁ Κορφιάτης
μῆλο βαστάει στὰ χέρια του, κυδῶνι στ' ἄρματά του.
Σκύφτει καὶ τὸ μυρίζεται : «Χριστέ, νᾶχα γυναῖκα!»
«Γιάννη, θές νὰ παντρευθεῖς, Γιάννη, θέλεις γυναῖκα;
Σῦρε σὲ μιὰ βασίλισσα, ποῦχει τρεῖς θυγατέρες.
Τὴ μιὰ τὴ λένε ρήγισσα, τὴν ἄλλη ρηγοπούλα,
καὶ τὴν πίο μικρότερη τὴ λένε Διαμαντούλα,
ποὺ κοσκινίζει τὸ φλωρὶ καὶ πέφτει τὸ λογάρι
καὶ τὰποκοσκινίδια τση τὰ βάνει στὸ μαντήλι.
Καὶ τὸ μαντήλι στ' ἄλογο καὶ τ' ἄλογο στὸν κάμπο».
Διψᾶνε οἱ κάμποι γιὰ νερὸ καὶ τὰ βουνὰ γιὰ χιόνι,
διψάει κι ὁ νέος γιὰ φιλὶ κ' ἡ κόρη δὲν τὸ δίνει.

347

Σὲ τούτηνε τὴ γειτονιά, στὰ χαμηλὰ σπιτάκια,
κάθονται τρεῖς μελαχροινὲς μὲ τὰ πουκαμισάκια.
Τὴ μιὰ τὴ λένε Μπαμπακιά, τὴν ἄλλη λένε Βρύση,
τὴν τρίτη, τὴ μικρότερη, τὴ λένε Κυπαρίσι.
Ἡ μιὰ φορᾷ τὰ κόκκινα, ἡ ἄλλη τὰ ροζάδα,
ἡ τρίτη, ἡ μικρότερη, φορεῖ τὰ ρεκαμάδα.
Ἡ μιὰ γαπάει τὸν Κωνσταντῆ, ἡ ἄλλη τὸν Ἀντρία,
ἡ τρίτη ἡ μικρότερη τὸ γιὸ τοῦ Καραβία.

348 Ἀπάνω ἀπὸ τὴν τάλα καὶ τὰ ψητὰ ἄρνια,
περνάει ἡ νερατζούλα μὲ τὰ μυριστικά.
Μυρίζουν καὶ τὰ ἄνθη, μυρίζει κι ὁ καρπός,
χίλιους χρόνους νὰ ζήσει ἡ νύφη κι ὁ γαμπρός.

349 Σὲ τούτηνε τὴ γειτονιά λαλεῖ ἓνα καερίνι,
ἀνθὸς τῇ λεμονιάς ὁ νιός, ἡ νύφη μπουγαρίνι.

350 Γνέθετε, χέρια, γνέθετε, ὥς ποὺ νὰ τὸν πλανέσετε,
κι ἅμα τότε πλανέσετε, μὴ σώσετε καὶ γνέθετε!

351 Ἀγγελὸς ἐκατέβηκε ἀπὸ τὰ μεσουράνια
κ' ἔκατσε καὶ ζωγράφισε τὰ δυὸ μας τὰ στεφάνια.

Λ. Χ. ΖΩΗ

ΤΙΜΑΡΙΑ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ (*)

Ἡ Μονὴ ὑπὸ τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις ἐδόθη, τῇ 9 Αὐγούστου 1693, εἰς τὸν Ἡγούμενον Μεθόδιον Κορφαλόνην, ἀλλ' ἀκυρωθείσης τῆς περιλογῆς ταύτης ἐδόθη, τῷ 1606, εἰς τὸν ἱερέα Μάξιμον Μα-
ρᾶν καὶ μετὰ τοῦτον εἰς τοὺς ἱερεῖς Γεώργιον Μαλάκην (1619),
Ἰωάσαφ Κίμινην Μητροπολίτην Κρήτης (1724), ὅτε καὶ διὰ διατάγ-
ματος τοῦ Δουκὸς Ἀλοΐσιου Μοτσενίγου ἀπὸ 13 Ἀπριλίου 1725,
παρεχωρήθησαν εἰς τὴν μονὴν ἐτησίως 80 στάρα σίτου, Νικόλαον
ἱερέα Κατζοκέφαλον (1748) καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦτου εἰς τὸν ἱε-
ρέα Γεώργιον Μυλωνᾶν (1782) καὶ τέλος, τῇ 25 Σβρίου 1783 εἰς
κόμιτα Στυλιανὸν Φλαμπουριάρη καὶ τοὺς ἄρρενας διαδόχους αὐ-
τοῦ ὑπὸ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς τακτικῆς πληρωμῆς τοῦ διὰ τὴν ἐκπαί-
δευσιν χρηματικοῦ ποσοῦ. Ἡδὴ ἡ Μονὴ κατέχεται ὑπὸ τοῦ διαδόχου
τοῦ ἀνωτέρω Φλαμπουριάρη κόμ. Ἀνδρέου Στυλ. Φλαμπουριάρη.

ΤΙΜΑΡΙΟΝ ΤΟΥ ΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΙΠΠΟΤΩΝ ΜΕΛΙΤΗΣ

Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐν τῇ Χριστιανικῇ Εὐρώπῃ τιμαρίων, τὰ
ὁποῖα κατεῖχε τὸ τάγμα τῶν Ἱπποτῶν τῆς Ρόδου, τὸ κατόπιν τάγ-
μα τῆς Μελίτης, ⁽¹⁾ περιλαμβάνετο καὶ τὸ ἐν τῷ χωρίῳ τῆς Ζακύν-
θου Καληπᾶδφ, ἢ Καληκαύτφ. ⁽²⁾

Ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ ὑπῆρχε καὶ παλαιὸς ναὸς τῆς Ἀγίας Ἀννης,
δημοσίας κυριότητος, (publico jus patronato) κατέχων διάφορα
κτήματα ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ἰδίου χωρίου, ἐκείνου τοῦ Ἀγίου Κήρυ.

(*) Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενον τεύχος.

(1) Γνωστόν, ὅτι τὸ τάγμα τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλῆμ (Ordre de Saint Jean de Jerusalem) ἱδρυθέν τῷ 1099 ὑπὸ τοῦ Gerard Ogodefroi de Bouillion, πρώτου βασιλέως τῆς Ἱερουσαλῆμ ἐμονιμοποιήθη ὁριστικῶς τῷ 1104, ὑπὸ τοῦ Bauduin 1er. Καταληφθείσης ὁμοῦ τῆς Ἱερουσαλῆμ ὑπὸ τοῦ Σαλαδίνου, οἱ ἐν Παλαιστίνῃ παραμένοντες Ἱπποταὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰς πόλεις Margat καὶ Acre, ἀλλ' ἐκδιωχθέντες ἐκεῖθεν, ἐγκατεστάθησαν τῷ 1480 εἰς Ρόδον ὑπὸ τὸν τίτλον Chevaliers des Rhodes, πεσοῦσης δὲ τῆς Ρόδου, κατέφυγον εἰς Κρήτην, Σικελίαν καὶ τέλος, τῷ 1530, εἰς Μελίτην παραχωρηθείσαν τὴν νῆσον ταύτην, τῷ 1530, ὑπὸ τοῦ Καρόλου Ε' εἰς αὐτοὺς, φέροντας ἔκτοτε τὸν τίτλον Chevaliers de Malte. (Βλ. Dizionario del diritto comune ecc. Opera di M. Ferro. Tom. III. In Venezia MDCCCLXXIX καὶ: Dictionnaire de la Conversation ecc. Tom XXXVII. Paris. MDCCCXXXVII).

(2) Βλ. Λ. Χ. Ζώη. Λεξικὸν Ζακύνθου. Τόμ. Α' σελ. 69 καὶ Β' σελ. 4371

κος (Ἀγκερικοῦ) καὶ ἐν Κεφαλληνία, ὑπὸ τῆς Κομμενταρίας Μελίτης πρότερον κατεχόμενα.

Ἡ Βενετικὴ Κυβέρνησις συμφώνησε μὲ τὸν Κομμεντάριον⁽³⁾ (Ἐκκλησιαστικὸν Ἐπίτροπον) νὰ καταβάλλῃ αὕτη πρὸς αὐτὸν ἐτήσιον φόρον τριάκοντα ὀκτὼ τσεκινίων, πληρωνομένων ἐξ ἡμισείας ἐκ τῶν δημοσίων Ταμείων Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας, περιερχομένων τῶν κτημάτων τοῦ Τάγματος εἰς τὴν κυριότητα τοῦ δημοσίου.

Ἐκ τῆς διαχειρίσεως τῶν σχετικῶν Ταμείων ἐμφαίνεται ἡ ἐξακολουθητικὴ πληρωμὴ τοῦ ἀνωτέρω ποσοῦ μέχρι τῆς Γαλλικῆς ἐπανάστασεως, ὅτε τῷ 1797, οἱ Γάλλοι δημοκρατικοὶ καταλαβόντες τὰς Ἰονίους Νήσους, εἶχον ἀναλάβει καὶ τὴν διαχείρισιν τῶν δημοσίων εἰσπραξέων τῶν νήσων τούτων.

Ὁ τότε Κανονικὸς Δημήτριος Μερκάτης, ὡς Γενικὸς Ἐπίτροπος τοῦ Τάγματος τῆς Μελίτης, ἀπηνθύνθη δι' ὑπομνήματός του πρὸς τὸν Γάλλον στρατηγὸν Γεντιλὴν, ὅπως διατάξῃ οὗτος τὴν παρὰ τῶν Ταμείων Ζακύνθου Κεφαλληνίας πληρωμὴν τῆς ἐτησίως ἐδαφονομῆς πρὸς τὸν τότε ἐν Ζακύνθῳ Κομμεντατάριον Φρὰ Οὐγολίνον Κάμπι· ἀλλ' ὁ Γεντιλὴς ὑπὸ τὸ πρόσχημα, ὅτι τὰ ἐν τοῖς ταμίαις χρήματα μὴ ἐπαρκοῦντα διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς κοινῆς ἀσφαλείας, δὲν ἐπέτρεπον τὴν ἐν λόγῳ πληρωμὴν, ἀνέβαλε ταύτην ὑποσχεθεὶς, ὅτι, ἅμα τῇ βελτιώσει τῶν οικονομικῶν, προθύμως θὰ κατέβαλλεν εἰς τὸν Κάμπι τὸ καὶ παρὰ τῆς Ἑνετικῆς Κυβερνήσεως πληρωνόμενον ποσόν.

Ἡ ὀλιγοχρόνιος τῶν Γάλλων κατοχὴ τῶν Ἰονίων Νήσων δὲν ἐπέτρεψε τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς δοθείσης ὑποσχέσεως τοῦ Γεντιλῆ, ὅτε δὲ βραδύτερον οἱ Ρῶσσοι κατέλαβον τὰς Νήσους, τῷ 1799, ὁ Κανονικὸς Μερκάτης ὑπέβαλε νέον ὑπόμνημα πρὸς τὸν ρῶσσον Πληρεξούσιον τῶν Νήσων, ὅστις, κατόπιν ζητηθεισῶν πληροφοριῶν, διέταξε τὴν πληρωμὴν. Ἐκτοτε ἄγνωστα τὰ περὶ τοῦ Τάγματος τούτου.

Σημειωτέον, ὅτι ὁ Ναὸς τῆς Ἀγίας Ἀννης, διὰ διατάξεως τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ Θαλάσσης Φραγκίσκου Γριμάνη ἀπὸ 30 Ἰουνίου 1707, ἐπικυρωθείσης διὰ διατάγματος τοῦ Δουκὸς τῆς Βενετίας Ἀλοΐσιου Μοτσενίγου ἀπὸ 11 Αὐγούστου ἐπομένου ἔτους, παρεχωρήθη μεθ' ὅλης τῆς κτηματικῆς περιουσίας του εἰς τὸν Ἀγγελοῦ Φωσκάρδην καὶ τοὺς ἄρρενας διαδόχους, ὑπὸ τοὺς ἐν τῷ ἀνωτέρῳ διατάγματι διαλαμβανομένους ὅρους, δι' ἐξόχους ὑπηρεσίας παρασχεθείσας εἰς τὴν Βενετικὴν Πολιτείαν ὑπὸ τε τοῦ αὐτοῦ Ἀγγέλου Φωσκάρδη καὶ τῶν πατέρων του.

(3) Κατὰ τὸν μεσαῖονα ἐχορηγεῖτο ὑπὸ τοῦ Πάπα, προνόμιον, εὐεργέτημα (Commenda), Ἀββατία ἢ Κοινόβιον εἰς μοναχόν, δικαιούμενον, ἐφόσον κατεῖχε τὴν Ἀββατίαν, νὰ καρποῦται τοῦ εὐεργετήματος ἐκείνου. Ὁ τοιοῦτος μοναχὸς ἐκαλεῖτο Κομμεντατάριος ἢ Ἐκκλησιαστικὸς Ἐπίτροπος.

Η ΖΑΚΥΝΘΟΣ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΑΡΧΑΣ ΤΟΥ ΔΕΚΑΤΟΥ ΕΚΤΟΥ ΑΙΩΝΟΣ (*)

Ὁ ἴδιος ὁ ἀρχιναύαρχος ἀναγγέλει εἰς τὴν κυβέρνησιν ὅτι, ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι εἶχον καταληφθῇ ἀπὸ φόβον, ἔδωκεν ἄδειαν νὰ στείλουν ἔξω ἀπὸ τὴν νῆσον τὰς οἰκογενεῖας των. Καὶ προσθέτει ὅτι ὁ λιμὴν εἶνε κατεστραμμένος, τὸ δὲ φρούριον ἐπισκευάζεται. (Τόμ. 2ος σελ. 1340).

Καὶ δὲν εἶχον ἄδικον οἱ κάτοικοι τῆς Ζακύνθου νὰ φοβοῦνται τὰς ἐπιδρομὰς ὡς δείχνει ἡ ἀκόλουθος πληροφορία τοῦ Σανούτου (Τόμ. 3ος σ. 397).

«1500, Ἰουνίου 29. Αἱ τουρκικαὶ φοῦσαι ἐπίασαν 22 καλογήρους καὶ ἐπῆραν τὰ ἅγια λείψανα ἀπὸ τὰς Στροφάδας».

Τὰ νησιὰ αὐτὰ συνηθέστατα ὑφίσταντο συνεχεῖς ἐπιθέσεις ὅχι μόνον τῶν πειρατῶν ἀλλὰ καὶ τοῦ τουρκικοῦ στόλου κατ' ὅλον τὸ μακρὸν διάστημα τῶν τουρκοβενετικῶν ἀγώνων.

Καὶ ἄλλο δρᾶμα πειρατικὸν μᾶς δίδει μὲ ὀλίγας λέξεις (Τόμ. 3ος σελ. 444).

«1500, Ἰουλίου 12. Μίαν νύκτα τρεῖς Ἀλβανοὶ κακοῦργοι ἀπὸ μίαν catuna τῆς Ζακύνθου, ἐσχότωσαν ἓνα πτωχὸν Ζακύνθιον ἀχθοφόρον Cecilia καὶ ἀρπάσαντες μίαν βάρκαν ἐδραπέτευσαν. Ἠρπασαν καὶ ἀπήγαγον καὶ τέσσαρα βρέφη. Οἱ τρεῖς κακοῦργοι ἔφθασαν εἰς τὴν Γλαρέντσαν μετὰ βρέφη. Ἐστάλησαν πρὸς τὸν Φλαμπουράρη».

Τὸ ἐγγράφον αὐτὸ γραμμένον, ὅπως ὅλα, εἰς ἀπαισίαν Βενετικὴν διάλεκτον, γεμάτην γραμματικὰ καὶ συντακτικὰ σφάλματα, δὲν εἶνε ἀρκετὰ σαφές. Ἰδίως δὲν γνωρίζομεν τί σημαίνει ἡ λέξις catuna. Ὑποθέτομεν συνοικισμός. Δίδομεν τὸ κείμενον τῆς παραγράφου αὐτῆς διὰ νὰ δείξωμεν μέχρι ποίου σημείου ἀμαθείας φθάνει ὁ συντάξας τὸ ἐγγράφον καὶ νὰ δώσωμεν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μᾶς νὰ ἐρμηνεύσουν τὴν ἀκατανόητον δι' ἡμᾶς λέξιν.

«Una notte tre ribaldi Albanesi de una catuna dil Zante amazò uno povero bastaso Cecilian, dil loco dil Zante e tolto una barcheta sono fuggiti. Ha menato via 4 puti. I tre ribaldi era arivati a Chiarenza con li puti. Sono stati mandati a la volta dil flamburaro».

Ὁ Προνοητὴς Νικόλαος Μάρκελος ἔστειλε πρὸς τὴν κυβέρνησιν του τρεῖς ἐκθέσεις, τῆς 16, 18, 20 Αὐγούστου 1500. (Τόμ. 3ος, σ. 608). Δι' αὐτῶν ἐκθέτει μίαν τουρκικὴν ἐπίθεσιν:

«Ἦλθον δέκα πέντε Φοῦσαι ἐναντίον τῆς νήσου, καὶ ἐκαυσαν πολλὰ σπήτια καὶ ἐπέφερον καταστροφάς». Ἐπαινεῖ ὁ Προνοητὴς τὴν στάσιν τῶν «πιστοτάτων κατοίκων». Τὴν εἰκοστὴν τοῦ μηνός, ὅταν ἔφθασε τέλος ὁ ἀντιναύαρχος τῆς Βενετίας Ἰερώνυμος Κονταΐνη, οἱ Τοῦρκοι εἶχον ἤδη φύγῃ. Ὁ Βενετὸς ἀντιναύαρχος τοὺς κατεδίωξε μέχρι τῆς Μεθώνης, ὅπου συνήφθη ναυμαχία κατὰ τὴν ὁποίαν ἐνίκησεν ὁ Βενετικὸς στόλος».

Θλιβερὸν πολεμικὸν συμβάν διὰ τὴν Βενετίαν ἐτρόμαξε τοὺς ἀραιοὺς κατοίκους τῆς Ζακύνθου. Ὁ Ἀρχιναύαρχος τῆς Βενετίας τὰς 15 Σεπτεμβρίου 1500 ἀναγγέλει εἰς τὴν κυβέρνησιν του (Τόμ. 3ος, σελ. 719) ὅτι οἱ Ζα-

(*) Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενον τεῦχος.

κύνθιοι εἶνε κατατρομασμένοι συνεπεία τῆς εἰδήσεως τῆς ἀλώσεως τῆς Μεθώνης ὑπὸ τῶν Τούρκων. Τὸ φρούριον τῆς Ζακύνθου δὲν εἶχε παρὰ μόνον πεντήκοντα ἄνδρας, ζητεῖ λοιπὸν ὁ ἀρχιναύαρχος νὰ τοῦ σταλῇ βοήθεια καὶ ἰδίως νὰ τοῦ ἐπιστραφοῦν οἱ τετρακόσιοι ἄνδρες τοὺς ὁποίους εἶχε προσφέρει εἰς τὸν στόλον.

Ταυτοχρόνως ἀναγγέλει ὅτι οἱ κάτοικοι τὸν ἀπειλοῦν ὅτι ἂν ὁ βενετικὸς στόλος φύγῃ ἀπὸ τὴν Ζακύνθον καὶ τὴν ἀφήσῃ ἀπροστάτευτον θὰ τὸν κάμουν κομμάτια. Σχεδὸν ὅλοι οἱ Ζακύνθιοι εἶχον καταφύγῃ εἰς τὰ βουνά, συναπαφύροντες τὰ οἰκιακὰ σκεύη καὶ κάθε περιουσίαν τῶν.

Ὁ ἀρχιναύαρχος παρατηρεῖ εἰς τὴν κυβέρνησιν ὅτι λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς σημασίας τὴν ὁποίαν εἶχε διὰ τὴν Βενετίαν ἡ νῆσος, ἰδίως μετὰ τὴν θλιβεράν ἀπώλειαν τῆς Μεθώνης εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ δεδομένου ὅτι τώρα πλέον εἶνε ἡ Ζακύνθος τὸ καταφύγιον ὅλων τῶν Βενετικῶν πλοίων, διὰ τοῦτο εἶνε ἀνάγκη νὰ περιτοχισθῇ καλῶς καὶ νὰ σταλῇ πυρῖτις καὶ βομβαρδιέροι (bombardieri). Προσέτι εὐρίσκει ὠφέλιμον νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν νῆσον οἱ κάτοικοι αἱ ὁποῖοι δὲν μποροῦν νὰ πολεμήσουν καὶ νὰ σταλοῦν οὗτοι εἰς τὴν Κρήτην.

Τὰς 17 τοῦ αὐτοῦ Σεπτεμβρίου ὁ Προνοητὴς Ἰάκωβος Κονταρίνης (Τόμ. 3ος, σελ. 723) γράφει πρὸς τὴν βενετικὴν κυβέρνησιν ὅτι συνεσκέφθη μὲ τὸν ἀρχιναύαρχον καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ὀχυρωθῇ τὸ φρούριον καὶ νὰ μεγάλωσῃ ὁ Μῶλος, βυθιζομένων δύο παλαιῶν μεγάλων γαλερῶν καὶ νὰ γίνῃ ἕνα φρούριον διὰ τὴν παραλίαν ὅπως φρουρεῖται ὁ λιμὴν. Συνιστᾷ ὅπως σταλοῦν λοιπὸν κατὰ τὸν εἰσερχόμενον χειμῶνα κτίσται, πελεκητῇ πετρῶν καὶ ξυλουργοί.

Ἡ Βενετικὴ κυβέρνησις ὅμως εἶχε προηγουμένως λάβῃ ἤδη μέτρα, ὅπως βλέπομεν ἀπὸ ἑγγραφῶν τῆς τῆς 5 Σεπτεμβρίου 1500 διὰ τοῦ ὁποῖου ἀναγγέλεται (Τόμ. 3ος, σελ. 740) ὅτι τὸ Συμβούλιον ἀπεφάσισε ν' ἀναθέσῃ εἰς τὸν Νικόλαον Μάρκελον, Προνοητὴν Ζακύνθου, τὴν κατασκευὴν τοῦ φρουρίου καὶ πρὸς τοῦτο διετράχθη ἡ ἀποστολὴ χρημάτων καὶ τεχνιτῶν. Ἐδόθησαν εἰς τὸν Λεονάρδον Γριμάνην, ἀπεσταλμένον τῆς κυβερνήσεως, δέκα χιλιάδες δουκάτα καὶ τεχνίται ἐιδικοί. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐκυρώθη ἀπὸ τὸ Μέγα Συμβούλιον τῆς 12 Σεπτεμβρίου.

Ἡδὴ τὴν 21 Αὐγούστου ὁ ἀρχιναύαρχος ἀπὸ τὴν Ζακύνθον ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Βενετικὴν κυβέρνησιν (τόμ. 3ος, σελ. 770) ὅτι οἱ Ζακύνθιοι ἐξήεισαν νὰ τοὺς ἐπιτραπῇ νὰ στείλουν τὰ γυναικόπαιδά των καὶ τοὺς γέροντας εἰς τὴν Κέρκυραν, τὴν Δαλματίαν, τὸ Φρύουλι καὶ τὴν Ἀπουλίαν τῆς Ἰταλίας καὶ ὅτι κατόπιν συσκέψεως μὲ τὸν Προνοητὴν τοὺς ἔδωκε τὴν ἀδειαν ὁποῖον φρούραρχος διωρίσθη ὁ Κολτρίνη ἀπὸ τὴν Κέρκυραν.

Τὰ πράγματα ὅμως φαίνεται ὅτι καθημερινῶς ἐχειροτέρευαν, διότι ἔχομεν ὁποῖον ὁ ἀρχιναύαρχος λέγει ὅτι ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀδειαν ὅπως στείλουν ἔξω ἑναπολειφθέντες κάτοικοι νὰ τοὺς ἐπιτραπῇ νὰ φύγουν, ὅτε πλέον θὰ ἐρηταῦτα εἰς τὴν κυβέρνησιν του, προσθέτει ὅτι ἔδωκε εἰς τοὺς Ζακύνθιους συμβουλὰς διὰ νὰ τοὺς καθησυχᾷ καὶ ἀφῆκε ἐκεῖ μίαν καραβέλαν (εἶδος ἐὰν θέλουν οἱ κάτοικοι νὰ ἀπομακρύνουν τὰ γυναικόπαιδα, νὰ τὰ στείλῃ μὲ τὴν καραβέλαν, ἀφῆκε δὲ καὶ μίαν φούσταν ὀπλισμένην διὰ τὴν προστα-

σίαν τῆς νήσου, μὲ τὴν διαταγὴν ὅσα ἄλλα πολεμικὰ πλοῖα προσεγγίσουν νὰ μείνουν ἐκεῖ μέχρις ὅτου ἔλθῃ ἄλλος Προνοητὴς, διότι ὁ νῦν ὑπάρχων ἐκεῖ ἐξήγησε καὶ ἀπηλλάγη τῶν καθηκόντων του.

Ἐδῶ παρουσιάζεται κάποιον κενόν, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται δυστυχῶς νὰ πληρωθῇ ἀπὸ τὰς λοιπὰς σχετικὰς πληροφορίας τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ Σανούτου. Πρόκειται περὶ τῆς ἐσπευσμένης ἀπομακρύνσεως τοῦ Προνοητοῦ. Οὕτω ἔχομεν ἑγγραφὸν τῆς 9 Ἰανουαρίου 1501 (τόμ. 3ος, σελ. 1390) κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ λαὸς τῆς Ζακύνθου ἀπηύθυνε ἑγγραφὸν πρὸς τὴν Βενετικὴν κυβέρνησιν, συντεταγμένον εἰς ἑλληνικὴν γλῶσσαν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ Προνοητοῦ Νικολάου Μαρκέλλου. Ἡ δὲ κυβέρνησις διατάσσει ὅπως παραπεμφθῇ ἀμέσως εἰς δίκην διὰ νὰ τιμωρηθῇ κατὰ τὸν νόμον.

Καὶ ὁ ἀρχιναύαρχος ἐπίσης (τόμ. 3ος, σελ. 1392) στέλλει ἐκθέσεις εἰς τὴν κυβέρνησιν μὲ νέας κατηγορίας κατὰ τοῦ Προνοητοῦ, «ὥστε δὲν εἶνε δυνατόν νὰ παρασιωπηθῇ τὸ πρᾶγμα» λέγει ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου τῆς Βενετίας.

Ἀλλὰ ποῖον εἶνε τὸ παράπτωμα τοῦ Προνοητοῦ αὐτοῦ; Οὐδαμοῦ γίνεταί μνεῖα. Μᾶλλον ὅμως δυνάμεθα νὰ υποθέσωμεν ὅτι ἔδειξε δειλίαν κατὰ τὰς τουρκικὰς ἐπιδρομὰς εἰς τὴν Ζακύνθον.

Τὴν 14 Ἰουνίου 1501 ἐξελέγη Προνοητὴς Ζακύνθου ὁ Παῦλος Κονταρίνης, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε ἀρχηγὸς τῶν Στραδιωτῶν εἰς τὸ Ναύπλιον, τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο τότε ὑπὸ τὴν Βενετικὴν κυριαρχίαν. Ἀλλὰ δὲν ἐδέχθη τὸ ἀξίωμα καὶ δὲν μετέβη εἰς τὴν θέσιν του. (Τόμ. 4ος, σελ. 46).

Τὴν 27 Νοεμβρίου τέλος ἐξελέγη Προνοητὴς Ζακύνθου ὁ Βεττόρ Μικιέλ, πρῶτον Καπετάνιος εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῆς Ἰταλίας. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἠρνήθη νὰ δεχθῇ τὸ ἀξίωμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο φαίνεται ἐπιθυμητόν, λόγῳ τῶν δυσκολιῶν τὰς ὁποίας παρουσίαζε ἡ διοίκησις τῆς νήσου ἕνεκα τῶν συχνῶν ἐπιδρομῶν τῶν Τούρκων. Ἐγίνε λοιπὸν νέα ψηφοφορία, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξελέγη ὁ Πέτρος Φώσκολος, ἄλλοτε Προνοητὴς Ζακύνθου, (1490) ὁ ὁποῖος καὶ ἀπεδέχθη τὸν διορισμόν. (Τόμος 4ος, σελ. 173).

Φαίνεται ὅτι ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Τούρκων κατεστράφησαν ὅχι μόνον τὰ σπῆτια ἀλλὰ καὶ αἱ ἐκκλησίαι, διότι εὐρίσκομεν ἀδειαν τῆς κυβερνήσεως ἐξουσιοδοτούσης τὸν ἐπίσκοπον Ζακύνθου νὰ δαπανήσῃ τετρακόσια δουκάτα διὰ τὴν ἐπιδιόρθωσιν τῆς ἐκκλησίας. (Τόμ. 4ος, σελ. 420).

Ὁ Πέτρος Φώσκολος, μεταβὰς εἰς τὴν Ζακύνθον καὶ ἀναλαβὼν τὸ ἀξίωμα τοῦ Προνοητοῦ σπεύδει νὰ ἐκθέσῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν τὸν τῆς κατὰστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εὑρε τὴν νῆσον. Τὸ ταμεῖον ἦτο βαρυνόμενον μὲ περὶ τὰς δαπάνας, διέταξε λοιπὸν τὴν τακτοποίησιν του καὶ τὴν περιστολὴν κάθε περιττῆς δαπάνης. Τὰ τεῖχη τοῦ φρουρίου ἦσαν ἀσθενέστατα καὶ δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἀντέξουν εἰς νέαν ἐπίθεσιν τοῦ ἐχθροῦ, διότι ἦσαν ἀπὸ πηλὸν καὶ χῶμα, εἰς πλείστα δὲ μέρη ἦσαν πολὺ χαμηλά, ἐπομένως ἦτο ἀνάγκη νὰ ὑψωθοῦν καθὼς ἐπίσης καὶ νὰ κτισθῇ τὸ τεῖχος τὸ ὁποῖον βλέπει πρὸς δυσμὰς, ὅπου ἦτο ἀκατασκεύαστον. Ὁ Προνοητὴς βεβαιώνει τὴν βενετικὴν κυβέρνησιν ὅτι θὰ φροντίσῃ διὰ τὴν καλὴν ἐπισκευὴν τοῦ τεύχους. Ἐπίσης εἰδοποιεῖ ὅτι θὰ τελειώσῃ ἕνα πρῶγμα, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀρχίσῃ ὁ προκατόχος του. Ἀλλὰ ζητεῖ χρήματα. Ἡ μηνιαία δαπάνη τοῦ δημοσίου ταμείου ἀνέρχεται εἰς ἑκατὸν καὶ πλέον δουκάτα. Ἡ παραλία εἶνε ἀραιότατα κατωκημένη καὶ ἂν παρουσιασθῇ ἀνάγκη ὀλίγοις ἄνδρες θὰ δυνηθοῦν νὰ λάβουν τὰ ὅπλα. Θὰ καταγραφῇ λοιπὸν τοὺς ἄνδρας τοὺς δυναμέ-

ἀφοπλισμό—ποινές πού θά ἔχτελοῦνται δίχως καμιά συγγνώμη καί μέ κάθε αὐστηρότητα.

Ὁρίζουμε λοιπόν νά μπορεῖ ὁ καθένας νά παρουσιάζεται στήν ἐξοχώτατο Προβλεφτή καί μέ τόν προεπόμενον σεβασμό νά τοῦ ἐκθέττει τὰ παράπονά του. Ἐτσι αὐτός θά λαβαίνει κάθε ἀναγκαῖο μέτρο γιά τὸ γενικό καλό καθὼς καί τίς ἀπόφασες πού θά τοῦ φαίνονται ἀναγκαῖες γιά νά λογοδοτήσῃ στή Γαληνότητά της ἡ καί σέ μᾶς τοὺς ἰδίους καί τοὺς διαδόχους μας.

Ἀπαγορεύουμε, μέ αὐστηρὲς ποινές, στασιαστικὲς συγκεντρώσεις καί μυστικὲς συναθροίσεις, τοὺς μολυσματικούς, δηλαδή, αὐτοὺς σπόρους πού σαλεύουν τὴν ἡσυχία ζωῆς. Γιατί τέτοιες νέες θεωρεῖες ἔχουν εἰσαχθεῖ ἀπὸ κάμποσο καιρὸ στὸν τόπο μέ σκανδαλώδη ἐλευθερία. Καί ὑπάρχουν ταραξίες πού μαζεύονται σέ ἰδιωτικά σπίτια μέ σκοπούς, πού πολὺ ἀπέχουν ἀπὸ τὸ γενικό καλὸ καί πού μπορεῖ νά ἔχουν τίς χειρότερες συνέπειες.

Παραγγέλνουμε λοιπόν, μέ ἀπειλὴ τίς πάρα πάνω ποινές, νά μὴν τολμήσῃ κανεὶς, σ' ὁποιοδήποτε μέρος τῆς πόλης καί τοῦ νησιοῦ καί μέ καμιά πρόφαση ἢ αἰτία, ἀληθινὴ ἢ φανταστικὴ, νά κάνει τέτοιες συγκεντρώσεις. Καί ἂν κανεὶς στό μέλλον τολμήσῃ νά ἐναντιωθεῖ, κάνοντας ἢ ἀνεχόμενος τέτοιες στό σπίτι του, θά τιμωρεῖται ἀμείλιχτα μέ θάνατο, μέ παντοτινὴν ἐξορία, ἂν δραπετεύσῃ, γενικὴ δήμευση καί καταδάφιση ὡς στά θεμέλια τοῦ σπιτιοῦ ὁποῦ γίνηκε ἡ συγκέντρωση, δίχως νά ἐπιτρέπεται ποτε τὸ ξαναχτισμο. Ὁρίζουμε ἀκόμη νά δίνονται 100 δουκάτα σέ ὅποιον καταδίδει τέτοια πράξη, ὥστε νά μπορεῖ ἡ ἐξουσία νά συλλαμβάνει καί τιμωρεῖ τοὺς ἐνόχους. Τὰ χρήματα αὐτά θά δίνονται ἀπὸ τὰ κτήματα τοῦ τιμωρουμένου, ἢ ἂν δὲν ἔχε ἀπὸ τὸ Δημόσιο Ταμεῖο.

Δηλοῦμε πὺς γιά τὸ σκοπὸ αὐτὸ θά κάνουνε ἀνακρίσεις, θά δεχόμαστε μυστικὲς καταγγελτεῖς καί ἀνυπόγραφες ἀναφορὲς καί θά δίνουμε χάρη σέ κείνους τοὺς ἐνοχοὺς, ἔξον ἀπὸ τὸν κύριο αὐτουργό, πού θά καταγγέλλουν τοὺς συνενόχους τους.

Θά κοιτάξουμε ἐπίσης, μέ κάθε τρόπο πού θά μᾶς φανεῖ πρόσφορος, νά ξεριζώσουμε τὴν ἐπικίνδυνη καί μολυσματικὴ αὐτὴ συνήθεια. Σὲ περίπτωσι ἀπουσίας δικῆς μας ἢ τῶν διαδόχων μας, διατάσσουμε νά κάνει τὸ ἴδιο τὸ ἐδῶ λαμπρὸ σύνταγμα, στὸ ὁποῖο ἀναθέτουμε τὴν αὐστηρὴ ἐχτέλεση τῆς διαταγῆς αὐτῆς, φροντίζοντας τὴν ἐξακριβώση κάθε παραβάσεως καί πατάσσοντας βιαίως κάθε προπέτεια.

Ἡ παροῦσα, δημοσιευμένη στά συνειθισμένα μέρη, πρέπει νά ἐχτελεσθεῖ σ' ὅλες τῆς τίς διατάξεις, καταχωριζόμενη πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸ στὸ ἀρχαιοφυλακεῖο τῆς πόλεως.

13 Φεβρουαρίου 1631

Βγαλμένο ἀπὸ ἀντίγραφο τοῦ Δουκικοῦ Ἀρχαιοφυλακείου, στά χαρτιά τῆς Γαληνότητος Γερουσίας.

2 Σεπτεμβρίου 1632

ΠΕΛΕΓΚΡΙΝΟ ΜΑΡΑΤΣΙ

ΤΑ ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΣΤΑ 1262

Κατὰ τὸ περισπούδαστον ἔγγραφον τῆς 12 Ἰουλίου 1262, τὸ σωζόμενον ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς Καθολικῆς ἐκκλησίας Ζακύνθου, δι' οὗ ὁ Ῥιχάρδος Ὁρσίνης ἐπεκύρωσε τὰ ἐν Κεφαλληνίᾳ κτήματα τῆς Καθολικῆς Ἐπισκοπῆς Κεφαλληνίας-Ζακύνθου, αὕτη ἐν τῇ περιφερείᾳ Πυλάρου εἶχε ἑξ κτήματα.

Ἡ ἐν τῷ ἔγγραφῳ καταγραφὴ αὐτῶν ἀρχεῖται ἐκ τοῦ Β. Δ. μέρους τῆς Πυλάρου.

1) Χωράφιον ἐπιλεγόμενον τῆς Ὑδράχας, ὅπερ ἔλαβεν ἡ Ἐπισκοπὴ ἑξ ἀνταλλαγῆς τῶν τριῶν ἀδελφῶν Κολοκυνθᾶδων. Οἰκογένεια φέρουσα τὸ ὄνομα τοῦτο δὲν ὑπάρχει σήμερον οὐδαμοῦ τῆς Κεφαλληνίας· τότε ὅμως ὑπῆρχε τοιαύτη εἰς τὴν Παλικήν, κατοικοῦσα εἰς τὸ μὴ σωζόμενον σήμερον χωρίον Κολοκυνθᾶτα, ὅπερ ἀναφέρεται ἐν τῇ στατιστικῇ τοῦ Πέτρου Κα-στροφύλακα τοῦ ἔτους 1583, ἐν τῷ χάρτῃ τοῦ Κορονέλλη καί ἐν τῇ στατιστικῇ τοῦ 1766—1770. Ἡ θέσις Ὑδράχα ἔκειτο παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον Διβραῖτα, ἐνθα ὑπάρχουσι ρέοντα ὕδατα, ὑπάρχει δὲ σήμερον ἡ πηγὴ ἢ καλούμενη «Στριφτή». ὠνομάσθη δὲ τὸ χωράφιον Ὑδράχα, διότι ἔχει ἐν αὐτῷ πηγὴν.

2) Τὸ καλούμενον τοῦ Κάμπου εἰς τὰ πόδια τοῦ βουνίου τῆς Κροκύλης. Παρ' Ὀμήρῳ ἀναφέρονται τὰ Κροκύλεια (Ἰλιάδος Β' 620) «Ὀδυσσεὺς δ' ἦγε Κεφαλλήνας μεγαθύμους, οἳ ρ' Ἰθάκην εἶχον...καὶ Κροκύλεια ἐνέμοντο καὶ Αἰγίλιπα τρηχεῖαν». Συγγραφεῖς τινὲς φρονοῦσιν, ὅτι τὰ δύο ταῦτα μέρη ἔκειντο ἐν Κεφαλληνίᾳ, δὲν ὀρίζουσιν ὅμως τὴν τοποθεσίαν αὐτῶν. Τὸ ἀνωτέρω ἔγγραφον μᾶς δίδει τὴν τόσον ἀμφισβητουμένην λύσιν. Τὰ Κροκύλεια ἐπομένως ἔκειντο ἐν Πυλάρῳ, ἐκ τοῦ ὅτι δ' ἀναγράφονται ὡς βουνίον καὶ οὐχὶ βουνόν, ὅπως ἄλλα ὄρη τῆς Κεφαλληνίας, ἔπεται, ὅτι δὲν ἦτο ἐκ τῶν ὑψηλῶν βουνῶν τῆς Πυλάρου, ἀλλὰ τὸ χθαμαλόν, ἐφ' οὗ τὸ χωρίον Μακρωῖτικα, ὅπερ καὶ σήμερον νέμονται οἱ κάτοικοι διὰ τῶν ποιμνίων των. Καί ἡ τραχεῖα δὲ Ὀμηρικὴ Αἰγίλις θά ἦτο ὄρος ἐκεῖ πλησίον, ἢ σημερινὴ ὄντως τραχεῖα Ἀγία Δυνατή. Τὸ κτήμα δὲ τοῦτο τῆς Ἐπισκοπῆς ἔκειτο πρὸς Α τῶν Μακρωῖτικῶν, ἐνθα ὁ κάμπος τῆς Πυλάρου.

3) Τὸ τῶν Λαγκαδίων, πλησίον χωραφίου Ἀβαστάγου. Οἰκογένεια Ἀβαστάγου ὑπάρχει ἐν Παλικῇ ἀπὸ τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς, εἶχε δὲ τιμᾶριον καὶ πολλὰ κτήματα καθ' ἅπασαν τὴν νήσον μερικὰ τῶν ὁποίων παρὰ τῶν Φράγκων Ἠγεμόνων καὶ τῶν Ἑνετῶν ἐδόθησαν εἰς τοὺς κατόπιν ἐγκατασταθέντας ἐν Κεφαλληνίᾳ ξένους καὶ Ἑλλήνας. Τὸ χωράφιον ἔκειτο πρὸς τὸ Λαγκαδὶ τῆς Πυλάρου.

4) Τὸ ὀνομαζόμενον Μακρὴν ἀμπέλι. Τοῦτο ἔκειτο ἐν τῇ κοιλάδι τῆς Πυλάρου, ἀνήκον εἰς τὴν οἰκογένειαν Μακρῆ, ἣτις γηγενὲς οὖσα εἶχε κτίσει ἐπὶ Βυζαντινῆς ἐποχῆς τὸ χωρίον Μακρωῖτικα, ἐνθα κατοῦκει.

5) Ἐν χωράφιον τοῦ Σωτήρος. Τοῦτο ἦτο παρὰ τὸ χωρίον Φερεντινᾶτα, ἐνθα καὶ ἡ εἰς ἡν πρότερον ἀνῆκε ἐκκλησίᾳ τοῦ Σωτήρος, τὴν ὁποίαν ὡς καὶ τὸ χωρίον, ἔκτισε ὁ ἐκ τῶν ἀρχόντων τῆς ἐν Ἰταλίᾳ πόλεως Ferentino ἐκστρατεύσας μετὰ τοῦ κυριεύσαντος τὴν Κεφαλληνίαν Ναυάρχου Margaritone, τῷ 1180, λαβὼν παρ' αὐτοῦ τὸ μέρος τοῦτο, ὡς τιμᾶριον, καὶ κατοικήσας ἐκεῖ.

6) Ἐτερον χωράφιον τοῦ Τζηνέως. Ἐκεῖτο ἀνατολικώτερον τοῦ προηγούμενου καὶ ἐπὶ τῶν ὑπορειῶν τοῦ Καλονόρου. Οἰκογένεια Τζηνέως δὲν ὑπάρχει σήμερον ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἐκτὸς ἂν ἢ ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἀναφερομένη εἶνε ἢ ἐν Φερεντινάτοις οἰκογένεια Τζάνου.

Ὡς συνεπάγεται ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου, δύο χωρία ὑπῆρχον τότε ἐν Πυλάργῳ. Τὰ Μακρυώτικα κτισθέντα ἐπὶ Βυζαντινοκρατίας καὶ τὰ Φερεντινάτα κτισθέντα ἅμα τῇ παρὰ τῶν Φράγκων καταλήψει τῆς Κεφαλληνίας.

ΑΙΜΟΣ ΜΑΡΟΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Σχυβινὴ Λογογραφία

Δίνομε σὲ παράρτημα ἀπὸ τὸ τεῦχος αὐτὸ τὸ Β! μέρος τῆς μεγάλης λαογραφικῆς συλλογῆς τῆς Κας Μαριέττας Μινώτου. Ὁ Α! τόμος μὲ «31 Παραμύθια ἀπὸ τῆ Ζάκυνθο» τυπώθηκε ἐφέτος στὸν Ι! τόμο τῆς λαογραφίας (Θεσσαλονίκης).—

—Μὲ τὸ τεῦχος αὐτὸ κλείνει καὶ ἡ 7ῃ χρονιά τῆς «Ἰονίου Ἀνθολογίας». Κι ὁ τόμος αὐτὸς ὅπως κι ὁ 4, 5, καὶ 6ος πουλοῦνται δραχ. 50 ἄδειοι καὶ 75 δεμένοι.— Τον Ιο πολὺ δύσκολα μπορεῖ νὰ προμηθευθεῖ κανεὶς σὲ παλαιοπωλεῖα πληρώνοντας 500 δραχ.— Τοῦ 2ου καὶ 3ου ὑπάρχουν ἐλάχιστα σῶματα πρὸς 100 δραχ.—

—Ἀπὸ τὸ Γεννάριον, ἡ «Ἰόνιος Ἀνθολογία» μπαίνει στὸν 8ο χρόνον τῆς ἐκδόσεώς της θ' αὐξήσει τίς σελίδες της σὲ 250, διατηρώντας τὴν ἴδια χρονιάτικη συνδρομὴ τῶν 50 δραχμῶν.— Ἀς φροντίσουν οἱ συνδρομητὲς της καὶ φίλοι νὰ ἀνανεώσουν ἐγκαίρως τὴν συνδρομὴ τους καὶ νὰ τῇ διαδίδουν πλατεῖα. Κάθε αὐξηση συνδρομητῶν θ' ἀκολουθεῖ καὶ αὐξηση τῶν σελίδων της.

Ἡ φετεινὴ περίοδος τοῦ Ἰταλικοῦ Ἰνστιτούτου

—Σπάνια ξένος γίνηκε δεχτὸς στὴν Ἑλλάδα μὲ τέτοιες θερμοὺς καὶ εὐκρινεῖς ἐκδηλώσεις χαρᾶς, συγκίνησης, ἐνθουσιασμοῦ, τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης, ἀπὸ ὁλόκληρον τὸν τύπον, τίς φιλολογικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς οργανώσεις καὶ γενικὰ ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ κοινόν, ὅσον ὁ ἔξαιρέτως φιλέλληνας καὶ σοφὸς Ἑλληνιστὴς καθηγητὴς καὶ ἀκαδημαϊκὸς κ. Ἐττορε Ρομανιόλι. Ἀλλὰ τοῦ ἄξιζε! Καλύτερη ἐμπνευση ἀσφαλῶς δὲν θὰ μπορούσε νὰχε ὁ δραστήριος Διευθυντὴς τοῦ ἐδῶ Ἰταλικοῦ Ἰνστιτούτου ἀνωτέρων σπουδῶν, προσκαλώντας τὸ σοφὸν Ἑλληνιστὴ νὰ κάμει ἑναρξὴ τῶν ἐφετεινῶν διαλέξεων.

Δὲ θὰ ἰσχυρισθῶμε βέβαια πὼς ἡ περσινὴ περίοδος μὲ τοὺς κορυφαίους τῆς ἰταλικῆς διανοήσεως, πού πραγματεύθηκαν τὰ πρὸς ἐνδιαφέροντα θέματα πού κινοῦσι σήμερον τὴν ἰταλικὴν σκέψιν καὶ τῆς ἀνοίγουν τὸ δρόμον

τῆς ἐπικράτησης, δὲν κίνησαν μεγάλο, μέγιστον ἐνδιαφέρον στὴν Ἑλλάδα. Ἰσα-ἴσα! Οἱ διαλέξεις αὐτές, ἀναδημοσιευόμεναι ἀπὸ τὸν τύπον διαβάστηκαν καὶ στίς πρὸ ἀκρινεῖς γωνίες τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες, ἐπιμένοντας νὰ εἶμαστε αἰσθηματικοί, δὲ θέλουμε μονάχα ἐπίδειξιν. Γιὰ νὰ τραβηχθῶμε στὸ κάθε τί, πρέπει νὰ μᾶς κινεῖ ἡ καρδιά. Νὰ γιατί ὁ κ. Γκριλλενζόνι πέτυχε τώρα τὸ σκοπὸν τοῦ πλέρια, προσκαλώντας γιὰ τὰ ἐγκαίρια τῆς ἐφετεινῆς περιόδου ἕνα θερμὸ καὶ ἀφροσιωμένο φιλέλληνα.

Γύρω στὸν κ. Ρομανιόλι, γὰρ μέρες κινήθηκε ἡ καρδιά καὶ ἡ σκέψιν κάθε Ἑλληνα! Ἀλλὰ καὶ εἶναι πραγματικὰ θαυμαστὸ νὰ βλέπει κανεὶς ὁλόκληρες σειρὰς βιβλιοθήκης πιασμένες ἀπὸ τὰ σοφὰ ἔργα καὶ μεταφράσεις, ὅλα πάνω στὴν Ἑλλάδα, γιὰ τὴν Ἑλλάδα, τοῦ σοφοῦ καὶ σεβαστοῦ Ἑλληνιστῆ.

Φιλέλληνες, ὅχι ἴσως στὸ μέτρο τῆς ἀφοσίωσης τοῦ κ. Ρομανιόλι, δὲν εἶναι οὔτε ἕνας οὔτε λίγοι στὴν Ἰταλία. Ἐμεῖς τουλάχιστον, πού γνωρίσαμε ἀπὸ κοντὰ τὸ λαὸ τῆς, μπορούμε νὰ βεβαιώσουμε πὼς βρήκαμε ἐκεῖ εὐκρινεῖς φιλέλληνες, θερμούς φίλους, ἀληθινὰ ἀδελφούς. Καὶ ἐπιμένουμε πὼς ποτὲ λαοὶ δὲ θὰ μπορούσαν νὰ συνεννοηθῶν, νὰ ἐννοηθῶν καὶ νὰ συνδεθῶν, ὅσο οἱ λαοὶ μας. Ὑπάρχει στὴν ἀτμόσφαιρα, εἶν' ἀλήθεια, κάποια διστακτικότητα, κάποιο ἀδιάφανο νέφος ψυχρότητας, ἀόριστο! Μὰ μικρότερη ἀφορμὴ μπορεῖ νὰ τὸ διαλύσει κι οἱ δύο λαοὶ νὰ προσεγγίσουν πραγματικά. Καὶ ἀσφαλῶς θὰ συντελέσει σ' αὐτὸ ἡ δράσις τοῦ Ἰταλικοῦ Ἰνστιτούτου.

Τίς διαλέξεις τοῦ κ. Ρομανιόλι θὰ ἐπακολουθήσουν ἄλλες διαφόρων προσωποποιήσεων τῆς Ἰταλίας γιὰ τὴν πρόοδο τῆς πατρίδας τὸν σὲ ὅλους τοὺς κλάδους, τὰ τελευταῖα χρόνια.— Θὰ δοθῶν, ἀκόμα, ἀρκετὲς συναυλεῖες ἀπὸ μεγάλους καλλιτέχνες.

Κάρολος Μπριγκέντι

Καὶ μιὰ φορὰ γιὰ τὴν δράσιν τοῦ Ἰταλικοῦ Ἰνστιτούτου πρέπει ν' ἀναφέρουμε τὸν ἀξιεπαινο διορισμὸν καὶ πρόσκλησιν στὴν ἐδῶ Ἰταλικὴ σχολὴ τοῦ γνωστοῦ στὸ διανοούμενον Ἑλληνικὸν κόσμον γιὰ τὸ φιλελληνισμὸν του, τίς φιλολογικὰς ἐργασίας του καὶ τίς ὡραίας μελέτες του γιὰ τὸ Μαβίλη καὶ Σολωμό, τοῦ καθηγητῆ κ. Κάρολου Μπριγκέντι, γιὰ τοῦ ἀξέχαστον Ἑλληνιστὴ, μεταφραστὴ τοῦ Μαρκοῦ καὶ συγγραφέα τοῦ περίφημου νεοελληνο-ἰταλικοῦ καὶ ἰταλοελληνικοῦ λεξικοῦ, Ἐλιζέο Μπριγκέντι, πού πέθανε πρὸ λίγων χρόνων κ' ἐκλάφηκε εὐκρινὰ στὴν Ἑλλάδα. Πολύτιμος βοηθὸς στὴ Β! ἐκδοσὴ τοῦ δέτομου λεξικοῦ, ἦταν ὁ Κάρολος, πού ξεπότηδες κατέβηκε στὴν Κέρκυρα γιὰ νὰ πλουτίσει τὸ ἑλληνικὸν λεξιλόγιόν του. Νεώτατος ἐγκολπώθηκε τὴν ἀγάπην τοῦ πατέρα του γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰ Ἑλληνικά γράμματα καὶ κατέγινε μ' αὐτά. Καθηγητὴς στὸ Λύκειον Berchet στὸ Μιλάνο, μὲ μελέτες, ἄρθρα, βιβλία, μεταφράσεις καὶ συνεργασία σ' ἐφημερίδας καὶ σὲ σοβαρὰ περιοδικά, ὅπως τὸ Mondo Classico, γνώρισε τοὺς πατριῶτες του κάθε Ἑλληνικὴν πνευματικὴν κίνησιν. Ἐτοίμ' ἐνθουσιασμὸν δέχτηκε τὴν θέσιν πού τοῦ πρόσφεραν στὴν Ἀθήνα.

Σὰν θυμηθεῖ κανεὶς τὴν κομτὴν προπαγάνδα τῆς διάδοσης τῆς ἰταλικῆς γλώσσας, σὲ θρησκευτικὰ σχολεῖα, ἀπὸ μισέλληνες δασκάλους καὶ δασκάλες, πού τὴν ἔκαναν ἀντιπαθητικὴν τοῖς μαθηταῖς, χαίρεται εὐκρινὰ τώρα βλέποντας μορφωμένους καθηγητὲς, μὲ ἀγάπην γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἑλληνικὴν σκέψιν, νὰ διδάσκουν ὅχι σὲ παιδιὰ, ἀλλὰ σὲ ἐπιστήμονες καὶ φοιτητὲς

Διάφορα

— Τὸ φετεινὸ φιλολογικὸ Νόμπελ δόθηκε στὸ Ρῶσσο ἐξόριστο ποιητὴ καὶ μυθιστοριογράφου Μπούνιν.

— Μὲ ἐπισημότητα γιορτάστηκε στὸν «Παρνασσὸ» ἡ 50τηρὶς τῆς «'Ιστορικῆς καὶ 'Εθνολογικῆς 'Εταιρείας».

— 'Εξελέγησαν ἀκαδημαῖοι οἱ κ. Στ. Σεφεριάδης καὶ Μαρίνος Γερουλάνος, καθηγ. Πανεπιστημίου.

— Πέρασε ἀπὸ τὴν 'Αθήνα ὁ διάσημος γάλλος θεατρικὸς συγγραφέας Λένορμαν. 'Εδωσε συνεντεύξεις πολλὰς γιὰ τὴν κρίση καὶ τὰς τάσεις τοῦ σύγχρονου θεάτρου.

— Πέθανε ἡ εὐγενικὰ ἀρχόντισσα 'Ελένη Κοκκίδου, χήρα σὲ πρῶτο γάμο μὲ τὸν ἀδελφὸ τοῦ Ποιητῆ, Δημήτριον Σολωμὸ.

— Στὴ Λευκάδα γίνηκαν ἑλληνοϊαπωνικὰς ἐορτὰς στὰ ἀποκαλυπτήρια πλάκας πρὸς τιμὴν τοῦ Λευκαδίου Χέρου. Μίλησε ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς 'Ακαδημίας καὶ Πανεπιστημίου κ. 'Ιππ. Καραβίας. 'Ο κ. Καραβίας ἔχει γράψει γιὰ τὸν Χέρου στὴν «'Ιόνιο 'Ανθολογία» ἔτος 1932 σελ. 114.—

— Πέθανε ὁ μεγάλος γερμανὸς ποιητὴς Στέφαν Γκεόργκε.

— 350 μέλη, διανοούμενοι, καθηγητὲς φοιτητὲς, τῆς 'Ενώσεως Couillau-me Budé στὴν 5η κροζιέρα τους στὴν 'Ελλάδα, πέρασαν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθο.—

— Οἱ ἴδιοι ἐκδρομεῖς πῆγαν καὶ προσκύνησαν στὴ Σκίαθον τὸν τάφον τοῦ Παπαδιαμάντη.—

— 'Ο γάλλος μυθιστοριογράφος κ. Μωρίς Μπεντέλ, πού ἦλθε γιὰ περιοδείαν στὴν 'Ελλάδα, ἔδωκε στὴν 'Αθήνα δύο διαλέξεις. Τὴ μιὰ στὸν Παρνασσὸ, «Αἱ ρομαντικαὶ ἐπιβιώσεις τοῦ ἔρωτος εἰς τὴν Εὐρώπην».

— Στὴν αἴθουσα τοῦ 'Ελλην. 'Ωδείου δίνονται σειρὰ διαλέξεων γιὰ τὴν νεοελληνικὴ ποίηση. Μίλησε ὡς τώρα οἱ κ. Ξενόπουλος, Πράτσικας, Πετρίδης, Γκόλφης.

— Στὴν 'Αγγλικὴ Στοὰ Ζακύνθου ὁ κ. Κ. Καιροφύλας ἔδωκε ἐνδιαφέρουσα ἱστορικὴ διάλεξιν «Τὸ δράμα τοῦ 'Υψόλιθου.—Οἱ 'Αγγλοι ἐχθροὶ τῆς 'Ελλ. 'Επαναστάσεως».

ΣΠΥΡΟΣ ΜΙΝΩΤΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

1) Η. Ν. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ. «'Ανθολογία». (1708—1933).

Μὲ ἀγάπη καὶ ἐπιμέλεια ἐργάστηκε ὁ κ. 'Η. Ν. 'Αποστολίδης γιὰ νὰ καταρτίσει τὴν 'Ανθολογία του. Μποροῦμε νὰ ποῦμε πῶς ὅλη ἡ ἔμμετρη νεοελληνικὴ παραγωγή ἐρεβνήθηκε γιὰ νὰ ξεδιαλεχτοῦν οἱ 19,500 στίχοι πού ἀποτελοῦν ἀπὸ τὸ βιβλίο. 'Οσοι τὸ ἔκριναν ὡς τώρα τὸ ἐγκωμίασαν μὲ εὐλικρίνεια κ' ἐνθουσιασμό, οἱ περισσότεροι. Μερικοὶ εἶχαν κάποιες ἀντιρρήσεις. Εἶπαν ὅτι μιὰ 'Ανθολογία δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς δώσει μιὰ σωστὴ καὶ ὁλοκληρωτικὴ ἐντύπωση γιὰ τὴν ποίηση μιᾶς ἐποχῆς σ' ἓνα τόπο. Δὲν ἔχουν ὅμως δίκην, γιατί μιὰ ἀνθολογία γίνεται ἀφορμὴ στὸν καλαίσθητον ἀναγνώστη νὰ ζητήσει ὁλόκληρο τὸ ἔργο τῶν ποιητῶν πού τὸν συγκίνησαν βαθειὰ μὲ κάποια ξεχωριστὰ στιχοῦργήματά των. Κατηγόρησαν τὸν κ. 'Αποστολίδην ὅτι ἐστάθηκε ὑπερβολικὰ συγκαταβατικὸς κ' ἐποθεύτησε στὴν ἴδια ἀπαράδεκτη ἱσοτιμία ἀληθινούς ποιητὰς καὶ ἀσήμαντους στιχοπλόκους. Σὲ

τοῦτο μποροῦσε ν' ἀπαντήσει ὁ κ. 'Αποστολίδης ὅτι εἶνε παντοῦ καὶ πάντα δύο εἰδὼν ἀνθολογίες: ἐκείνες πού φιλοξενοῦν στίς σελίδες τῶν ἔργα μονάχα τῶν κορυφαίων, καὶ ἐκείνες πού θέλουν νὰ συμπεριλάβουν τὰ δνόματα ὅλων τῶν στιχοῦργῶν, γιατί μπορεῖ κάποτε καὶ ὁ πλιὸ μέτριος νὰ ἔγραψε κάτι ἀξιόλογο. 'Εγὼ δὲν ἔχω τὴ γνώμη ὅτι μιὰ ἀνθολογία πρέπει νὰ μοιάζει μὲ ἐκλογικὸ κατάλογο, πιστέβω ὅμως ὅτι κάθε ποίημα πραγματικὰ ὡραῖο ἔχει δικαιοματικὰ τὴ θέσιν του σὲ μιὰν ἀνθολογία ἀκόμη καὶ ἂν ὁ ποιητὴς στὸ ὑπόλοιπο ἔργο του δείχνεται πολὺ κατώτερος. 'Ο κ. 'Αποστολίδης ἀγαπᾷ τὴν Ποίηση καὶ τὴ νοιώθει, καθὼς φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸν τρόπο τῆς ἐργασίας του καὶ ἀπὸ τὸ ἐφτυρισμένο ἀποτέλεσμα τῶν κόπων του. Τὸ βιβλίο ἀπὸ εἶνε μιὰ πολυόργανη ὀρχήστρα. 'Η σύνθεσις ὅλης τῆς νεοελληνικῆς μελωδίας. 'Απὸ τὴν ὑπέροχην μουσικὴν τοῦ Σολωμοῦ ὡς τὸ παράτονον σφύριγμα τοῦ Καρυωτάκη.

2) ΣΑΙΞΠΗΡ: «'Η Κωμωδία «'Αλλ' ἀντ' ἄλλων», μετάφρασις Ν. Ποριώτη. ('Η Θυμέλη. 'Αθήνα 1933).

'Ο Ποριώτης μᾶς φιλοδωρεῖ πλουσιοπάροχα μὲ τίς ἔξοχες μεταφράσεις του, πού ἀξίζουν ὅλη τὴν τιμὴ καὶ τὴν προσοχὴ τοῦ καλλιεργημένου ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ. Εἶναι μεταφραστὴς καὶ πιστὸς καὶ τολμηρὸς στὸν ἴδιον καιρὸ, ἔρει νὰ παίξει σὰν δεξιότητι μὲ τὰ ρυθμικά καὶ στιχοῦργικά μυστικά τότε προσκολλημένος στὸ κείμενον τότε τολμώντας τὴν ἐλέφτερην ἀπόδοσιν πού χρειάζεται στὴν περίστασι. Καὶ σχεδὸν πάντα βρίσκει μὲ ἀξιοθάβμασθην ἐπιτυχία τοὺς ἀντίστοιχους φραστικούς τρόπους πού ἀπαιτεῖ ἡ ποιητικὴ φύσις κάθε γλώσσας. 'Ετσι οἱ δύο πρῶτοι στίχοι τῆς μετάφρασης, μετουσιώνουν τόσο καλὰ τὸ πρωτότυπον, ἔχουν τόσο φυσικὴ χάρι καὶ γοργότητα πού θαρρεῖ κανεὶς πῶς εἶναι δίστιχο τοῦ 'Ερωτόκριτου.

—'Ελα, Σωλίνε, πρόβαινε' πρόσταξε τὴ θανή μου

νὰ σβήσουν μὲ τὴν κρίση σου καὶ οἱ πίκρες κ' ἡ ζωὴ μου.

'Ο Ποριώτης μεταχειρίζεται τὸν πολιτικὸν στίχον μὲ ὅλες τίς ποιητικὰς του γιὰ ν' ἀποδόσῃ τὸν ἡρωικὸν στίχον τοῦ πρωτοτύπου. Μ. Σ.

Μ. LASKARIS. - L' Abbé Gregoire et la Grèce. Paris 1932.

Μία σύντομος μελέτη τοῦ φιλοτίμου καὶ ἱκανοτάτου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης κ. Μ. Λάσκαρι μᾶς ἀποκαλύπτει μίαν περιέργον σελίδα τῆς ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. 'Ο Κ. Λάσκαρης, ἐρευνήσας εἰς τὸν βίον τοῦ 'Αββᾶ Γρηγορίου, ἐνὸς περιφήμου τύπου τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, μᾶς ἔδωσε τὴν λύσιν ἐνὸς περιέργου προβλήματος σχετικῶς μὲ τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν. 'Ηδη ἀπὸ πολλοῦ, χάρις εἰς τὸν ἱστορικὸν Δραγούμην, ἐγνωρίζομεν ὅτι ἡ δημοκρατία τῆς 'Αντίης, τῆς Νοτίου 'Αμερικῆς, ἔστειλε ἐπιστολὴν εἰς τὸν Κοραῖν, διὰ τῆς ὁποίας ἐξέφραζε τὴν λύπην της διότι παρ' ὅλην τὴν ἐπιθυμίαν της δὲν ἦτο εἰς θέσιν λόγῳ ἐσωτερικῶν ταραχῶν, νὰ βοηθήσῃ τὴν ἀγωνιζομένην διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς 'Ελλάδας. 'Εμενε λοιπὸν περιέργον αἰνίγμα πῶς ἡ μεμακρυσμένη νοτιοαμερικανικὴ δημοκρατία ἀνέμιχθη εἰς τὰ ἑλληνικὰ ζητήματα.

Τὸ αἶνιγμα αὐτὸ ἔρχεται νὰ λύσῃ σήμερον ὁ κ. Λάσκαρης μὲ τὴν γαλλιστὶ δημοσιευθεῖσαν αὐτὴν μελέτην του.

Ὁ Ἀββᾶς Γκρεγκουὰρ ἦτο στενὸς φίλος καὶ θαυμαστὴς τοῦ δικοῦ μας Κοραῖ εἰς τὸ Παρίσι. Ἐνδιαφερόμενος λοιπὸν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως, συνέστησεν εἰς τὸν φίλον του Κοραῖν νὰ γράψῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Αἰτῆς ὅπως στείλῃ βοήθειαν, εἴτε χρηματικὴν εἴτε πολεμικὴν. Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο διεβίβασεν ὁ Γκρεγκουὰρ πρὸς τὴν κυβέρνησιν τῆς Αἰτῆς, ἣ ὁποία ὤφειλε μεγάλας ὑποχρεώσεις πρὸς τὸν ἀββᾶν. Ἡ ἀπάντησις ἦλθε δυστυχῶς ἀρνητικὴ. Καὶ ἄλλα λίαν ἐνδιαφέροντα ἱστορικὰ σημεῖα διαφωτίζει ἡ μελέτη αὕτη τοῦ διακεκριμένου ἱστορικοῦ κ. Μ. Λάσκαρη, ὁ ὁποῖος μᾶς ἔχει χαρίσῃ μέχρι τοῦδε σπουδαῖα ἱστορικὰ ἔργα καὶ ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀναμένομεν κάποιον ἐκτενέστερον ἔργον ἀπὸ τὸν κύκλον τῶν μελετῶν του, εἰς τὰς ὁποίας εἶναι μοναδικός, καθότι, πλὴν τῶν ἄλλων αὐτοῦ πολυτίμων, προσόντων, γνωρίζει καὶ ὅλας τὰς Βαλκανικὰς γλώσσας.

ΔΙΟΝ. Π. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ : *Αἱ προκηρύξεις τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου* Ἀθήναι 1933.

Ἐξακολουθῶν τὴν δημοσίευσιν πολυτίμων ἱστορικῶν δοκουμένων ὁ κ. Διονύσιος Π. Καλογερόπουλος παρουσιάζει σήμερον μίαν λίαν ἐνδιαφέρουσαν μελέτην περὶ τῶν προκηρύξεων τὰς ὁποίας ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης ἐδημοσίευσεν καλῶν τοὺς παρὰ τὸν Ἴστρον Ἕλληνας κατὰ τὴν 24 Φεβρουαρίου 1821, ὅπως ἐπαναστατήσουν κατὰ τοῦ τυράννου των. Ὁ κ. Καλογερόπουλος κατώρθωσε ν' ἀποκτήσῃ ἐσχάτως ἐν χειρόγραφον τῶν προκηρύξεων αὐτῶν, τὰς ὁποίας ὑπέγραψε μὲν ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, συνέταξε ὅμως ὁ Γεώργιος Κοζάκης Τυπάλδος, ἰδιαιτέρος γραμματεὺς τοῦ Ὑψηλάντου, κατόπιν δὲ ἰδρυτῆς καὶ πρῶτος διευθυντῆς τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς. Ὁ κ. Καλογερόπουλος δημοσιεύει εἰς φωτοτυπίαν τὸ κείμενον τῆς προκηρύξεως, κατόπιν δὲ μελετᾷ τὸν γραφικὸν χαρακτῆρα τοῦ γράψαντος. Ὅπως μοῦ ἀνεκοίνωσε, τὰ ἔγγραφα αὐτὰ ἐγράφησαν ἀπὸ τὸν Νικόλαον Ὑψηλάντην. Τοῦτο ἀπεκάλυψε μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς μελέτης του.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΙΡΟΦΥΛΑΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

- Η. Ν. Ἀποστολίδης: «*Ἀνθολογία*» (1708—1933).— Ἀθήναι, 1933 δρ. 100.
- Missir: «*Dictionnaire Encyclopédique Français-Romeique*».— Preface de L. Roussel.— N° 1, 2, 3.— Athènes 1933. Dr. 25.
- Γιώργου Μουρέλου: «*Στοχασμοί, Φαντασίες, Αἰσθήσεις*» (Ποιήματα).— Ἀθήναι, 1933.
- Δημ. Γρ. Βεναρδάκης: «*Ὁ πλοῦτος*» (ὅπως τὸν εἶδαν οἱ ἀρχαῖοι).— Ἀθήναι, 1933. δρ. 40.
- Δημ. Π. Πασχάλης: «*Ἀνδριακὸν γλωσσάριον ἢ λέξεις καὶ φράσεις ἐκ τοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τῆς κοινῆς ἐν Ἀνδρῶ λαλιᾶς*».— Ἀθήναι, 1933. δρ. 30.
- Τάκη Τζώρτζη: «*Πνοὲς ἀπ' τῇ Δύσει*» (Ποιήματα).— Σικάγο, 1933.
- Θεοδ. Γ. Περιφάνης: «*Ἡ ἰδέα τῆς Βαλκανικῆς Ἐνώσεως καὶ αἱ Βαλκανικαὶ Διασκέψεις*».— Ἀθήναι, 1933.
- Γ. Κ. Ζωγραφέης: «*Οἱ νέοι*».
- Λώλου Φανταζίη (Μεταφράσεις): «*Ἀρχαῖες παράγραφοι*» μὲ πρόλογο Μ. Χανούση.
- Γεωργ. Γεωργακοπούλου: «*Τὸ Ἑλληνικὸν Ναυτικὸν διὰ μέσου τῶν αἰώνων*».— Ἀθήναι, 1933.
- Χρυσάνθη Ζιτσαῖα: «*Θλιμμένοι σκοποὶ*».— Θεσσαλονίκη.
- Πάνου Χριστοπούλου: «*Γεωργικοῖστορικὴ ἔρευνα τῆς Ζακύνθου*» (ἔκδοσις «Χώρας»).— Ἀθήναι 1933.
- Δ. Π. Πασχάλης: «*Αἱ Κυκλάδες κατὰ τοὺς μεταξὺ τῶν Τούρκων καὶ τῶν Βενετῶν πολέμους*». (1644—1669 καὶ 1684—1699).— Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ ἀναμνηστικοῦ τεύχους «Εἰς μνήμην Σπ. Λάμπρου».
- Lionello Fiumi: «*Anthologie des narrateurs italiens contemporaines*».— Paris, 1933.
- Δ. Π. Πασχάλης: «*Τοπωνυμικὸν τῆς νήσου Ἀνδρου*».— Ἀθήναι, Τυπ. «Ἐστία» 1933, δρ. 50.
- Θάλειας Κερίσογλου: «*Χαρωπὲς νότες*».— Ἀθήναι, 1933.
- Σαιξπείρου: «*Ἄλλ' ἀντ' ἄλλων*».— Μετάφρ. Νικ. Ποριώτη.— (Περιοδ. «Θυμέλη» ἀρ. 2).— Ἀθήναι, 1933 δρ. 10.
- G. Zoras: «*Adamantios Corais-il Padre della liberazione Greca*».— Roma, 1933.— (ἀνατύπ. ἀπὸ τὴν Europa Orientale).
- Α. Ι. Ζώντου: «*Ἐνὰς Σουλτάνος προστάτης Χριστιανῶν*».— Ζάκυνθος, 1933, δρ. 5.
- Κ. Καιροφύλα: «*Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς καὶ Φράγκους*» (330—1456).— Μὲ 44 εἰκόνες.— Ἀθήναι, «Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἐστίας» 1933, δρ. 80.
- Μ. Βάλσα: «*Ἡ κοροϊδία τῆς Τέχνης*».— Σκηνικὴ ἐπιληψία σὲ τρεῖς κρίσεις.— Ἀθήναι, Μαυρίδης, 1933 δρχ. 30.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

— Λάβαμε τὸ 2 καὶ 3 τεῦχος τῆς δεκαπενθήμερης Ἑλληνικῆς βιβλιογραφικῆς Ἐπιθεωρήσεως. — Περιέχει σ' ἓνα ἄρθρον τοῦ Διον. Καλογερόπουλου ἀναδημοσίευση ἀπὸ «Ἀνώνυμον»: «Ἡ σημερινὴ κατάστασις τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἰδίως τῆς Ἑλλάδος». — Ζάκυνθος 1861. —

— Ἐπίσης τὸ «Studium» Rivista Universitaria, — Roma —

— Ἐπίσης τὸ Α' τεῦχος (Σεπτ.) τῆς Γενικῆς Ἑλληνικῆς βιβλιογραφίας, ποὺ δημοσιεύει κατὰ διμηνία τὰ ἐκδιδόμενα βιβλία καὶ βιβλιογραφικὸν κατὰ-λογο τῶν παλαιῶν καὶ δυσσευρέτων βιβλίων, ἐπιμελεία τοῦ Τέλλου Ἀγρα.

— Στὸ «Ρόδο» (Ζακύνθου) ἡ ἀπολογία τοῦ κ. Ἀ. Καβαλλιεράτου.

— Στὴν «Πρόδο» (Ζακύνθου): Ὁ ζωγράφος Πελεκάσης καὶ τὸ ἔργον του», τῆς κ. Μαρ. Μινώτου, μετὰ φράση τοῦ σχετικοῦ ἁρθροῦ τοῦ κ. Γ. Ζώρα στὴν Europa Orientale. — Τοῦ ἴδιου κ. Γ. Ζώρα, ἐνδιαφέρον σημεῖωμα «Ὁ τάφος τοῦ Φωσκόλου» στὴ Φλώρεντία. — Σὲ σειρά ἐπιφυλλίδων (15 Νοεμβρ.) «Σύλλογοι καὶ Λέσχαι ἐν Ζακύνθῳ» τοῦ κ. Α. Ζώη. — Σχετικῶς μετὰ τὴ διάλεξιν τοῦ κ. Καιροφύλα στὴν Ἀγγλικὴ Στοὰ Ζακύνθου γιὰ τὸ «δρᾶμα τοῦ Ὑπόλιτου. — Οἱ Ἀγγλοι ἐναντίον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως» σειρά ἀπαντήσεων καὶ ἀντἀπαντήσεων μετὰ τοῦ τελευταίου καὶ τοῦ κ. Δάση. — Ἀπὸ τῆς 15 Δεκεμβρίου δημοσιεύεται καὶ ἡ διάλεξις τοῦ κ. Καιροφύλα. Διαβάζουμε ἀκόμη (19 Ὀκτωβρ.) μιὰ διαμαρτυρίαν γιὰ τὴ μὴ συμμετοχὴ τῶν Ἀρχῶν στὰ ἐγκαίνια τοῦ νεοκτιστοῦ δημοτικοῦ σχολείου. — Ὁ κ. Νομάρχης θὰ μπορούσε ν' ἀπαντήσει σχετικῶς. — Στῆς 15 Ὀκτωβρίου ὁ κ. Ζῶντος μετὰ τὴν εὐκαιρίαν τῶν ἑορτῶν τοῦ Μαβίλη στὸ Δρίσκο, θυμίζει τὸν ἀρχηγὸ τῶν Ἑλλήνων Ἐρυθροχιτώνων, ἀξέχαστο Ἀλέξανδρον Ρῶμα. — Θὰ μπορούσε γιὰ τὸν μεγάλον αὐτὸν πατριώτη νὰ γίνονταν μιὰ προτομὴ στὴ Ζακύνθον. — Θυμίζουμε κ' ἐμεῖς πῶς στὸ Δρίσκο δίπλα στὸ Μαβίλη, πολέμησε καὶ μιὰ ξεχωριστὴ Ἑλληνίδα, ἡ κυρία Ἀσπασία Χαλκοκονδύλη Μαυρομυχάλη. — Ὁ κ. Ζῶντος προτείνει ἀκόμη τὴ μετακομιδὴ τῶν ὁσίων τοῦ ποιητοῦ τῶν «Σπουργιτῶν» στὴ Ζακύνθον ἀπὸ τὸν Πύργο.

— Μ' ἐγκυκλοπαιδικὸν ἐνδιαφέρον ξανάρχισαν τὴν ἐκδόσιν τοὺς στὴν Ἀλεξάνδρεια τὰ «Παναγιύπτια» τοῦ κ. Στ. Πάργα. Ἐξὸν ἀπ' τὴν ταχτικὴν ἐβδομαδιατικὴν ἐκδόσιν, βγαίνει κάθε τρίμηνο καὶ δελτίον φιλολογίας καὶ καλλιτεχνίας. Ἀναγγέλλεται ἐπίσης τὸ ἡμερολόγιον Πάργα.

— Στὴ «Νέα Ἑστία» (Σεπτ.) σὲ συνέχειες ἐνδιαφέρον ἄρθρον τοῦ κ. Μανόλη Τριανταφυλλίδη γιὰ τὴν «ὁρθογραφίαν τῆς Ἀκαδημίας». — 15 Σεπτ. «Νέα ποιήματα» τοῦ Τ. Ἀγρα. — «Μνήμη καὶ χρόνος» τοῦ κ. Νικολαρεῖτη. — Στὸ «Δεκαπενθήμερον» ὁ κ. Ξενοπούλος γράφει γιὰ τὴν περιοδείαν τοῦ Ἑθνικοῦ θεάτρου. — Μετὰ τὴν εὐκαιρίαν, νομίζομε πῶς τὸ καλοκαίρι θὰ ἔπρεπε ν' ἀρχίσαι τὴν περιοδείαν τοῦ ἀπὸ τὴν Ἐπτανήσου, περὼντας ὅπουδήποτε ἀπὸ τὴ Ζακύνθον. Κάτι χρωστᾷ τὸ ἑλλ. θεᾶτρο στὰ νησιά μας! Μετὰ ἀνεπτυγμένο κριτικὸν αἰσθητήριον, διψᾷ ἐκεῖ ὁ τόπος περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο μέρος τῆς Ἑλλάδος γιὰ Τέχνην. Ἐπειτα ὁ σκοπὸς τοῦ Ἑθνικοῦ θεάτρου, ἡ ἀναστήλωση τοῦ καλοῦ γούστου, ἡ αἰσθητικὴ δηλ. διαπαιδαγώγησις τοῦ κοινοῦ καὶ τὸ ἀνέβασμα τῶν καλύτερων ἔργων τῆς παγκοσμίου δραματογραφίας, δὲν περιορίζεται μονάχα στὴν Πρωτεύουσαν καὶ στῆς δύο ἄλλες μεγαλοπόλεις. Ἡ ἑλληνικὴ ἐπαρχία μετὰ τὴν ἀπλὴν ζωὴν τῆς, βρίσκεται πρὸ κοντὰ στὴν τέχνην, ποὺ τὸ Κράτος καὶ ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων μαζεύει στὴν

Πρωτεύουσαν, παρὰ ὅσο ἡ Ἀθήνα μετὰ τὴν ἐξελεγμένην ζωὴν τῆς. — Τί μένει, τί φροντίδα λαμβάνει τὸ κράτος γιὰ τὴν ἐπαρχίαν; Ἄς πηγαίνει τουλάχιστον ἐκεῖ τὸ μισὸν χρόνον τὸ Ἑθνικὸν θεᾶτρο. — Θὰ ἦταν σωστὴ εὐεργεσία γιὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπαρχίαν. — Στὸ τεῦχος 1ης Ὀκτ. ὁ κ. Πέτρος Χάρης, κρίνοντας πλατεῖαν τὸν «Ἰλιγγον» τοῦ κ. Κόκκινου, γράφει τῆς σκέψεως τοῦ γενικῶς γιὰ τὸ μυστόθημα. Σελ: 15 Ὀκτωβ. ἐνδιαφέρουσα βιογραφικὴ καὶ κριτικὴ μελέτη τοῦ κ. Α. Καμπάνη γιὰ τὸν Παλαμᾶ.

— Στὸ μηνιαῖον περιοδικὸν «Dante», ποὺ βγάξει γαλλιστὴν στὸ Παρίσι, ὁ γνωστὸς ἰταλὸς συγγραφεὺς καὶ ποιητὴς Λ. Φιούμι, διαβάζομε γιὰ τὸ τελευταῖον βιβλίον τοῦ Παπίνι «Dante vivo», ποὺ ἐξετάζει τὸν ποιητὴ μονάχα ὡς ἄνθρωπον.

— Ἐγκυκλοφόρησε τὸ 1, 2, 3, ο τεῦχος τοῦ ὁραιώτατου καὶ ἀληθινὰ μοναδικοῦ στὴν Ἀνατολὴ «Γαλλορωμέικου» λεξικοῦ τοῦ κ. Μισσιό, ἀπὸ τῆς πιὸ μεγάλης κ' εὐσυνειδήτης ἐργασίας τῶν τελευταίων χρόνων. — Ἐκδοσις ζηλευτή, μετὰ καλὸν χαρτί, ὁραῖον τύπωμα, θαυμάσια στοιχεῖα, δὲν εἶναι μόνον ἀπαραίτητον ἐφόδιον γιὰ κάθε γλωσσομαθὴν ἀλλὰ ἔχει καὶ σπουδαία γλωσσολογικὴ σημασίαν. — Τὸ συσταίνουμε θερμῶς.

— Στὴν «Ἑλλ. Ἐπιθεώρησι» (Νοέμβ.) «Παραδόσεις τοῦ ἀγροτικοῦ λαοῦ τῆς Κερκύρας» τοῦ κ. Γερ. Σαλβιάνου.

— Στὸ «Σήμερον» (Ὀκτ.) «Ὁ Βεναρδάκης θεατρικὸς» τοῦ κ. Γ. Σίδερη.

— Στὸν «Κύκλον» (Σεπτ.) ἐν ἐνδιαφέρον ἄρθρον τοῦ ἰσπανοῦ Μαρτίνου Κασίου γιὰ τὸν «Γκρέκο».

— Στὸ «Κερκυραϊκὸν Βῆμα»: Καλλιτεχνικὰ σωματεῖα. — Φιλαρμονικαί. — Περιγραφὰς τῶν ἀποκαλυπτηρίων τῆς προτομῆς τοῦ Μαβίλη στὴν Ἑπειρόν. — Σειρὰ ἡπειρωτικῶν ἐντυπώσεων τῆς κ. Εἰρήνης Δεντρινῶ.

— Στὸ «Libre» (Ὀκτωβ.) ὁ κ. Ρουσσὲλ γράφει γιὰ τὴν περίφημην ὁρθογραφίαν τῆς Ἀκαδημίας. — Ἐπίσης γλωσσολογικὸν ἄρθρον τοῦ ἴδιου πάνω στὰ «Παραμύθια ἀπ' τὴ Ζακύνθον» τῆς κ. Μαρ. Μινώτου.

— Στὴ «Santa Milizia» τῆς Ραβέννας, διαβάζομε γιὰ τὴν ὁραίαν διάλεξιν τοῦ κ. Ζώρα πάνω στὴ «Λαϊκὴ Κεραμικὴ τοῦ Αἰγαίου».

— Αἱ «Μοῦσαι» (Ζακύνθου) μῆκαν στὸν 420 χρόνον τῆς ἀνελλιπούς ἐκδόσεως των. — Εὐχόμεσθε στὸ φίλον Διευθυντὴ τοὺς κ. Α. Ζώη νὰ γιορτάται ἐπίσημα τὴν 50τηρίδαν τοὺς. — Στὸ παράρτημα τῶν Μουσῶν «Μηνιαίων γράμματα» τοῦ κ. Μ. Γεδεών.

— Στὸν Ἀρκαδικὸν Τύπον (15 Ὀκτ.): Ταξιδιωτικαὶ ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν Κέρκυραν. — Οἰκογενειακὰς παροιμίας, ἱστορικὰ σημεῖωματα.

— Ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον τὸ τεῦχος 21 Ὀκτ. τῆς «Ἀληθείας» (Κερκύρας) μετὰ περιγραφὰς τῶν ἑορτῶν τοῦ Δρίσκου, καὶ ὁραῖα ἄρθρα γιὰ τὸν Μαβίλη. — Στὸ ἴδιον φύλλον: «Τὸ ἱστορικὸν τοῦ Τάγματος τῶν Ἁγίων Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου».

— Στὴν «Ἐφημερίδα τῶν Ἰθακησίων» ὁ λόγος τοῦ κ. Ἰπποκράτη Καραβία πρὸς ἀποκαλυπτῆρας τῆς πλάνης τοῦ Χέρου στὴν λευκάδα. — Διαβάζομε ἀκόμη πῶς ὁ Μαβίλης γεννήθηκε στὴν Ἰθάκην.

— Στὸ «Ρυθμὸν» (Πειραιῶς) συνέντευξις τοῦ κ. Κοτζιούλα μετὰ τὸν κ. Προβελέγγιον.

— Στὸ «Νεολόγον» (Πατρῶν) ἄρθρον τοῦ κ. Α. Παταλούδη: «Αἱ πετρελαιοπηγαὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ αἱ γεγόμεναι σχετικαὶ διατρήσεις ἐν Ζακύνθῳ».

— Στὴν «Ἐπτανήσον» (Ζακύνθου) ἀξιόλογα καλλιτεχνικὰ ἄρθρα γιὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ πινακοθήκης τῆς Ζακύνθου τοῦ ζωγράφου Μίμη Πελε-

κάση.—Ἐπίσης σειρά ἱστορικῶν σημειωμάτων Ζακύνθου τοῦ κ. Κ. Καιροφύλα.

—Στὴν «Europa Orientale» τακτικὴ συνεργασία τοῦ καθ. κ. Γ. Ζώρα, ποὺ πραγματεύεται κάθε φιλολογικὴ, ἐπιστημονικὴ καὶ πολιτικὴ κίνησις στὴν Ἑλλάδα. Σημειώνουμε στὸ τεῦχος (XI—XII) ἓν ὡραιότατο ἄρθρο του γιὰ τὸ ζωγράφο Πελεκάση.

—Στὴν «Πρωΐα» ἐπιφυλλίδες τοῦ κ. Φ. Πολίτη καὶ Ι. Παναγιωτοπούλου.—Ἐπίσης ὡραιότατα χρονολογούμενα τοῦ κ. Μυριβήλη καὶ κάθε Κυριακὴ διηγήματα τοῦ ἴδιου.—Στις 7 Σεπτ. «Ἐνας Γάλλος λοχαγὸς ἐπιτελὴς τοῦ Ἑλλ. στρατοῦ καὶ φίλος τοῦ Καποδίστρια».—Ἐπίσης συνέντευξις τοῦ Γ. Πράτσικα μετὸν κ. Ρομανιόλι καὶ τοῦ ἴδιου σημείωμα γιὰ τὸν Ζεᾶν Ρικτὺς.—«Σαράφιδες» τοῦ κ. Βλαχογιάννη.

—Στὸ «Ἑλ. Βῆμα» (6 Σεπτ.) Ἑξωτικοὶ τύποι: Λευκάδιος Χέρν—τὸ παιδί τῆς Ἑλληνίδος τοῦ Ν. Βέρρου.—Διήγημα τοῦ Χέρν.—Ἄρθρα τοῦ Β. Ἡλιάδη ἀπὸ τῆς Σκῦρο.—«Τὰ 50 χρόνια τοῦ Ἑθνολογικοῦ Μουσείου». «Κεμήλια καὶ συντρίμματα» τοῦ Ζ. Παπαντωνίου.—Ἐνδιαφέρουσαι ἐντυπώσεις τοῦ κ. Ροδά ἀπὸ τὴν Κέρκυρα.

—Στὰ «Ἀθηναϊκὰ Νέα» (17 Σεπτ.) «Ἡ Φωτεινὴ Σάντρη μετὰ 25 ἔτη» ἀναμνήσεις τοῦ κ. Γρ. Ξενοπούλου.—Ἄρθρο τοῦ Παλαμά γιὰ τὸν Παπαδιαμάντη.—Νέο ἀθην. μυθιστόρημα τοῦ κ. Ξενοπούλου: «Ἀφοῦ ἔρριξε τὰ τεῖχη».—Ἀπὸ τίς 15 Νοεμβρ. σὲ συνέχειες: «Ἡ θρυλικὴ ζωὴ τοῦ στρατηγοῦ Βούρβαχη».—Ὁ Κεφαλλονίτης συμπολεμιστὴς τοῦ Ναπολέοντος, τοῦ κ. Φτέρη.

—Στὴ «Φωνὴ τοῦ Λαοῦ» ἐνδιαφέρουσαι ἱστορικαὶ ἀναμνήσεις τοῦ κ. Μ. Ροδά. «Τρία χρόνια στὴ Σμύρνη».

—Στὸ «Messager d'Athènes» στὴ σειρά τῶν «Legendes des Mois» τῆς κ. Μαριέττας Μινώτου; «Le roi Tryghitis» (16 Σεπτ.)—«La mer de Tryghitis» (17 Σεπτ.) «Les larmes d'Octobre» (30 Ὀκτωβρ.)—«Novembre, le roi noir» (28 Νοεμβρ.) «Le roi Decembre aux sept graces» (16 Δεκ.) Ἀπὸ τίς 8 Νοεμβρ. σὲ συνέχειες, «La rebellion des Popolari» μετὰ προσθήκες νέων ἐγγράφων καὶ πληροφοριῶν.

Ἐπίσης ἄρθρα τοῦ κ. Καιροφύλα γιὰ τὸν Καποδίστρια. Τοῦ ἴδιου «Le premier traité grecoturc de 1801». Impressions d'un Français sur Athenes 1836.—«Delphes et l'idée delphique» τοῦ Mario Meunier, «L'ancien couvent des armeniens a Venise» τοῦ κ. F. Choisy.—«Le role des grecs dans la civilisation de la Russie». τοῦ κ. Θ. Βελλιανίτη.

—Στὴν «Ἑστία»: «Ἡ τρίτη Σεπτεμβρίου τοῦ κ. Μ. Ἀννίνου. Ἐπίσης: «Οἱ λαογράφοι Βενιζέλοι». «Καραγεώργεβιτς». «Οἱ πρῶτοι συνοικισμοί». «Οἱ πίνακες Μακρυγιάννη». «Οἱ Βαυαροὶ καὶ ὁ Λεβίδης». «Δικασταὶ κατηγορούμενοι». «Εἰς τὰς νήσους τῶν Ἰονίων. — Ὁθων» κ. τ. λ. τοῦ κ. Δ. Γατοπούλου. Ἐπίσης: «Θηριομαχίαι εἰς τὸ Στάδιον». «Ἐκλογὴ Δημογεροντίας» κ. τ. λ. τοῦ κ. Καμπούρογλου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ Ζ' ΤΟΜΟΥ

ΤΕΥΧΗ 69-80 (1933)

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Ἀλεξ. Πάλλης: Μεταφράσματα.—Σὲ κόρη.—Προτοχρονιάτικα.—Σὲ φαντασμένη.—Σ' ἀμάξι γλωσσούς—Μυθολόγ.—σ. 1. Πρωτότυπα: Ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλωνός.—Σὲ ποιητή.—Σὲ κασιδιστή.—Στὸν Κανάρη.—Στὸ Γεννάδιο.—Στὸ Μοντεκάρλο.—Σὲ καθαρεβουσιάνο.—Στὸν ἴδιο.—Στὸ σκυλάκι μου.—σελ. 97.

Μυρτιώτισσα: Σὲ μιὰ ὄνειροπαρμένη σ. 3.

Δημ. Σάργου: Ἀπὸ τοὺς Ἡρακλεῖδες τοῦ Εὐρυπίδη σ. 4.

Χάινε: Ζαφείρια εἶναι τὰ μάτια σου.—Σὺρε τὴ βάρκα (μετὰφρ. Θεοφ. Βορέα) σ. 8, 62.

Αἴλα Καρακάλου: Νίκη σ. 21.

R. Marzocchi: All' illustre Sp. de Biasi σ. 28.

Κ. Τσάτσος: Στὸν Ἀγγελο Σικελιανὸ σ. 37.

Αἰμιλία Στ. Δάφνη: Τ' ἄστρα σ. 63.

Δημ. Φραγκόπουλος: Λησμονημένοι στίχοι σ. 63.

Τέλλος Ἀγρας: Τὸ τελευταῖο βουκολικὸ σ. 64.

Ὁρατίου Φλάκκου: Στὸν Ἀγρίππα (μετὰφρ. Γεωρ. Σπαταλά) σ. 65.

Θεόδωρος Εὐδης: Ἑσπερινὸς σ. 65.

Ραμπιντράναθ Ταγκόρ: Μετάφραση Ἀν. Σκιαδαρέση σ. 66, 101.

Μηχ. Γ. Πετρίδης: Μονόστιχα.

Teodoro Briccios: alla signora Aspasia Chalcocondyli σ. 77.

Γ. Γεωργακόπουλος: Ἐπιγραμματικὰ τετράστιχα.—Κέρκυρα, Ζάκυνθος, Κεφαλληνία, Ἰθάκη σ. 99.

Κ. Καρθαῖος: Adagio. σ. 99.

Ἰωάννα Μπουκουβάλα: Κι ἐγὼ μαζί σας σ. 100.

Παν. Τζανετάτος: Τύραννός μου σ. 100.

Κ. Π. Καβάφης: Μέσα στὰ Καπηλεῖα σ. 110.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

Μαριέττας Μινώτου: Τραγούδια ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο (Μέρος Α') σ. 145—192.—Ζακυνθινοὶ θρύλοι: Ὁ Μᾶης, ὁ γιὸς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς τριανταφυλλίας. σ. 73.

ΠΕΖΟΤΡΑΓΟΥΔΑ

Ἑπτανησίς: Τὸ κρίνο. Τὸ ξύπνημα τῆς αὐγῆς. σ. 25.

Γ. Βαλέτα: Σταθμοί. σ. 102.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Σπύρου Μινώτου: Σέξ-ἀπὴλ. σ. 12.

ΜΟΥΣΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Γ. Λαμπελέρ: Μουσικά χειρόγραφα τοῦ Μαντζάρου. σ. 9.

ΘΕΑΤΡΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Μ. Βάλας: Τὸ βυζαντινὸ θέατρο. σ. 18, 68, 111.—Ἀπόσπασμα στὸ Ἰόνιο θέατρο. σ. 115.

Ν. Λάσκαρι: Τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ ἐν Κερκύρα θεάτρου. σ. 29, 80, 107.

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Μιριέττας Μινώτου: Τὸ ρεμπελιὸ τῶν Ποπολάρων. σ. 58, 116, 119.

ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Α. Χ. Ζώη: Τιμάρια ἐν Ζακύνθῳ.—Μεγαδούκα Λασκάρεως 22, 75.—Μονῆς Στροφάδων. σ. 103.—Μονῆς Ἀναφωνητρίας σ. 106.—Τοῦ τάγματος τῶν ἵπποτῶν τῆς Μελῖτης σ. 193.

Α. Σ. Μαράτος: Ἑπτανησιακαὶ ἀναμνήσεις. σ. 32.

Κ. Καιροφύλα: Ἱστορικὰ σημειώματα Ζακύνθου ἀπὸ τὰ βενετικὰ ἀρχεῖα. σ. 35, 78, 131, 195.

Διον. Παπαγιαννοπούλου: Bibliographie Ioniennne (προσθήκαι) σ. 82, 126.

Αἴμου Μάρου: Τὰ ἐν Κεφαλληνίᾳ κτήματα τῆς καθολικῆς Ἐπισκοπῆς στὰ 1262. σ. 201.

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ

Μ. Φιλήντα: Ἀναλογία. σ. 33, 82.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Angelo Ottolini: Τὸ ἐπίγραμμα στὸν τάφο τῆς Ἰσαβέλλας Θεοτόκη Ἀλμπρίτσι. σ. 27.

Γ. Ζώρα: Δύο ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ τοῦ Οὐγού Φωσκόλου. σ. 127.

Σ. Μινώτου: Ὁ φουτουρισμὸς στὴν Ἀθήνα σ. 39.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Ι. Συκουτρή: Ἡ βιβλιογραφία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας. σ. 84, 132.

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΚΡΙΤΙΚΕΣ: σ. 42, 88, 139, 204.

ΚΡΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟ: Κ. Τσάτσου, Κ. Παλαμᾶ, Γ. Γρυπάρη, Boud Bonv, Ἀντρέα Χόρβατ, E. Clement κ.τ.λ. σ. 37.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ: σ. 43, 93, 137, 139, 206.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ: σ. 46, 95, 142, 209.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ: σ. 47, 96, 143, 210.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ, ΔΙΑΦΟΡΑ: σ. 92, 138, 202.

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

Η ΠΡΩΤΗ

ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΥΡΟΣ

Ἐργαζομένη ἀπὸ τοῦ 1720 μὲ Κεφάλαια ἰδικά της

ΛΙΡΑΣ 18.000.000

Πράκτωρ ἐν Ζακύνθῳ Δ. Β. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΕΘΝΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

Κεφάλαια Μετοχικὰ καὶ Ἀποθεματικὰ Δρχ. 1.250.000.000
Καταθέσεις (τῇ 30ῃ Ἰουνίου 1933) » 8.607.700.000

Κεντρικὸν Κατάστημα ἐν Ἀθήναις
Ὑποκαταστήματα εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα
Ὑποκαταστήματα καὶ πρακτορεῖα ἐν Αἰγύπτῳ:
Κάϊρον, Ἀλεξάνδρεια, Ζαγαζίκ
Ἀνταποκριταί: εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ

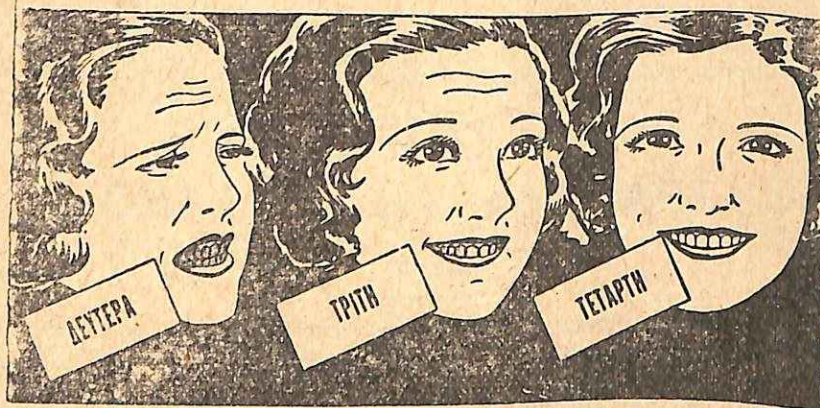
Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐκτελεῖ πάσης φύσεως
τραπεζιτικὰς ἐργασίας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικόν
ὑπὸ ἐξαιρετικῶς συμφέροντος ὅρους. Δέχεται καταθέσεις
(εἰς πρώτην ζήτησιν, ἐπὶ προθεσμίᾳ καὶ ταμιευτηρίου)
εἰς δρχ. καὶ ξένα νομίσματα μὲ εὐνοϊκὰ ἐπιτόκια.

HELLENIC BANK TRUST COMPANY NEW YORK,
51 MAIDEN LANE

Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος,
συμφώνως μὲ τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας τῆς Ν. Ὑόρκης
πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἑλλήνων.
Κεφάλ. ὁλοσχερῶς καταβεβλημένα 1.500.000 δολ.

ΜΗΝ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΖΕΣΘΕ ΠΛΕΟΝ ΑΝΩΦΕΛΑ ΒΟΥΡΤΣΙΣΜΑΤΑ ΑΛΛΑ ΑΠΟΚΤΗΣΑΤΕ
ΕΝΤΟΣ ΤΡΙΩΝ ΗΜΕΡΩΝ ΔΟΝΤΙΑ ΚΑΤΑ ΤΡΙΣ ΑΠΟΧΡΩΣΕΙΣ ΛΕΥΚΟΤΕΡΑ

Ακόμη και εάν επί πολλά χρόνια τα δόντια σας είναι κίτρινα και αποχρωματισμένα ή ΚΟΛΥΝΟΣ θα τα επανασφύρη εις την προτέραν των φυσικὴν λαμπρότητα και ὡμορφιά. Ἐνα ἑκατοστόμετρον ΚΟΛΥΝΟΣ εἰς τις ἡμέρας ἐπὶ ξηρᾶς ψήκτρας καθιστᾷ τὰ δόντια κατὰ τρεῖς ἀποχρώσεις λευκότερα ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν.

Ἡ ἐνέργεια τῆς ΚΟΛΥΝΟΣ εἶναι ἱξαιρετική. Μεταβάλλεται εἰς ἀντισηπτικὸν δροσιστικὸν ἀφρόν και

εἰσέρχετε εἰς τὰς μικροτέρας κοιλότητας.

Τὰ ὄσχημα κίτρινα κηλιδώματα εξαφανίζονται, ἀμέσως, τὸ στόμα ἔξυγιαίνεται και ἡ ἀναπνοὴ ἀρωματίζεται.

Διὰ τὴν ἀποκτήσετε στερεὰ δόντια μιᾶς θαμβωτικῆς λευκότητος, οὐλα ὑγιά και ζωηροῦ χρώματος, μεταχειρίζεσθε τὴν ΚΟΛΥΝΟΣ ἀπὸ σήμερον.

KOLYNOS

ΑΝΤΙΣΗΠΤΙΚΗ ΟΔΟΝΤΟΚΡΕΜΑ

Ἡ οἰκονομικώτερα ὁδοντόκρεμα διότι ἐν σωληνέριον διαρκεῖ 67 ἡμέρας.

ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ:
ΜΩΡΙΣ ΦΑΡΑΤΖΗ, ΕΥΡΥΠΙΔΟΥ 4-ΑΘΗΝΑΙ

Κυκλοφόρησε ἡ 1η 2η και 3η φυλλάδα τοῦ
ΦΡΑΝΤΣΕΖΟΡΩΜΑΪΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ
ΤΟΥ ΜΙΣΣΙΡ
Μὲ Πρόλογο τοῦ

ΛΟΥΗ ΤΟΥ ΡΟΥΣΣΕΛ

Καθηγητῆ τῆς Ἑλληνικῆς στὸ Πανεπιστήμιον τοῦ
Montpellier

Εἶναι τὸ πρῶτο και μοναδικὸ Λεξικὸ τῆς ἐθνικῆς γλώσσας.

Εἶναι τὸ πρῶτο και μοναδικὸ Λεξικὸ ποὺ στήθηκε θαρρετὰ, δίχως συμβιβασμοὺς και μὲ τέλεια ἐπιστημονικότητα, πάνω στὸ στηλοπάτι τῆς δλοκάθαρης δημοτικῆς.

Εἶναι τὸ πρῶτο και μοναδικὸ Λεξικὸ ποὺ ἀποδείχνει σταράτα πὼς ἡ ρωμαϊκὴ γλῶσσα ἀποδίνει ὅλα τὰ διανοήματα τῆς ἀνθρώπινης σκέψης και πὼς μόνο ἀφτὴ ἀνιπροσωπὲβει ἀνθρώπιαστα τὸ πνεῦμα τὸ ἑλληνικόν.

Εἶναι τὸ καλῆτερο ἀπ' ὅλα τὰ γαλλοελληνικὰ λεξικά ποὺ βγήκανε ὡς τώρα.

Λεξικοτεχνικά, εἶναι τὸ τελειότερο λεξικογραφικὸ ἔργο ποὺ βγήκε ὡς τώρα στὴν Ἑλλάδα.

Ὅλο τὸ ἔργο θὰ πιάσει 37 περίπου δεκαπεντάμερες φυλλάδες ἀπὸ 32 δίστηλα κατεβατὰ (21 1/2 × 29 cm.) = 1200 κατεβατὰ περίπου.

Ἡ κάθε φυλλάδα πουλιέται παντοῦ στὴν Ἑλλάδα

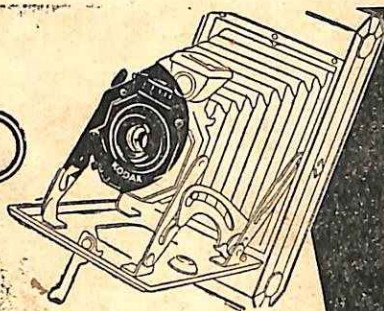
Δραχμὲς 25

Ἡ συντρομὴ γιὰ 6 φυλλάδες (= 192 κατεβατὰ) κάνει Δρ. 120.—, και γιὰ ὅλο τὸ ἔργο Δρ. 720.— Οἱ συντρομὲς τοῦ ἐξωτερικοῦ πρέπει νὰ στέλνουνται δλοῖσια στὸν κ. Ἐρρίκο Μισσιρ, Φυλῆς 194, Ἀθήνα.

Γιὰ τὸ ἐξωτερικόν: Συντρομὴ γιὰ 6 φυλ.: Γ.Λ. 2,50 ἢ Φρ. φρ. 30.— ἢ RM. 5.— Συντρομὴ γιὰ ὅλο τὸ ἔργο: Γ.Λ. 15.—, ἢ Φρ. φρ. 120.—, ἢ RM. 30.— Συντρομὲς τοῦ ἐξωτερικοῦ δέχεται μόνο ὁ λεξικογράφος:
Emile Missir, P.O.B. 219, Smyrne - Izmir (Turquie)

№

620

Ἡ κομψότερα καὶ ἡ
λεπτοτέρα μηχανὴ
Kodak
ποῦ ἔχει ποτὲ κατασκευασθῇ.

Πρὶν ληγεῖν αὐτὸς ὁ
χρόνος γίνετε κάτοχος
μιας ἐξαιρετικῆς μηχανῆς

